

NOVA SERIJA

LASO

CIJENA 4 DIN BROJ 81



SNJEŽNI JAHAI

LESLIE ERNENWEIN

SNJEŽNI JAHACI

»Laso« Nova serija 1975.

Leslie Ernenwein: SNJEŽNI JAHAI

Naslov originala: Bullet baricade

(Copyright: Leslie Ernenwein)

Recenzija: Tomislav Odlešić, književni prevodilac

Prijevod: Tomislav Odlešić

Redaktura: Slavko Mihalić

»Laso« — Izdavač OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković — Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1975.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Cijena 3 d Za inozemstvo: DM 1,60; ASCH 8; SFRS 1,60; HFL 1,30

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2936/2 — 1973. od 26. XI 1973.

I

Jedan je sjedio iza poveće kamene gromade, a drugi ležao na tlu i stenjao. Pet-šest metara dalje stajao je konj i puhao; niz slabine mu je tekao znoj.

Covjek na tlu se podigne na lakat i, pljunuvši krv reče:

— Treba da ti kažem nešto, Clay... nešto važno.

Clay Spain dvaput opali i tek tada se okrene prema njemu. Plave su mu oči bile zakrjavljene od neispavanosti.

— Pobjeći ćemo, Dan, čim se konj malo odmori.

— Vraga ćemo pobjeći — progunda Dan Tennant i pogleda krvav zavoj na svojim prsima. — Zar misliš da mogu bježati s metkom u plućima? — Izmučeno zakašlje i promrši kletvu. — Predaj moj dio Lace Fayette. Ona je u Hondu.

Spain ga pogleda, čudeći se što Dan u tim trenucima misli na neku djevojku.

— Uvjeren si da je ona tamo? Tennant kimne.

— Ne sjećam se da je bila u Hondu.

— Vjerojatno je stigla kad si ti otišao — reče Tennant. Uzme čuturu i strese je. — Nemamo baš mnogo vode.

— Popij koliko god hoćeš. — promrmlja Spain. — Ja ću se napiti večeras na rječici Cartidge. — Uzme vinčestercu, ode na svoje mjesto i ispalio samo jedan hitac. — Tek toliko da zna da sam još budan — objasni i vrati se Tennantu.

— Ne dopusti ostalima da te odvrate od toga — opomene ga Tennant. — Želim da Lace dobije moj dio.

Spain se osmijehne. Obriše donjim dijelom košulje vlažne ruke i smota cigaretu.

— Znači, zbog nje si se htio obogatiti u Meksiku — promrmlja zamišljeno.

— Obećavaš li mi da ćeš ispuniti moju želju?

— Svakako — odgovori Spain i nagonski se sagne kad mu jedan odbijeni metak prozubi pokraj glave. — Ovo baš nije pogodno vrijeme za razmišljanje o nekakvoj djevojci.

— Ma, tko govori o djevojci! Lace Fayette je zrela žena! — Tennantu bljesnu oči; kao da je trenutak zaboravio boli. — Jedina žena koju sam neodoljivo želio.

Spain su prilično začudile te riječi. Poznavao je Dana Tennanta već dvije godine; radio je s njim, spavao i jeo, no Dan nije ni jednom spomenuo Lace Fayette.

— Zacijelo je to neka izuzetna žena.

Tennant se osmijehne kao da ponovno proživljava neki minuli užitak.

— Većina se muškaraca u Apache Basinu zaljubila u nju. Čak i Lew Wade.

Sjećajući se vremena kad je radio na Wadeovu ranču, Spain reče:

— Mislio sam da je Lew otporan na žene. Činilo mi se da ga zanima samo njegov ranč »W u četvorini«.

Ne obazirući se na te riječi, Tennant zapita:

— Pobrinut ćeš se da Lace dobije moj dio?

Spain kimne.

— Ona mi je pomogla — objasni Tennant. — Njezin sam novac uložio kad sam se udružio s vama. — Gušila ga je krv. Dahtao je i otvorenim ustima hvatao zrak. Okrene se na trbuh. — Ti prokleti razbojnici — prostenje i umre.

Clay Spain ga je zamišljeno promatrao, sjećajući se dana kad su njih šestorica krenula u Meksiko nadajući se da će stvoriti ogromno stado. Upravo kad su im poslovi dobro krenuli te su povjerovali da će uspjeti, počeli su ih progoniti razbojnici. Dan za danom nestajala je stoka, a sada već bježe pred bandom.

— Baš smo dobro prošli — progundala zlovoljno Spain i podigne čuturu sa zemlje. Vрати se do kamena gromade.

Napadači su oprezno napredovali, koristeći se svakim zaklonom.

Još ih je samo pet-šest, pomisli Spain. Otčepi čuturu i prinese je ispucalim usnama. Stede li vodu drugi ili treći dan? Nije znao pouzdano. Je li Fred Jeddy poginuo jučer ili prekjucе?

Namrgodivši se, prisjeti se kako su mu Tennant i Jeddy pomagali da odbije na začelju stada razbojнике, dok su Burl Shamburn, Joe Pratt i Gus Jubal tjerali umornu stoku na sjever. Tennante je jutros pogodio onaj kobni metak.

Spain razabere neko micanje u klanacu. Uхвати na nišan jednog napadača, opali i začuje njegov krik.

Nakon toga je neko vrijeme vladalo potpuno zatišje. Strpljivo čekajući, Spain je prebiraо u mislima po sjećanjima. Vidio je ujaka Berta, razočaranog starog odvjetnika koji ga je othranio i htio dalje školovati. Ujak ga je nazvao »budalastim vjetropirom« kad mu je, kao devetnaestogodišnjak, saopćio da ga ne zanimaju pravne nauke i da želi na Zapad.

Prolazile su godine, a on je radio na raznim rančevima i skupljao saznanje o stoci, ljudima i životu koja ne bi mogao prikupiti ni na koji drugi način. Pa ipak, cijelo je vrijeme maštao kako će kad-tad stvoriti veliki posjed i imati nepregledno stado. Najzad je odlučio da ostvari svoj san u Meksiku.

Evo što je ostalo od tog sna, pomisli gledajući Tennantovo ispruženo tijelo, na kojem su se već skupljale zelenkaste muhe. Ne može ga ni pokopati. Doduše, Danu je to sada svejedno.

Zašto je Dan svoje posljednje trenutke posvetio jednoj ženi, pitao se Spain. Zbog čega su mu i na samrti

zasvjetlucale oči kad je pomislio na Lace Fayette?

Posve zbunjen, Spain zatrese glavom. Sve su žene jednake, pomisli. Jedne su crnokose, druge smeđokose, treće plavokose, neke nametljive a neke plahe, mogu biti sasvim pristupačne ali i teško dohvatljive, ovisno o vremenu i mjestu i njihovim osjećajima prema muškarcu, no u biti su sve podjednake. Svaka je od njih samo žena.

Iscrpljeno zatvori oči koje su ga ponovno zapekle. Ah, neka ide k vragu i Lace Fayette, pomisli i nasloni se na kamen. No, uši su mu bile budne. Stoga je i začuo kotrikanje kamenčića, i smjesta se trgne. Pažljivo je pretraživao pogledom grebene. Nije vjerovao da bi se uz takvu strminu mogao popeći konj, ali je jasno čuo kamen.

— Čudno — promrmlja, pitajući se, nisu li ga prevarile uši.

Neki strijelac kojeg nije mogao vidjeti, ispali tri hica, a tanad uzvitla prašinu desetak metara od kamene gromade. Ti su hici bili ispaljeni odozdo. Uto jedan metak dozuji odozgo. Spain spazi oblačić dima s druge strane klanca. Premjestivši se, počne pucati. Međutim, strijelac se sakrio u jarku obrubljenom žbunjem i nije se vidio.

Spain počne puniti vinčesterku. Za to je vrijeme tanad udarala u gromadu i obasipala ga kamenim krhotinama. Moram se povući, zaključi. Upravo se okretao kad mu se u lijevu ruku iznad lakta zabije metak.

Ispruživši se potrbuške pogleda ranu. Ruka mu je odrvenjela. Još ga nije boljela, ali je, kad je započelo krvarenje, osjetio mučninu.

— Onesposobio me — promrmlja, neodoljivo želeći da dade oduška svom zaprepашtenju. Taj me kujin sin onesposobio!

Zatakne neupotrebljivu ruku za pojas od hlaća i s vinčestarkom u ruci, počne puzati prema konju. Kad je stigao iza izbočene litice gdje je čekao ridan, jedva je disao i sav se kupao u znoju. Trebala mu je sva snaga da bi gurnuo pušku u navlaku na sedlu i stegnua kolan. Kad je nespretno, služeći se samo jednom rukom, pokušao uzjahati, konj se uplašio i poskočio u stranu.

— Polako, mali, polako — tepao mu je Spain i gladio ga po sapima. — Ne možemo ostati ovdje.

Začuvši iza sebe toptanje kopita, okrene se i ugleda krupnog Burla Shambruna kako u galopu jaše kroz klanac.

— Već je bilo i vrijeme da se pokažete, mangupi jedni — dovikne mu,

— Svu smo stoku protjerali kroz kanjon — odvratí Shambrun, dok mu je niz naduvene obraze curio znoj.

— Pazi — opomene ga Spain. — Ti su lupeži blizu.

Shambrun dojaše do izbočine i reče smiješeći se:

— Stado se uputilo prema rječici Cartridge. Sada možete ti i Dan poći za mnóm.

Spain pokaže na Tennantovo tijelo.

— On neće poći — promrmlja i sagne se kad je jedno tane okrenulo izbočenju stijenju. Nije ni znao da je Shambrun pogođen dok se krupni jahač nije srušio s konja.

Shambrun je ležao nepomično na tlu. Kad je odjeknuo niz hitaca, njegov pjegavi konj odskoči u stranu, preplašeno zanjšti i potrči prema Spainovu konju, podigavši glavu i rep. U tom ga času pogodi metak. Prednje mu noge pokleknú kao da se apotaknuo, a onda se stropošta i ugine.

Spain pomisli da je i Shambrun mrtav, ali on iznenada otvori oči i prozbori zapanjeno:

— Teško sam ranjen.

Spain opazi krv na njegovu ramenu. Izvuče revolver i ispali dva uzaludna hica prema skrivenom strijelcu.

— Treba da se brzo izvučemo odavde — reče. — Počet će oko nas stezati obruč. — Uzme Shambrunov šešir i staví mu ga na čelavu glavu. — Hajdemo — požuri ga.

Shambrun podigne pogled, razrogačivši oči od zaprepaštenja.

— Ne mogu.

Spain opsuje, bojeći se da neće moći smjestiti teškog Shambruna na konja. Osim toga, znao je koliko će Shambrunova dodatna težina usporiti umornog ridana. Obuhvati zdravom rukom drugu i reče srdito:

— I ti se malo potrudi, Burle. Ne mogu ja sve.

— Ne osjećam ruke — izjavi Shambrun. Dok je Spain čučao pokraj njega, tren je razmišljao, iscrpljeno hvatajući zrak. Tada iz njega provali panično: — Oduzet sam, zaboga! Oduzet!

Vjerojatno mu je metak pogodio kičmu, pomisli Spain. Još jednom ga pokuša dići sa zemlje, no Shambrunovo je mlohavo tijelo bilo preteško.

— Sve je uzalud — promrmlja Shambrun. Pogleda Spainov revolver u koricama i doda:

— Ti će me razbojnici odvući na mravinjak.

Spain se uspravi. Sada ga je ruka jako boljela, a i vrtjelo mu se u glavi tako da se jedva podigao u sedlo.

Zmireći, Shambrun nastavi:

— Uškopit će me, Clay. Da, to će učiniti. A onda će me ostaviti mravima.

Spain opsuje, nastojeći da ne misli na to. Međutim, kako je velik dio života proveo u divljini, slutio je što će se dogoditi ako razbojnici uhvate Shambruna živog. Postoje razni oblici dugotrajna mučenja. Naslutivši što Shambrun hoće, reče:

— Ja ne mogu ništa učiniti.

Upravo je okretao konja kad je Shambrun uzviknuo:

— Možeš me ustrijeliti, Clay! — Iskolacio je oči od straha, a lice mu je bilo sasvim znojno. — To bi učinio i za psa — prostenje. — Eto, to je sve što tražim... samo ono što bi učinio i za šugava psa! — Iznenada, kao da mu je protivnički nož već zarezaó meso, glas mu se pretvori u krik: — Molim te! Molim te!

Spain izvuče revolver i ispali samo jedan hitac.

...

Jašući u galopu kroz klanac, Spain nije mogao zaboraviti strah u Shambrunovim očima i paniku u glasu. Dan Tennant je umro mnogo lakše. Mislio je na Lace Fayette. Govorio je o ženi i umro kao muškarac. Jadni Shambrun je, međutim, mislio na muke i zapomagao kao žena...

Uto ga spaze razbojnici i odmah zapucaju. Čuo je kako se od litice iza njega odbija tanad. Znađu da im je stado umaklo, pomisli, ali se žele dokopati mene.

Staza se strmo penjala prema usku prijevoju, tako strmo da je strepio hoće li njegov ridan izdržati.

Ipak, konj se, već posrćući, popeo do spasonosna prijevoja. Spain smjesta sjaše i izvuče vinčesterku. Premda slab, izazovno dovikne:

— Dodite po mene!

Protivnici ga po svoj prilici nisu čuli, jer su se bili zaustavili skoro pola kilometra od njega. No, vidjeli su ga. Jasno im je bilo da na takvu mjestu može jedan jedini čovjek zaustaviti cio puk.

Započe dugo čekanje. Spain sveže kožnatu uzicu oko ruke, iznad rane. Činilo mu se da je i kost slomljena. Treba da u Hondu posjetim datora Randella, pomisli.

To ga podsjeti na obećanje što ga je dao Danu Tennantu i na ženu koja će naslijediti Danov dio stada. Sumorno se osmijehne. Zacijelo je to neka izuzetna žena, kad se Dan onako raznježio pričajući o njoj. Je li plava ili smeđa? I, čime se bavi, kako zarađuje za život? Ako Dan nije lagao rekavši da mu je pomogla novcem, onda to znači da se bavi nekakvim poslom. Možda ima kakav restoran ili hotel? Samo, mala je vjerojatnost da bi ugledna žena dala novac bezveznom lutalici. Možda ima krčmu? Ili javnu kuću? Već će saznati, zaključiti. Hondo nije daleko.

Vidjevši razgojnice kako se udaljuju kroz klanac, odahne i gnjevno mahne za njima šeširom. — Ne vidjeli se više ništarije!

Produživši za stadom, pitao se zašto se Joe Pratt i Gus Jubal nisu vratili da mu pomognu. Žedna bi stoka sada nagoni krenula prema rječici, pa su je Pratt i Jubal mogli privremeno napustiti. Zašto mu nisu pritekli u pomoć?

— Čudno — promrmlja, — vraški čudno.

Iako ga je sve više grizla sumnja, zadržimao je i umalo se nije srušio sa sedla. Tada je, sjetivši se jednog starog trika, olabavio opasač i čvrsto ga zakopčao za jabuku sedla. Sada je spavao mirno....

II

Claya Spaina probudi ridanovo rzanje. Trenutak se nije mogao snaći gdje je. Tada ugleda logorsku vatru i začuje Jubalov povik:

— Tko je?

Shvati da ga je konj odnio do rječice Cartridge. Tu je bilo svježje. Kad je ušao u krug što ga je obasjavala vatra, Jubal upita:

— Gdje su Dan i Burl?

— Mrtvi su — odgovori Spain i polako sjaši.

Gus Jubal opazi krv na njegovu rukavu.

— Ranjen si.

Joe Patt, nizak i žilav, stavi na vatra lončić s kavom.

— Pripremit ću dobru večeru — reče veselo.

Kad je Spain počeo skidati sedlo, umiješa se Gus:

— Ja ću to. Odmori se pored vatre.

— Htio bih najprije popiti vode — promrmlja Spain i krene prema rječici.

— Imaš ovdje pun kabao vode — zauzvati ga Pratt.

Spain to nije mogao shvatiti. Njih dvojica se nisu vratila da mu pomognu, a sada kao da su bili jako zabrinuti za njega. Čučnuvši kraj vatre, pokušavao je to odgonetnuti, ali nije mogao.

Joe Pratt ugrije u zdjelici malo govedine.

— Pitali smo se već zašto vas nema tako dugo — promrmlja.

— Lako ste to mogli ustanoviti — odvrati Spain.

Pratt ga pogleda preko vatre.

— Misliš li da smo se trebali vratiti?

Spain kimne.

— Hm, ti si nam kazao da tjeramo stado sve do rječice — objasni Pratt.

— Mi smo učinili ono što si nam zapovjedio, Clay — doda Gus Jubal, donekle podsmešljivo.

Spain ušuti.

Druga ga šalica crne kave osvježi. Razbistri mu glavu. Sada mu je bilo jasno zašto su ortaci ostali uz stado umjesto da mu pomognu. San o velikom bogatstvu, o ogromnu stadu, potpuno se rasplinuo. Preostalo im je još samo

pet stotina grla, maleno stado koje će uskoro prodati. Što bude manje ortaka, to će veći biti dijelovi, pomisli zlovoljno Spain.

— Imamo samo pet stotina goveda — napomena zamišljeno Jubal.

Spain nespretno smota cigaretu jednom rukom. Pitao se kako će reagirati kad im otkrije da će Tennantov dio stada naslijediti Lace Fayette. Pratt se po svoj prilici neće pobuniti, jer je blage čudi i prilično tupoglav; međutim, Gus Jubal je uvijek bio gramziv, a nije podnosio Dana Tennanta otkad su se potukli zbog neke plesačice.

— Misliš li da ćemo teško prodati stoku? — zapita Jubal.

Spain slegne ramenima.

— Ovisi o okolnostima. Ako Lew Wade ima dovoljno pašnjaka brzo će se riješiti stada.

— Zar ga jedino Wade može kupiti?

Spain kimne.

— Dabome, ako se stanje nije izmijenilo nakon mog odlaska. — Sjećajući se svog boravka u tom kraju prije tri godine, reče: — Wadeov »W« u četvrtini je zaposjéo sedamdeset pet posto pašnjaka u Apache Basinu.

— Zar nema manjih rančeva u tom kraju? — upita Joe Pratt

— Bilo ih je — odgovori Spain — ali svi zajedno nisu imali dovoljno gotovine za pet stotina goveda.

— Što ako Wade ne bude htio kupiti našu stoku?

— Tada ćemo je morati otjerati u Tombstone ili Benson — odgovori Spain.

Joe Pratt je za to vrijeme računao. Sada objavi:

— Podijeli li se pet stotina na troje, dobit ćemo svaki više od sto šezdeset goveda.

— Dijelit će se na četiri dijela — reče Spain. Promatrajući Jubala, objasní: — Dan je ostavio svoj dio nekoj ženi iz Honda.

Njegove su riječi djelovale drukčije nego što je očekivao, jer Joe Pratt progovori prvi:

— Ma, nije moguće!

Jubal je dugo šutio. Njegovo je četvrtasto lice, obasjano vatrom, bilo bezizražajno kao i uvijek. Duboko uvučé dim iz cigarete i polako ga ispusti

kroz široke nosnice. Tek tada zapita: — Je li s njom bio oženjen?

— Mislim da nije. Zove se Lace Fayette.

— Zgodno ime — dobaci Pratt — Mogla bi biti nešto posebno. — Skrušeno se osmjehnuvši, doda: — Zaželio sam se suknji. Ima li u Hondi zabavnih ženica?

— Nesumnjivo je da postoji barem jedna takva — progunda prezirno Jubal. — Ta drolja, ta Lace Fayette.

— Poznaješ je? — upita Spain.

— Ne poznajem, ali mogu zamisliti kakva bi se žena petljala s Danom Tennantom. Znam i njega i njegovo sirovo vladanje.

— Kladim se da je bludnica — reče Joe Pratt, pun nade. — Jedna od onih sisatih, u prozirnoj bluzi i s naučnicama.

— Prestani mlatiti praznu slamu — naredi Jubal. Zamišljeno pogleda Spain. — Smatraš li da je pošteno da neakva pokvarena ženska dobije četvrtinu našeg stada?

Spain slegne ramenima, a Jubal nastavi ogorčeno:

— Jedva smo izvukli živu glavu goneći stado. Ja tvrdim kako nije pravedno da ta ženska dijeli s nama oskudne plodove dvogodišnjeg napornog rada. Uostalom, ona mu i nije supruga.

— Uzakud mi to pričaj — usprotivi se Spain. — Nisam to ja zamišlio, nego Dan.

— Ali ti nam to pričaj — ustraje Jubal. — Mogao si prešutjeti, i nikome ništa. — Baci opušak u vatru i promrmlja: — Sada ćemo se osjećati kao lopovi samo zato što želimo sadržati ono što je naše.

Spain se kiselo osmjehne.

— Nećeš moći noću spavati? — Tada doda: — Dan Tennant je platio pravo da da Lace Fayette svoj dio stoke.

— Znači, ti to namjeravaš učiniti? — zapita Jubal.

Spain kimne.

— Dobro, što ti je ta Lace Fayette?

— Baš ništa.

— Zašto joj onda hoćeš dati stotinjak goveda?

— Zato što je to želio Dan.

— Ali on je mrtav — pobuni se Jubal. — Što mu to sada znači? Baš ni-

štal. Kad je netko mrtav, mrtav je. Više nema nikakve veze sa ženama. Što će one mrtvacu?

— Previše pričaš — reče tiho Spain.

— Imam na to pravo! Uložio sam novac i radio kao mrav dvije godine. Govorio si da ćemo stvoriti ogromno stado, da ćemo imati najveći ranč u Meksiku. Međutim, sada imamo samo pet stotina goveda, a ti još hoćeš jedan dio dati nekakvoj ženskoj.

Kad Spain nije ništa kazao, Jubal upita:

— Još to namjeravaš učiniti?

Spain opet kimne. Opazivši izraz Jubalovih očiju, spustio je desnu ruku prema koricama. Od početka mu je bilo jasno kakvi su njegovi ortaci. Premda su se međusobno jako razlikovali, zajednička im je bila želja da se obogate. Jubal je to po svoj prilici najviše želio, pa je i doživio najveće razočaranje.

Joe Pratt se umiješa nesigurno:

— Čak i ako ta žena naslijedi Danov dio, još ćemo dobiti svaki više od stotinu goveda.

— Oko sto dvadeset pet — složi se Spain, ne skidajući pogled s Jubala koji se tako namjestio da su mu se korice s revolverom pomaknule malo naprijed.

Pratt ustane i bač na vatru granje. Pošto je plamen živnuo, reče zadovoljno:

— Odmah je veselije.

Spain pomisli na drugove koje nisu niti pokopali, te reče jetko:

— Veselo je kao na karminama.

— Kako to misliš? — upita Pratt.

Spain slegne ramenima. Bavio se mislju da se sutra vrati i pokopa tijela. No, već će ih posve unakaziti lešinari i kojoti. Jubal je bio donekle u pravu: mrtvacu nije potrebno ništa, čak ni grob.

Čulo se lagano tapkanje konja koji su pasli u blizini. Negdje u brdima tužio je uporno kojot.

Napokon zapita Jubal:

— A što ako se ja ne slažem s dije-ljenjem na četiri dijela?

Spain je slutio da će mu postaviti to pitanje. Ono je bilo neizbježno poput grmljavine poslije munje. Ustane. Vjerovao je da Jubala može uvjeriti samo na jedan način. Reče:

— Složit ćeš se, jer nemaš hrabrosti da na mene povučeš revolver.

Jubal ostane čučati, kolebajući se. Na znojnu licu mu se odraziše bijes i oprez.

— Koji je to vrug? — upita Joe Pratt, potpuno zapanjen razvojem događaja.

Spain se ne obazre na njega. Koraknuvši prema Jubalu, reče:

— Postoji jedan način da dobiješ Danov dio, a i moj.

— Ne želim ga — odvratí smrknuto Jubal. — Jednostavno ne mogu podnijeti pomisao da nekakva uličarka dobije dio stada.

Spain se nasmije.

— Ti si varalica, Gus. Gramzivac i varalica. — Pogledavši Pratta, upita ga: — Hoćeš li mi osedlati konja, Joe?

Međutim, i dalje je krajičkom oka gledao Jubala. Tako je opazio da je posegnuo za revolverom. Bez razmišljanja ga udari nogom u lice, a onda mu stane na desnu ruku. Istodobno izvuče svoj revolver.

Joe Pratt je zabezeknuto stajao i gledao. Spain mu mahne da se približi i reče:

— Stavi njegov revolver u bisage, Joe.

Pratt ga čvrsto posluša. Reče uznemireno:

— Nije mi jasno zašto je to Gus učinio. Nije imao nikakav razlog da puca na tebe.

Jubal sjedne i opipa okrvavljeni nos. S lica i iz očiju mu je nestala srdžba. Tupo pogleda Spaina.

— Je li ti dovoljno? — upita Spain.

Jubal kimne i obriše nos bluzom.

— Ako ponovno pokušaš povući revolver na mene, poslužit ću se metkom a ne čizmom — upozori ga Spain.

— Neću ponovno pokušati — promrmlja Jubal. Zatrese glavom i ustane. — Vjerojatno sam za tren poludio.

Razdražljiv zbog bolova u ruci, Spain mu odrešito zapovijedi:

— Osedlaj mi konja. Ne ridana na kojem sam dojahao.

Jubal se poslušno udalji.

Nema tu nikakva prijateljstva, mislio je Spain, niti ga je ikada bilo. Združila nas je pohlepa za novcem. Jedno s drugim, dobili smo zasluženu nagradu. Eto, Jubal i Pratt uopće ne

pomišljaju na poginule drugove, ne žale za njima. Misle samo kako bi dobili što veći dio stada i novac potrošili u nekoj javnoj kući...

Popevši se malo kasnije na konja, Spain reče:

— Idem k liječniku da mi pregleda ruku.

— A mi? — zapita Pratt. — Kad ćemo mi posjetiti Hondo?

— Tek kad se ja vratim.

— A kad će to biti? — upita Jubal, vrlo blagim glasom.

— Za dva-tri dana — odgovori Spain. Opazi čudnu zainteresiranost u Jubalovim očima. O njoj je razmišljao kad je krenuo u noć.

Udarac u lice ga je privremeno smekšao, zaključio, ali me mrzi iz dna duše.

III

Jašući prema Hondi, Spain ustanovi da se više ne snalazi u tami kao nekoć. Prije tri godine znao je ovdje svaku stazu.

Ocijeni da je ponoć. Znači, u svitanje bi mogao stići do posjeda Sana Purdyja. Ondje će dobiti doručak. Sjetivši se Gaille Purdy koja živi sama sa svojim neoženjenim bratom, osjeti neobično uzbuđenje. Nestrpljivo je očekivao ponovni susret. Ta je djevojka nešto posebno. Nije više balavica, već joj je dvadeset i pet godina, ali nije još ni stara djevojka. Sjeti se večeri kad je plesao s njom u Hondi, daka-ko: pod budnim bratovim okom. Nije brbljava, nego radije sluša. Nije ni ljepotica, ali ocharava svojom smirenošću, svojom pomirenošću sa životom kakav joj je pristupačan. Nikada se ne žali ni na što.

Osjetivši da mu je ruka posve odrvenjela, Spain odveže uzicu iznad rane. Sada se bojao infekcije i psovao sam sebe što nije očistio ranu dok se nalazio pokraj logorske vatre. Mogao bi lako izgubiti ruku i do kraja života nositi samo neupotrebljiv batrljak.

Tisicu prekinu dva hica. Dopru odnekud ispred njega. Odjeknu još tri hica, a dva su od njih imala manju

snagu. Puška i revolver, pomisli Spain.

Izvukavši revolver iz korica, zagleda se prema vrhu brežuljka obraslog niskim grmljem. Ništa ne zapazi. Potjera konja i, stigavši do vrha, opet se zaustavi. Ni u nizini se nije ništa pomaklo. Uto slijeva začuje dalek topot kopita koji se uskoro izgubi.

Vjerujući da će čuti drugog jahača kako progoni prvog, pričekao. No, nitko se ne pojavi, i to ga zbuni. Zar je bjeGUNAC ubio protivnika? Zbog čega je započela pucnjava? I to noću, pred zorom?

Sjećajući se prilika u Apache Basinu prije svog odlaska, nije mogao pronaći odgovor. Bilo je tu sasvim mirno. Istina, sitni su rančeri gundali zbog toga što Lew Wade posjeduje velik dio zemlje, no nije bilo nikakvih pravnih sukoba.

Padne mu na pamet da je već blizu posjeda Sama Purdyja. Možda je Sam upleten u nešto, pomisli. Međutim, sjetivši se njegove blage čudi, odbaci tu mogućnost.

Strahujući da bi drugi čovjek još mogao vrebati u zasjedi i čekati nov cilj, sjaše. Osluhne, ali sve je bilo mirno.

Jedva jedvice smota cigaretu i zapali je. Evo, dokle me dotjerala moja nadobudnost, moja častohlepnost, pomisli nezadovoljno. Strepim u mraku, iscrpljen i ranjen, dok je preda mnom neki nepoznat strijelac a iza mene Gus Jubal.

Pri pomisli da će mu doktor Randall možda odrezati ruku, osjeti mučninu. Prokleti novac! Zbog njega se uvalio u sve to. Kao da nema ničeg važnijeg na svijetu!

Tek kad je skoro sasvim svanulo, umorno se popne u sedlo. Ugleda Purdyjev posjed i odahne pri pomisli da će ondje biti za nekoliko minuta. Možda ga udobrovolji šalica vruće kave. Pitao se je li Gail još uvijek u Sama.

Već se bio približio dvorišnim vratima, kadli mu neki glas oštro dovikne:

— Stani!

Spain zaustavi konja. Pogleda šikaru s lijeve strane i opazi puščanu cijev što je virila kroz lišće. Vikne:

— To sam ja, Same... Clay Spain...

Uto se otvore vrata Purdyjeve brvnare i na pragu se pojavi Gail. Gledala je nekoliko časaka prema drugoj strani dvorišta, a onda reče:

— To je Clay Spain, Same. Zar ga se ne sjećaš?

Sam Purdy, visok i razbarušene kose, iziđe iz šikare.

Vidjevši srdžbu u njegovim očima, Spain reče:

— Vraški si se narogušio, Same.

— Što radiš ovdje? — zapita Purdy ne spustivši vinčesterku.

— Pa, čekam da me pozoveš na doručak.

— Opet radiš kod Lewa Wadea? — upita Purdy.

Spain zatrese glavom.

— Onda, što radiš ovdje?

— Uputio sam se u Hondo.

— Odakle?

— Iz Sonore. Južno od Rio Pantana.

Dok je Sam Purdy probavljao podatke, Gail dovikne:

— Uđite, Clay. Popijte s nama kavu.

Spain joj se osmehne, uživajući u njenoj ženstvenosti i smirenosti. Sam je zabrinut i razdražljiv, ali ona nije. Nju ne može ništa izbaciti iz ravnoteže. Ona je poput duboke vode koja svoju uzburkanost ne otkriva na površini.

— Hvala vam, gospođice — reče i sjase. Povede konja prema dvorišnim vratima, gdje je stajao Sam. Upita ga: — Očekuješ li neprilike?

— Već sam ih doživio — progunda Sam. — Netko mi je rastjerao deset goveda koja sam zatvorio u obor iza staje. — Pogledavši Spainov krvav rukav, zapita: — Ranjen si?

— Još jučer, u Meksiku. Jedna me banda htjela zadržati.

Ubrzo ih pozove Gail.

Ulazeći u kuhinju i udišući miris jela, Spain reče oduševljeno:

— Jaja sa slaninom!

Gail ugrije na štednjaku kabao vode i uzme nekoliko ubrusa kojima će oprati i previti ranu. Do tada nije ni jednom riječi spomenula Spainovu ruku; bilo joj je to svojstveno. Tek kad je sve pripremila, reče:

— Skinite košulju, Clay.

Savjesno je obavila posao dok je Spain doručkovao i slušao Sama Purdyja.

— U Apache Basinu je pakao — priča je Sam. — Novine iz Honda uznemirile su ljude pričama o tome kako bi se mogla navodniti dolina zapadno od grada, a banka ponudila novac svima koji se u to upuste. Ja sam stajao po strani dokle god nisu obećali da će dovesti vodu i ovamo. Tada sam potpisao ugovor. Zbog toga mi je i ispraznjen obor.

— Kakve to ima veze s navodnjavanjem? — upita Spain.

— Tih sam deset goveda namjeravao prodati u gradu kako bih platio svoje članstvo u »Udruženju za navodnjavanje«. Sada ću ih morati ponovno skupljati, pa ću izgubiti poprilično vremena.

Spainu to nije bilo jasno.

— Misliš, netko ti je rastjerao stoku samo zato što želiš pristupiti Udruženju?

Purdy kimne.

— Dogodilo se to i drugima. Svima koji su potpisali ugovor, nešto se desilo. Ili im je srušena ograda, ili se razbježala stoka... Događalo se uvijek ono što ih je moglo uznemiriti, pa i upropastiti.

— Tko to čini?

— Nemam dokaza, ali jedan čovjek je samo protiv navodnjavanja.

— Lew Wade?

Purdy kimne.

— Rječica Cartridge bi donosila manje vode na njegov sjeverni pašnjak.

— Aha — promrmlja zamišljeno Spain. — Je li Ed Kenyon još šerif?

Sam Purdy ponovno kimne.

— Ed ne može ništa učiniti dok ne uhvati nekoga na djelu. — Namršti se i doda natmureno: — Wadeova je velika družina za proteklih deset godina pomagala Edu da pojede na izbor. To je popriličan broj glasova. Možda i ne želi uhvatiti krivca.

Gail je već bila stegnula zavoj i sada je stavljala ruku u poširoke omču. Spain je zapita:

— Mislite li da je rana zaražena?

— Donekle — mirno odgovori Gail. — Treba da smjesta odete k doktoru Rاندellu.

Spain kimne.

— Veoma sam vam zahvalan — reče. Naslutivši da su te riječi nedovoljne, doda: — Bili biste izvrsna bolničarka.

— Trebalo bi da vidiš Gail kad nje-
guje povrijeđena konja ili bolesno tele
— umiješa se ponosno Sam. — Ni jed-
na se djevojka u ovoj dolini ne razu-
mije tako dobro u taj posao. Ona je
pravo čudo.

To kao da je malo zbunilo Gail.

— Nema smisla da me hvališ zbog
nečega što je sasvim prirodno. Same.
Svatko je nadaren za nešto. — Sjedi-
nuvši za stol zapita Spaina:

— Jeste li otišli u Meksiko kao što
ste namjeravali, Clay?

Spain kimne.

— Sve je bilo u redu dok nisu mene
i ortake uzeli na zub razbojenici.
Tada su nas brzo otjerali.

Prije tri godine se činilo da je ne
zanimaju osobito njegovi planovi, no
sada ga upita:

— Hoćete li ostati neko vrijeme u
Apache Basinu?

Glas joj je bio nehajan, bez ikakvih
tragova osobnosti, no plave su joj se
oči svjetlucale, a iz nje zračile ženstve-
ne topline. Spain je iznenada zamisli
u svom zagrljaju. Ne među plesačima
i pred njenim bratom koji ih napeto
promatra, već negdje u tami, u samo-
ći...

Spain slegne ramenima.

— Još ne znam što ću učiniti — reče
i začuje u dvorištu konje.

Sam smjesta ustane. Pogledavši
kroz vrata, promrmlja:

— Lew Wade i Sid Vivian.

— Čudno je što dolaze ovamo tako
rano — napomene Gail, ali ne ustane.

Ostavši s njom za stolom Spain po-
gleda kroz prozor i opazi dvojicu jaha-
ča.

Wade, svieže obrijan i uredno odje-
ven, reče prijazno:

— Dobro jutro, Same.

Sid Vivian samo kimne glavom u
znak pozdrava. Taj krupni predradnik
imao je na sebi izbljedjelu pamučnu
košulju i umrljane hlače. Lice mu je
bilo natmureno a oči ledene. Zagledav-
ši se u Sama Purdyja, progunda:

— Kako si se usudio pucati u Lina
Grahama?

— Lina Grahama? — ponovi Purdy. —
Znači, u njega sam pucao?

— Nisi samo pucao — ispravi ga Vi-
vian — već si ga i pogodio u leđa.

— Odvezli smo ga kolima k doktoru
Randellu — doda Lew Wade.

— Zanimam nas zašto si pucao u jed-
nog našeg čovjeka koji je slučajno
prolazio mimo tvog posjeda — zapita
ratoborno Vivian.

Samu Purdyju je trebalo nekoliko
trenutaka da se pribere. Spain pogle-
da Gail i opazi u njenim očima stano-
vitu zabrinutost; međutim, svjesna nje-
gova ocjenjivačkog pogleda, ona sleg-
ne ramenima i prošapće:

— »W u četvorini« se ponaša kao da
je oijela dolina njegova.

— Pucao sam u čovjeka koji je ot-
vorio vrata mog obora — reče Sam. —
Ako je to bio Lin Graham, zašto mi je
rastjerao goveda?

— Glupost! — progunda Vivian. Po-
gleda Wadea i zapita: — Jesi li ikada
čuo nešto takvo?

— Kakav bi razlog mogao imati Gra-
ham za takvu budalastu šalu? — umi-
ješa se Lew Wade.

— Nije to bila šala — odgovori Sam
Purdy.

— Ako ti je netko i rastjerao stoku,
nesumnjivo to nije učinio Lin Graham
— zaključit Vivian, navikao na to da
njegova riječ bude uvijek posljednja. —
On se uputio na pašnjak kod Soledad
Springa.

— To je nesretan splet okolnosti —
reče pomirljivo Lew Wade. — Lin je
vjerojatno prolazio ovuda upravo kad
vam je netko rastjerao goveda.

Sid Vivian nestrpljivo i odrešito
odmahne rukom.

— Mislim da je to slabo objašnjenje
— reče. — Ako ne dokažeš da su ti go-
veda puštena iz obora, zatražit ću od še-
rifa da te uhapsi.

— Dovoljno je da pogledate — odvra-
ti Purdy. — Jasno se vide tragovi.

— Pogledat ćemo — progunda Sid
Vivian. — No, bez obzira na to, više ne
smiješ pucati u našu ljude. Je li ti jas-
no.

— Onda im zabranite da se vrzmaju
oko moje kuće — odgovori Sam Purdy.

Vivian opet odmahne nestrpljivo i
opomene ga:

— Budeš li još jednom pucao u ne-
kog našeg čovjeka, premlatit ću te na
mrtvo ime. Upamti to.

Okrene konja i odjaše prema oboru,
ne obazirući se na Lewa Wadea.

Spain je žalio Sama Purdyja. Progutao je gorku pilulu pred sestrom pomisli.

— Dok slušam Sida Viviana, čini mi se da je on vlasnik ranča a ne Lew Wade — reče začuđeno Gail.

— Mislim da to odgovara Lewu — napomene zamišljeno Spain. — Sjećam se kako je Wade uvijek vodio sa sobom Viviana i nikada nije nosio revolver. — Wade prepušta Sidu da rješava sve neprilike.

Sam Purdy je stajao na pragu dokle god Wade i Vivian nisu izjahali iz dvorišta. Zatim se vrati u kuhinju, i tek tada postane svjestan Vivianovih riječi. Uzvikne:

— Sid Vivian mi nema pravo prijetiti!

— Možda ima — reče Spain i približi se vratima.

— Kako to? — zapita Purdy.

— Ima pravo koje mu daju njegove šake — odgovori jetko Spain.

— Zar smatrate da snaga daje pravo? — upita Gail.

— Pa, uvijek je tako bilo.

Gail zatrese glavom.

— Ne — reče, vrlo samouvjereno. — Snaga može pobijediti, ali to još ne daje pečat pravednosti.

— Nisam smio dopustiti Vivianu da tako razgovara sa mnom — promrmlja Sam. — I to na mojoj zemlji.

Gail mu natoči još kave.

— Ne uzrujavaj se zbog toga — reče nježno.

Međutim, Sam se uzrujavao. Kad je podigao šalicu, drhtala mu je ruka. Neprestano je pogledavao prema vratima, kao da očekuje da će se Vivian vratiti.

— Pomoći ću ti pri okupljanju stoke — reče Gail. — Imamo vremena.

Gledajući njih dvoje, potomke istih roditelja, Spain se čudio velikoj razlici: Gail smirena i sabrana, miri se s onim što se ne može izmijeniti i dovrtljivo predlaže što bi trebalo učiniti. Mlađa je od brata pet godina, ali se odnosi prema njemu kao majka i zaštitnica. Obdarena je zdravim razumom i mnogo snalažljivija od Sama. U njenu se vladanju očituje dostojanstvo, koje se nalazi negdje na sredini između oholosti i poniznosti.

Kad je Spain uzeo svoju košulju, Gail reče:

— Donijet ću vam čistu, Clay.

Spain se osmjehne Samu.

— Izvući ćeš kraći kraj — reče. — Na mojoj je košulji rupa od metka.

— I na mojim su košuljama zakrpe — odgovori Purdy nimalo šaljivo. — Na ovom se ranču samo krpari.

Kad je sa Samom pošao prema oboru, Spain je još razmišljao o njegovim riječima. U kući je sve bilo vrlo uredno, ali su se naokolo vidjeli neizbježni znakovi siromaštva: napola urušeni zemljani krov na staji, zardalo ralo, stare brazde na zapuštenom polju.

Gledajući Sama kako mu sedla konja, Spain je suosjećao s njim. Zapucao je kad su mu rastjerali stoku, ali on nije bio pravi borac. Počeo je pucaati samo zato što je shvatio da se mora braniti. Kad mu je zaprijetio Sid Vivian, nije mu pomoglo ni saznanje da je u pravu. On je tip čovjeka koji se uvijek brani, čak i kad je u pravu.

IV

Jašući prema Hondu, Spain spazi pred sobom prašinu. Napeto je promatrajući, zaključujući da se iz grada približava jahač. Sluteći tko bi to mogao biti, pitao se kako će šerif Kenyon reagirati na noćasnji sukob.

Uskoro je i prepoznao Eda Kenyona. Šerif je bio vidljivo ostario. Kao da mu je naborana koža najednom postala prevelika za tijelo.

Kad ih je razdvajalo samo još dva-desetak metara, Kenyon zapita:

— Što radiš opet ovdje, Clay?

— Istjerali su me iz Meksika — prizna Spain i kiselo se nasmiješi. — Razbojnici nisu bili oduševljeni mojim stočarskim zamislima.

— Što ti je s rukom? — zapita Ed Kenyon.

— Mislim da je slomljena.

— Jesi li svraćao Purdyju?

Spain kimne.

— Je li Sam spominjao bilo kakve neprilike?

— Kazao je da je ispalio nekoliko hitaca na nekog čovjeka koji mu je pustio stoku iz obora.

To kao da je iznenadilo Eda Kenyona.

— Zašto bi Lin Graham učinio nešto takvo?

— Pa, Lin radi u Lewa Wadea — reče Spain.

— I?

— Sam, čini mi se, vjeruje da je Wade protiv navodljavanja.

— Što onda ako jest? Kakve to ima veze s rastjerivanjem Purdyjevih goveda?

— Sam misli da postoji neke veze — promrmlja Spain. — Na čijoj si ti strani, Ede?

Kanyon se namrgodi.

— Ni za koga se ja ne opredjeljujem, i neću slušati takva naklapanja.

Spain se osmijehne.

— To se mene, ionako, ne tiče. Kako je tvoja žena?

— Dobro — odgovori Kenyon. — Sasvim dobro. — Činilo se da mu je drago što je Spain promijenio temu razgovora. — Ostatak ćeš neko vrijeme u Hondo?

— Želim prodati pet stotina goveda što sam ih dotjerao iz Meksika. Ostavio sam ih pored riječice Cartridge. Hoće li ih Wade htjeti kupiti?

— Teško je kazati. Već godinu dana nije pala prava kiša. Ima je dovoljno samo u visokim brdima. No, čuo sam da željeznička tvrtka koja gradi prugu kroz Whetstones, često kupuje stoku. — Kenyon spremi u džep lulu koju je tek bio izvadio. — Treba da porazgovaram sa Samom.

— Ne budi grub prema njemu. Sam ne bi zgazio ni mrava. To dobro znaš.

Kenyon zamišljeno kimne. Međutim reče:

— Ne dopuštam pucnjavu. Deset godina nismo imali nikakvih neprilika, a ne bismo ih imali ni sada da nije bilo upotrijebljeno oružje.

Odjaše.

Produživši prema gradu, Spain je razmišljao o njegovim riječima na rastanku. U Apache Basinu je cijelo ovo vrijeme vladao mir samo zato što je pet-šest sitnih rančera znalo da ne mogu ništa protiv Wadeove velike družine. Ljudi poput Sama Purdyja, koji nemaju snage da uzmu ono što žele, prisiljeni su mirovati i biti pokorni.

U Hondo je ujahao malo poslije podneva. Činilo mu se da se glavna ulica nije nimalo izmijenila. Postojala je samo jedna nova kuća, s natpisom: HONDO HERALD — izdavač Earl Tipton.

Skrenuvši u uličicu Shiloh, koja je vodila do konjušnice, pogleda prema javnoj kući Fancy Anne, smještenoj između krčme i kovačnice. Pitao se upravlja li tom kućnom ista žena ili se možda nova vlasnica zove Fayette?

Pred širokim vratima konjušnice iznad kojih je visjela konjička sablja i bile ispisane riječi »Konjušnica kapetana J. B. Ledbettera«, sjedio je starac. Sjećajući se kapetanovih zanesenih priča o uspjesima južnjačke konjice, Spain pogleda sablju i zapita:

— Zbog čega nad vratima visi taj nož za rezanje trske?

Stari je Ledbetter drijemao. Trepćući pogleda Spaina, uzme rubac i obrise oči. — To nije nož za rezanje trske, prijatelju. To je prava pravcata konjička sablja, a vиси tu da bi ljude podsjetila na najhrabriju vojsku koja se ikada rodila u ovoj zemlji! — Tada mu se raširiše oči, i uzvikne: — Hej, pa to je Clay Spain! — Ispruži ruke. — Tako si smršavio da sam te jedva prepoznao, sinko.

Spain je upravo bio otkapčao kolan, kadli u staju uđe neki čovjek i reče:

— Molim vas, kapetane, pripremite mi kola. Doći ću po njih za nekoliko minuta.

Svojim je berspriječnim izražavanjem i ukočenim držanjem podsjećao Spaina na srednjoškolskog profesora koji obrazlaže grčku filozofiju. Imao je učeno, glatko izbrijano lice.

— Ima li kakvih vijesti o Linu Grahamu? — zapita Ledbetter.

— Još je živ — odgovori čovjek.

Kad je izišao, kapetan reče: — To je Earl Tipton, izdavač »Hondo Herald« i najveći sjevernjački kicoš kojeg sam ikada vidio.

Spain se osmijehne. U kapetanovu sjećanju nikada neće izbljedjeti građanski rat, pomisli. Gledajući ga kako vješa sedlo o klin, zapita ga:

— Poznaš li neku Lace Fayette?

— Naravno. Ja mislim da je poznaju svi muškarci u ovom dijelu Arizone. — Bljesak u kapetanovim staračkim oči-

ma podsjeti Spaina na Dana Tennanta; takav izraz imaju oči kad se razmišlja o minulim zadovoljstvima. — Prava je ljepotica, a ima i poslovnog duha.

Već prilično uvjeren da je Lace Fayette preuzela kuću Fancy Anne ili joj konkurira, Spain zapita:

— Gdje bih mogao naći tu poduzetnu žensku?

— Vjerojatno objeđuje u hotelskoj blagovaonici — odgovori kapetan. — Uostalom, ne možeš promašiti, Clay. Cim ugledaš najljepkiju ženu u svom životu, znaj da je to Lace Fayette.

Izišavši iz konjušnice, Spain je nestrpljivo očekivao susret s tom Lace Fayette. Ako se uspjela toliko dojmiti starca poput kapetana, onda je bez sumnje nešto izuzetno. No, tupa ga bol u ruci podsjeti kako treba da najprije posjeti doktora Randella.

Stigavši pred liječnikovu kuću, zatekne pred vanjskim stubištem crvenokosa kauboja koji mu zakrči put i reče osorno:

— Doktor je zaposlen.

— Tko ste vi? — upita Spain, sluteći da je to Wadeov čovjek koji je dovezao u grad Lina Grahama.

— Ako te baš jako zanima, ja sam Red Gillum. — Nehajno pogleda Spaina i pogleda prema gornjem prozoru, kao da očekuje neko važno saopćenje. U dahu mu se osjećao vonj alkohola. — Ako Lim umre, bit će gužve.

— Gužve? — promrmlja Spain.

— Tako je. Svaki smrdljivi orač koji digne ruke na nekog momka s »W u četvorini«, mora visjeti na najbližem drvetu.

— Kad si se zaposlio na »W u četvorini«? — zapita blago Spain.

— Prije dvije godine. Tko si ti?

— Pacijent, i želim posjetiti doktora Randella.

— Privremeno ga ne možeš posjetiti — izjavi Gillum. — Ima posla.

— Tako? — Spain se zamisli, prikrijuvajući svoju srdžbu. Opazio je da je Gillum posve samouvjeren te ga smatra bezopasnim jer mu je jedna ruka u zavoju.

Naglo koraknuvši naprijed, Spain udari Gilluma u trbuh. A kad se Gillum skvrčio, hvatajući dah, pogodi ga

snažno u lice. Iza sebe začuje glasove i brijačeve povike:

— Tučnjava! Tučnjava!

Međutim, Red Gillum nije pomišljao na tučnjavu; naletio je na ogradu stubišta i tu se srušio. Spain se sagne, izvuče mu revolver iz korica, te pođe uz stepenice. Upravo je bio stigao do njihova vrha kad je otvorio vrata bradati doktor Randall. Spain ga upita:

— Imate li mnogo posla, doktore?

— Dabome — odvrati žustro Randall. — Jeste li ikada čuli da sam bez posla? — Opazivši revolver u Spainovoj ruci, zapita: — Što će vam to?

— Posudio sam ga od Reda Gilluma. Kazao je da ne mogu k vama.

— Odakle tom pametnjakoviću pravo da zaustavlja moje pacijente? — uzvikne Randall. — A, očitat ću mu ja bukvicu! Nego, što je vama?

— Možda mi je slomljena ruka.

— Metkom?

Spain kimne, a Randall progunda:

— Sjednite. Treba da obavijestim pogrebnika.

— Znači... Lin Graham je umro?

Liječnik kimne i pokaže glavom prema stražnjem dijelu prostorije. — Mislio sam da ću ga spasiti, no previše je iskrvario. Trebalo je da ga te buduće ostave na ranču, umjesto što se drmusao u kolima dok su ga vozili ovamo.

Iziđe, a Spain sjedne i zamisli se. Sam je sada nesumnjivo bio u velikoj nevolji.

Kad su se ponovno otvorila vrata, Spain je pomislio da se vratio doktor Randall. No, na pragu je stajala neka žena tamne kose i bujnih grudi, najčarobnija žena koju je ikada vidio. U trenutku kad mu se nasmiješila, pomisli: Lace Fayette!

V

Spain ustane i ponudi joj stolicu. Dok ju je zadivljeno promatrao, u nosnice mu se zavlacio njezin blagi parfem. Kosa joj je bila skupčana na potiljku, a grudi joj se, dok je ubrzano disala nakon penjanja po stubama, zavodljivo dizale i apuštale.

— Želim vam postaviti važno pitanje — reče ona melodioznim glasom. Spainu se na licu vjerojatno odrazilo iznenađenje jer ona brzo doda: — Vidjela sam kako ste se obračunali s Redom Gillumom.

— Tako? — promrmlja on. Još mu ništa nije bilo jasno.

Ona mu se opet osmjehne. Ni drsko, ni zavodljivo, već kao da se zabavlja na njegov račun.

— Možda vam to zvuči čudno — upozori ga — no meni je potreban netko tko se ne boji »W u četvorini«. Netko tko ima hrabrosti da udari Reda Gilluma premda mu je jedna ruka ozlijeđena.

— Red je bio malo neoprezan, a i malo pripiit — reče Spain. A onda, budući da nije mogao povjerovati da je takva ljupka i pristojna žena vlasnica javne kuće, upita:

— Jeste li vi... — Ušuti usred rečenice, ne usuđujući se izgovoriti ime koje bi moglo postati uvreda.

— Ja sam Lace Fayette — reče ona bez oklijevanja. — Nemažno vremena za duga upoznavanja. Želim nešto saznati.

Spain ju je promatrao. Sada mu je bilo jasno zašto se Dan Tennant onako oduševio njome.

— Vi mi se još niste predstavili — reče ona.

— Zovem se Clay Spain i upravo sam stigao iz Meksika. Zapravo, istjeran sam odande.

Njegovo ime kao da joj nije ništa značilo. Kimne i upita ga:

— Zar vas ne zanima što želim saznati?

— Zanima me — odvrati Spain, poklanjajući svu pažnju njenim vlažnim usnama. Pitao se kako bi bilo kad bi ih poljubio.

Ona tren pričekala, zatim ga upita:

— Je li istinit dojam koji stvarate?

— A kakav dojam stvaram?

— Gledajući vas na ulici, pomislila sam da ste skitnica. Više nisam sasvim uvjerena u to.

— Tko zna, možda i nisam — odvrati Spain.

Uđe doktor Randall. Lice mu je poprimalo blag izraz kad se naklonio i upitao:

— Mugu li vam učiniti neku uslugu, Lace?

— Htjela sam upoznati gospodina Spainu — reče ona. — Mogu li razgovarati s njim dok mu budete pregledavali ruku?

— Ako vas ne smeta to što će biti bez košulje.

Spainu upadne u oči da njega nisu ni pitali što misli o tome; bio je pacijent, bez dostojanstva i prava na vlastito mišljenje. Skinuvši košulju, opazi da mu je potkošulja prilično prijava.

— Vrijeme je da se presvučem — reče samokritički.

Lace Fayette progovori tek kad je doktor Randall počeo odmatati zavoj. — Gospodine Spain, biste li htjeli prihvatiti jedan posao?

— Kakav posao? — upita Spain.

Ona pogleda njegov revolver u korica i objasni:

— Štitili biste Sama Purdyja.

Spain se iznenadi. Zašto bi vlasnica javne kuće željela da on štiti jednog sitnog rančera? Nije moguće da se ta divna žena zaljubila u tako jadna i dosadna čovjeka kao što je Sam!

Randall je već bio skinuo zavoj i pregledavao ranu. Spain ga upita:

— Je li jako zaražena?

— Poprilično.

— Previše?

Randall je promatrao upaljenu ranu i stiskao je između palca i kažiprsta. Napokon zaključit:

— Mislim da je moram ispaliti.

Spain odahne. Osmjehne se Lace Fayette i zapita je:

— Zbog čega vam je toliko stalo do Sama Purdyja?

— Moja je baka pozajmila novac većini sitnih rančera u dolini, uključivši i Sama Purdyja.

— Vi imate baku? — upita zapanjeno Spain.

— Da, naslijedila sam je prije dvije godine od ujaka.

— Ipak, zbog čega bi trebalo da čuvam Sama?

— Red Gillum je, napuštajući grad, zaprijetilo da će družina »W u četvorini« sada linčovati Sama Purdyja.

— Ne bih se nimalo začudio tome — umtieša se doktor Randall. — Prvi put se netko suprotstavio toj nađuvenoj družini.

— Tako je — reče uzbuđeno Lace Fayette. — Upravo zbog toga se ne smije ništa dogoditi Samu Purdyju. Strada li on, ostali se više neće usuditi braniti svoja prava, nego će se pokoriti volji Lewa Wadea. Međutim, ako se Purdy nađe na sudu, gdje će ga osloboditi jer je samo branio svoju imovinu, ostali će se ohrabriti i Udruženje za navodnjavanje će uspjeti.

Slušajući njezin drhtavi glas i gledajući sjaj u njenim očima, Spain zaključio: Ne zanima nju Sam. Ne potiče je nikakva romantična ljubav ni ženske težnje da privuče pažnju muškarca. Njome po svoj prilici vlada duboka odbojnost prema »W u četvorini« ili ambicija da ostvari zamisao o navodnjavanju, ili oboje. Baveći se tim mislima, zapita:

— Znači, ne radi se samo o Samu Purdyju?

— Dabome — odvrati ona pomalo razdražljivo. — Radi se o promjeni koja će svima u Apache Basinu donijeti blagostanje.

— Osim Lewu Wadeu — reče Spain.

— Tom nasmiješenom aristokratu. On i njegov grublji predradnik tako dugo vladaju ovim krajem da ga već smatraju svojim.

— Oni vjerojatno vjeruju u ono što je sofist kazao Sokratu — reče Spain. — To jest, da je moć pravo a pravda dobrobit jačega.

Lace Fayette se iznenadi:

— Znači, ipak niste običan skitnica — reče. Potom dodá zamišljeno; — Ja ću izabrati Platonovu izreku koja kaže da slabi trpe ono što moraju, a jaki čine ono što mogu. Vi ste jaki. Hoćete li učiniti ono što možete?

— A što je sa šerifom Kenyonom? — zapita Spain. — Trebalo bi da on štiti Sama.

Lace Fayette slegne ramenima.

— Ed Kenyon je star — reče. Zatim, kao da se koleba, dodá: — Mislim da se boji Sida Viviana.

— Ne, Ed se ne boji — umiješa se doktor Randall. — Radi se vjerojatno o nečemu drugom.

Spain se trgne kad mu liječnik počeo paliti ranu. Poslije nekoliko minuta, kad su muke bile gotove, upita:

— Je li kost slomljena?

— Možda ju je metak malo okrznuo, ali otekline nije kao pri prijelomu — odgovori Randall.

Dok je on omatao ranu, Lace Fayette zapita:

— Hoćete li preuzeti posao?

— Da čuvam Sama dok se ne nađe u zatvoru? — promrmlja Spain.

Ona kimne.

Spain pomisli na to da Lewu Wadeu želi prodati stado, te da će, ako mu to ne pođe za rukom, morati stoku tjerati vrlo daleko. Napokon reče:

— Mislim da mu toliko dugujem.

— Dugujete nešto Samu?

— Košulju koja je na meni i dobar doručak. — Tada, sjetivši se Tennantove želje, izjavi: — Naslijedili ste oko sto dvadeset pet goveda. Dio Dana Tennanta. Stado je pored riječice Cartridge.

— Naslijedila sam ih? Znači, Dan Tennant je mrtav?

Spain kimne.

— Poginuo je na putu ovamo, a i još dva ortaka. Htio je da njegova goveda pripadnu vama.

— Jadni Dan — izusti ona blago. — Polagao je velike nade u taj pothvat.

Sjećajući se kako je Dan govorio o njoj, Spain napomene zagonetno:

— Nisu to bile njegove jedine nade.

Lace Fayette ustane, potpuno vladajući sobom.

— Dan Tennant duguje banci pet stotina dolara i sitne kamate. Uzmogne li se toliko postići prodajom goveda, bit će mi drago. — Okrene se prema vratima, otvori ih, a onda upita: — Hoćete li bdjeti nad Samom Purdyjem? — Ne čekajući odgovor, iziđe.

Spain je gledao za njom.

— Bankarka — promrmlja zamišljeno.

— I to vrlo neobična — napomene doktor Randall. — Posuđuje novac svakome tko se nađe u nevolji. Začudo, ponajčešće joj vrate dug. Kao i vaš prijatelj Tennant. Ona je prava suprotnost svom ujaku koji siromasima nije htio posuditi ništa bez velika zaloга. Davao je novac bogatašima poput Lewa Wadea. Lace, međutim, pomaže malim ljudima.

• • •

Serif Ed Kenyon se tromo popne na konja i osmjehne Gaili Purdy.

— Hvala vam na kavi. — Tada se uozbilji i obradi Samu:

— Ako Lew Wade to zatraži, morat ću te uhapsiti.

Sam kimne.

— Ni jedan me sud na svijetu ne bi osudio zbog onog što sam učinio — promrmlja.

— Nikada se ne zna što će odlučiti sud — reče Kenyon — pogotovo ako je riječ o ubijanju. Umre li Lin Graham, bit ćeš u velikoj nevolji, sinko.

— Dobro, što je trebalo da učinim? Da mimno sjedim i gledam kako mi pušta stoku?

Ed Kenyon malo razmisli prije nego što je odgovorio: — Nitko neće povjerovati da ti je Graham namjeravao ukrasti ta goveda.

— A zašto ih je onda pustio?

— Ne znam — prizna Kenyon. — Porazgovarat ću o tome s Lewom. Idem sada k njemu.

S praga dovikne Gail:

— Možda biste trebali da razgovarate s Vivianom, šerife. Vlada se kao da je on gazda.

— Ah, Sid mnogo priča, ali je običan predradnik — odvrati Kenyon. Zamišljeno se zagleda u Gail, a onda upita: — Je li Lin Graham pokazivao kakve namjere prema vama?

— Namjere?

Ed se osmjehne.

— Pa, onakve kakve se rađaju u muškoj glavi kad on ugleda zgodnu djevojku — objasni.

Gail ne odgovori, ali se srdito umiješa Sam:

— Neprestano je zanovijetao sestri da pođe s njim na ples. Nije se htio pomiriti s niječnim odgovorom, pa sam mu kazao da je prestane gnjaviti.

— Možda je to objašnjenje — zaključio Kenyon. — Možda je goveda pustio iz inata.

Izjaše iz dvorišta i skrene na zapad.

Gledajući za njim, Sam izjavi pokunjeno:

— Ne idem u zatvor, sestro. Sakrit ću se u brdima.

— Time ne bi ništa riješio — suprotstavi se Gail. — Postao bi bjegunac

pred zakonom i cijela bi družina s »W u četvorini« započela hajku na tebe.

Sam iskrivi lice, ali reče tvrdoglavo:

— Ne mogu se pomiriti s time da idem u ćeliju.

— Neće to dugo trajati, Same. Samo do suđenja. Što-više možda samo sat-dva, ako Lace Fayette plati kauciju. A uvjerena sam da hoće.

Sam razmisli.

— I ja mislim tako — reče i malo se smiri.

No, kad je kasnije ugledao Reda Gilmuma kako jaše mimo na znojnu konju, smjesta pomisli: Umro je Graham. Opet osjeti silan strah.

VI

Clay Spain se pogleda u zrcalu. Ot-kad se okupao, obrijao i presvukao, izgledao je sasvim drukčije.

Bila je sredina popodneva. U krčmi se, osim Spaina, nalazio samo vlasnik Jack Benteen, prilično zgodan čovjek, srednjih godina. On ga upita:

— Jeste li čuli da je Sam Purdy ubio Lina Grahama?

Spain kimne.

— Vraški nezgodno.

— Dakako — složi se Benteen. Neko je vrijeme brisao šank, a onda doda: — Žene uvijek izazovu neprilike.

— Kakve veze imaju žene s Grahamovom smrću?

— Lin je bio zaljubljen u Gail Purdy, osim kad bi se napio. Čujem da ga je Sam nedavno otjerao s posjeda.

— Pa, nesumnjivo je da joj Graham nije došao u posjet u pet sati ujutro — odvrati Spain. — Nego, zar se mijenjao kad bi se napio?

Benteen se tih nasmije.

— Potpuno bi zaboravio Gail Purdy poslije nekoliko čašica. Jeste li vidjeli Lace Fayette?

Kad je Spain kimnuo, nastavi:

— Onda ćete ga shvatiti. Dok je bio trijezan, nikada nije spominjao Lace, znajući da tu ne može uspjeti. No, kad bi se napio, čeznuo bi samo za njom. Piće bi ga pretjerano ohrabrilo. Hvali se da je njoj potreban rasan pastuh poput njega i da je on jedini muškarac u Apache Basinu koji zaista

može zadovoljiti ženu. No, uvijek bi završio s djevojkama Fancy Anne. — Benteen nastavi brisati šank i doda zamišljeno: — Čudno je to. Ugledne i poštene žene, ako su zgodne, uvijek privlače muškarce jače nego namiguše.

— Po svoj prilici — složi se Spain. Sudeći prema onome što mu je malo-prije ispričao brijač, Jack Benteen je dragan Fancy Anne, koja mu je i dala krčmu. To je bila javna tajna. Međutim, brijač je napomenuo da se šapuće i o tome kako se Benteen potajno sastaje sa ženom Earla Tiptona, izdavača novina.

Uto uđe kapetan Ledbetter i reče veselo:

— Osedlao sam ti konja, Clay. Čekavani.

— Kako to? — zapita Spain.

— Pa, Lace Fayette me zamolila da to učinim. Kazala je da ti se žuri iz grada.

— K vragu, što ona misli o meni? — progundaa Spain.

Kapetan ga zapanjeno pogleda.

— Kako to misliš?

Benteen kap da je razumio Spainovo negodovanje. Objasni:

— Lace je navikla da je svi u Hondu slušaju. Veoma je pomogla ovdašnjim ljudima. — Kiselo se osmjehnuvši, doda: — Mislim da je ona nagovorila Earla Tiptona da napiše članak protiv Fancy Anne. Nazvao je njenu kuću Gomorom Apache Basine i uzrujao djevojke.

— Sjajna je Lace — zaključii kapetan. — Ona će Hondo pretvoriti u raj. Vidjet ćete.

Spain polako iziđe i pride svom konju.

Kad je izjahao iz uličice Shiloh, na vratima banke se pojavi Lace Fayette. Mahne mu i stane na rub nogostupa.

— Earl Tipton je upravo stigao sa Samova ranča. — reče užurbano. — Smatra da bi se Sam mogao sakriti u brdima, što bi bilo najgore od svega. Kažite Samu da ću platiti kauciju, pa uopće neće sjediti u zatvoru.

— Je li se vratio Ed Kenyon? — upita Spain.

— Nije. Produžio je na »W u četvornici«. Požurite, gospodine Spain.

— Ime mi je Clay.

— Dobro, a vi mene zovite Lace — složi se ona. — Hitjela bih da dovedete Sama u grad prije nego što mu nešto učini Wadeova surova družina.

— Što ako Sam ne bude htio doći?

— Dovedite ga.

— Hm, to mi donekle sličii na nasilje.

— Sve je to za njegovo dobro.

— Ipak, nemam nikakvo pravo da mu namećem svoju volju.

Lace se iznenada osmjezne, a na obrazima joj se pojave jamice. — Dakle, vjerujete da slabi imaju neka neotuđiva prava, bez obzira na ono što je sofist kazao Sokratu.

Spain slegne ramenima, a onda nastavi ozbiljno:

— Sam će u gradu biti izvan opasnosti. Može ostati u hotelu dokle god se ne završi suđenje. Tada će već Lew Wade i svi ostali shvatiti da »W u četvornici« više ne može upravljati Apache Basinom. Onda, hoćete li me poslušati, Clay?

Nije mogao odoljeti njenim smeđim očima.

— Sam će doći u grad — obeća i izjашe iz Honda.

Međutim, kad su se kuće izgubile iz njega, već se malo pokolebao. Oda-kle mu pravo da soli pamet Samu Purdyju? Uostalom, ima drugih briga. Gus Jubal i Joe Pratt ga neće vječno čekati. Umjesto da obavlja svoje poslove, on ispunjava želje Lace Fayette.

Kad se smračilo, u daljini je ugledao žuokasto svjetlo što je prodiralo iz Samove kuće. Pitao se jesu li njih dvoje već večerali, i nadao se da nisu.

Već je bio dojahao skoro do dvorišnih vrata kad je začuo Gailin krik:

— Nemojte! Molim vas, nemojte!

Prošavši kroz vrata, začuje Vivianov oštar glas:

— Hoćeš li sutra napustiti Apache Basin kao što sam ti kazao?

Tada ih Spain ugleda pred kućom. Red Gillum je držao Samu ruke, zavr-nute na leđima, dok se Vivian raskoračio podigavši šake. Treći je čovjek na pragu držao Gail.

Samu je lice bilo obasjano, pa se vidjelo da mu krvari nos. Uzvikne:

— Nemate pravo...

Sid Vivian ga grubo ošamari.

— Pokazat ću ti ja tko ima pravo!

Zakasnio sam, pomisli Spain. Donekle ga smiri zaključak da Sama ne namjeravaju objesiti.

— Hoćeš li se sutra odseliti? — zapita osorno Vivian.

— Nemojte ga tući! — preklinjala je Gail.

Ne pogledavši je, Vivian zagunda:

— Kažite bratu da se predomisli. Tko puca na čovjeka s »W u četvori-
nik«, ne može ostati u Apache Basinu.

— Ipak mislim da bi trebalo da ga objesimo — požali se Red Gillum.

— Razmišljanje prepusti meni — promrmlja Vivian i snažnim udarcem slomi Samu nos.

Slušajući brotave jaurke, Gail se počne očajnički otimati.

— Pustite me k njemu! — jecala je. — Ozlijeđen je!

Čovjek iza nje se nasniže i još je čvršće pridržli.

— Hej, Side, ozlijedio si jednog Sama.

Spain nijemo opsuje. Znao je da nije pametno miješati se, ali kad je Vivian ponovno udario, izvuče revolver i vikne:

— Sad je dosta! — Budući da se zaustavio u tami, izvan svjetla što je prodiralo kroz vrata, bio je u prednosti. — Tko se pomakne, dobit će metak — upozori ih.

Vivian pogleda prema njemu i zapita:

— Tko si ti?

Ne odgovorivši na njegovo pitanje, Spain zapovjedi: — Pusti ga, Rede. Korakni u stranu tako da ti mogu vidjeti desnu ruku.

U trenutku kad je Gillum puštao Sama, Spain opazi da je čovjek na pragu okrenuo Gail tako da mu je sada služila kao štiti; čvrsto ju je obuhvatio jednom rukom a drugom povukao revolver.

— Udesi ga, Bobe! — vikne Gillum, ali ne posegne za svojim revolverom.

Gail se svom snagom otimala. Kad je Bob opalio, ona ga izbacila iz ravnoteže: metak umalo pogodi Viviana.

— Nemoj! Nemoj! — vikne Sid Vivian.

Gail se uspjela osloboditi, te je Spain imao za djelić sekunde otkriven cilj. Opalio je kad je Bob jurao s

praga u mrak; u istom trenutku pobjegu sa svjetla Gillum i Vivian.

Spain opali u Gillumovu mutnu sjenu, zatim hitro sjaše. Pogoden metkom, njegov konj posrne na koljena, a onda ga pogodi još jedno tane.

Spain se brzo otkotrlja u stranu kako bi se odmaknuo od ranjenog konja, te se šćućuri iza niskog korita za napajanje. U tom trenutku opazi kako Gail vodi Sama u kuću.

Ooružje je ušutjelo, ali je Spain slutio gdje su protivnici: Red i Bob pokraj lijevog ugla kuće, a Sid Vivian negdje na desnoj strani.

Kad je Gail zatvorila vrata i u dvorištu se posve smračilo, Gillum vikne:

— Gdje si, Side?

Vivian ne odgovori.

Vjerojatno je zbunjen razvitkom događaja, pomisli Spain. Nije me prepoznao, pa ne zna tko mu je prekinuo igru.

VII

Spain začuje oprezne korake u smjeru obora, a onda i Gillumov glas:

— Jesi li to ti, Side?

Najradije bi bio opalio prema glasu, ali se obuzda. Ne znadu gdje je, pa se ne usuđuju nasumce pucati, bojeći se da ne pogode jedan drugoga. Zapravo bi ga mnogo lakše napali da su samo dvojica, ili čak jedan.

Začuje tihe glasove i razabra da se Red i Bob udaljuju prema dvorišnim vratima.

Malo kasnije Bob reče:

— Strašno krvaram!

Dakle, pogodio sam ga, pomisli Spain, iznenađen što su njegovi nasumce ispaljeni hici pronašli cilj. Sada je jasno čuo dvojicu što su krenula prema izlazu iz dvorišta. Ubrzo Red dovikne:

— Dovedi konja, Side. Ja ću te štititi odavde.

Vivian se vjerojatno već nalazio u sedlu i čekao; odmah povede iz obora dva konja.

Spain izrabljuje vrijeme da promijeni položaj. Odsunja se prema staji, napipa vrata i šmugne unutra. Začuje Boba kako ogorčano puzje: vjerojatno

ga je rana jako boljela dok se pokušavao popeti na konja. Vivian nestrpljivo podvikne:

— Hajde, hajde!

Nakon toga zatopću kopita. Konji su se udaljavali. Spain pričeka, sluteći da će Gillum i Vivian, kad napuste dvorište, otvoriti paklensku vatru.

Međutim, ne odjekne ni jedan hitac. Dugotrajnu tišinu prekine uznemireno Gail:

— Niste ozlijeđeni, Clay?

— Nisam — odgovori Spain, pitajući se kako ga je prepoznala.

— Da upalim svjetiljku?

— Još ne — odvрати on, i u tom trenutku zazvįđdi tanad. Jedan metak razbije prozor, a drugi zvekne o prag i prodorno fijukne.

Kad je još jedno tane razbilo prozorsko staklo, Spain opali prema plamičku iz cijevi sjeveroistočno od dvorišta. Udaljenost je za njegov revolver, bila prevelika, ali taj hitac skrene Vivianovu paljbu. Tanad se počne zabijati u drven zid staje; lako je prolazila kroz tanke daske.

Dok je Vivian punio pušku, zavlada kratko zatišje i u tom trenu Gail potrči kroz mračno dvorište.

— Evo vam Samova vinčesterka, Clay — dovikne. — Napunjena je.

Spain promrsi kletvu.

— Vratite se u kuću!

No, ona uđe u staju.

— Treba vam puška, Clay — reče uporno.

Spain uzme vinčestarku i osorno promrmlija:

— Zavucite se u ugao i legnite.

Vivian ponovno opali, a tane promaši staju. Nakon toga pričeka, želeći da mu plamen iz cijevi otkrije cilj. Spain ispalí hitac s južne strane širokih vrata i pritrči sjevernoj strani. Kad je tanad počela udarati u suprotan dovrat, pažljivo nacilja na plamičak iz cijevi. Okidajući što je brže mogao, isprazni vinčesterku.

Protivnici više nisu pucali. Spain pomisli da je srušio Viviana sa sedla. No, tada začuje konja kako galopira na istok.

— Otišli su? — zapita Gail.

— Jesu — odgovori Spain. — Ova puška nije po Sidovu ukusu.

Najednom, nakon napetosti i pucnjave, osjećao se umorno i potišteno. Glupost, mislio je, sve je to glupost. Ovi me se nije ništa postiglo. Samo sam izgubio dobra konja.

— Kakva korist od svega toga? — progunda glasno.

— Spasili ste Sama — odgovori mu Gail.

— Vraga sam ga spasio. Ubit će ga idući put.

Na to nije mogla odgovoriti. Stajala je nepomično, nijema i zbunjena. Napokon je Spain upita razdražljivo:

— Što je s večerom?

— Odmah ću je pripremiti — obeća Gail i krene prema kući. Tada upita: — Mislite li da će se vratiti noćas?

— Neće — odgovori Spain, ali nije bio uvjeren. Nije se moglo predviđati što će učiniti Sid Vivian. Nesumnjivo je da će za napad odabrati vrijeme koje mu najbolje odgovara. Nije bio opterećen lažnim ponosom. Ovdje se našao u škripcu, pa je pobjegao. Međutim, čvrsto je odlučio otjerati Sama Purdyja, pa će se vratiti. Prije ili kasnije.

Kad je Gail upalila u kuhinji petrolejku, Spain pride ubijenom konju, pažljivo izbjegavajući svjetlo. Izvuče iz navlake na sedlu vinčesterku i zastane, držeći obje puške i napeto osluškujući. Trojica su napadača krenula prema gradu. Ako se ne zaustave i odmah ne vrate, neće ih biti ovdje barem nekoliko sati.

— Večera je spremna, Clay — dovikne Gail.

U trenutku kad se okrenuo kući, Spain začuje nekog jahača koji se približavao sa zapada. Šerif, pomisli. Vjerojatno je večerao na Wadeovu ranču i sada namjerava uhapsiti Sama.

— Jelo je gotovo — dovikne opet Gail.

— Dobro — reče Spain. Kad se jahač približio dvorišnim vratima, upita: — Jesi li to ti, Ede?

— Jesam — odgovori Kenyon. — Što radiš ovdje, Clay?

— Zar nisi čuo pucnjavu?

— Naravno, jesam — odgovori Kenyon, vidljivo nezadovoljan.

— Onda znaš što radim ovdje — progunda Spain i pođe u kuću.

U osam sati Jack Benteen bačao opušak cigare što ju je zapalio poslije večere i laganim koracima krene niz ulicu. Za tren zastane s druge strane banke. Na drugom katu opazi Lace Fayette kako briše posude i stavlja ga na police. Kao već mnogo puta, čudio ga je njezin hod. Njeno lice, tijelo i glas kao da su oličenje muške požude; cijelo njeno biće zrači upadljivom čulnošću; međutim, hoda ukočeno, ne mičući bokovima, kao nekakva stroga usidjelica. Čudno!

Prođe pokraj dvaju stražnjih dvorišta i uđe u treće. Evo Tipton ga je čekala na stražnjoj verandi; imala je na sebi svilen kimono. Reče sretno:

— Nadala sam se da ćeš doći večeras — i povuče ga na stari kožnati divan koji je postao njihovo ljubavno sastajalište. Odmah ga je uzbudio dobro mu poznati parfem jongovana, ali izrazi svoju zabrinutost:

— Ovo je opasno. Što ako nas čuju tvoji susjedi?

Eve priljubi svoje lice uz njegovo. Vlažnim je usnama prelazila po njegovu obrazu dok nije našla usta.

— Baš me briga. Važno je da smo zajedno.

Njeno spremno prihvaćanje njegova udvaranja u početku je godilo Benteenovoj taštini. No, kasnije se, pošto ju je brzo osvojio, njegovo zadovoljstvo prilično rasplinulo. Nije ju mogao razumjeti. Bila je obrazovana i časna, a uporno je željela te zabranjene večernje sastanke na stražnjoj verandi. Zašto? Nastojao se uvjeriti da je on sam pravi razlog, ali je sumnjao u to. Znao je da više nije mlad, da mu se kosa prorijedila i da ništa nije postigao u životu. Bio je običan pipničar i selio se iz grada u grad, sve dok mu vlasnica javne kuće nije poklonila krčmu. Zašto mu se ta privlačna, ugledna žena, čiji je muž mlađi od nje, podaje tako strasno?

— Šutljiv si — prigovori mu blago Eve. Kad je slegnuo ramenima, posjednički ga privuče k sebi i zapita: — Što sam ja, dušo?

Benteen ne odgovori, znajući kako to odugovlačenje djeluje na nju. Bio je to ustaljeni obred u kojem je ona navaljivala a on je izazivao praveći se

suzdržljivim, obredi kojim su povećavali svoje želje i davali čar iščekivanju.

— Molim te — prošapće ona grickajući mu ušnu resicu. Čvrsto ga je grčila — Kaži mi što sam, mili.

Bilo je mračno, pa je nije mogao vidjeti, ali mu miris njena tijela nagovijesti da joj je kimono raskopčan. Prolazio joj je usnama po grudima i duboko udisao mirise njene puti, jer je i to spadalo u obred.

Eve se meškotala u njegovu zagrljaju; nagne se unatrag kako bi isturila grudi.

— Kaži mi! — molila je.

— Ti si moja mirisna ženica — reče joj Benteen, sada potpuno uzbuđen i želeći je kao što je ona željela njega...

Nakon toga Eve uzdahne:

— Za ovo nije nikakva opasnost prevelika. — Budući da nije ništa kazao, upita ga: — Nije li tako?

— Tako je — složi se Benteen. — Tako je. — No, nije mogao zaboraviti da Fancy Anne nešto sumnja...

U susjednom se dvorištu pojavi neka žena s fenjerom i pođe prema kokošinju. Eva prošapće:

— Kad bi me gospođa Harlan mogla vidjeti! — Ta ju je pomisao tako zaboljela da se zahihotala.

Benteen joj dlanom pokrije usta.

— Tiho! — promrmlja.

Pošto se susjeda vratila u kuću, reče:

— Vrijeme je.

— Tako rano? — pobuni se Eve, čvršće ga obgrlivši oko vrata. — Cio dan sam sama i užasno se dosadujem.

— Zar Earl nije došao na večeru?

— Došao je, ali je neprestano brbljao o članku koji će napisati. Nešto o tome kako Sam Purdy brani svoj dom protiv »W u četvorini«. Kao da me to zanima! — Ona uzdahne. — Takav je otkad je kupio »Hondo Herald«. Ja sam tek druga violina.

— Čini mi se da je u vrlo prijateljskim odnosima s Lace Fayette.

— Samo poslovnim, Earl vjerojatno i ne primjećuje da je ona zgodna.

— Mislim da mu je to moralo upasti u oči.

Eve se malo povuče.

— Smatraš li je zgodnijom od mene?

— Ni govora — slaže Benteen.

Eve je tren šutjela. Napokon reče:

— Muškarci su grozne budale kad se radi o ženama. Lace Fayette je lijepa, ali ne bi usrećila čovjeka koji bi je osvojio.

Ljubomorna je, pomisli Benteen. Nije joj to zamjerao. Sve su žene u Hondu više-manje ljubomorne na Lace Fayette. Osmjehne se, sjetivši se da i Fancy Anne optužuje Lace kako muškarce samo vuče za nos. Začuje korake i hitro ustane, misleći da dolazi Earl; pošto su se zalupila vrata u Harlonovih, duboko odahne.

Eve kao da se nije nimalo zabrinula; nasmije mu se i upita: — Zar se bojiš Earla?

— Naravno — prizna on. — Po svoj prilici bi me ustrijelio.

To kao da ju je zabavljalo. Legne i nasmije se.

— Baš smiješno! Ne mogu zamisliti da bi Earl pucao na tebe ili bilo koga drugog.

— Ali ti si mu žena — reče uporno Benteen. — Njegova mirisna, lijepa, plavokosa žena.

— Mislim da Earl, otkad ima svoje novine, više nije svjestan toga. Previše je zauzet smišljanjem uvodnih članaka o stvarima koje će za deset ili dvadeset godina Hondo pretvoriti u lijep, veliki grad.

— Znači, prilično loše postupa sa svojom ženom — prozbori suosjećajno Benteen. — Zar ne zna da joj je potrebna ljubav?

— Mislim da ga za to nije briga — reče ogorčeno Eve. — Međutim, tebe je briga, zar ne, dušo?

Benteen je odlučno poljubi. Nisam ja važan, mislio je pri tome. Bitno je samo da je uz tebe neki muškarac.

Kao da ju je potakla njegova misao. Eve reče:

— Danas sam vidjela u gradu nekog došljaka. Kad je izjahao iz uličice Shiloh, prišla mu je Lace Fayette i s njim razgovarala.

— Kako izgleda?

— Visok je i crnomanjast. Prilično zgodan, ali gruba, požudna izgleda.

— Jesi li opazila kakve su mu boje oči?

— Plave poput dima. Gotovo sive.

Benteen se tiho nasmije.

— Dobro si ga pogledala, ha?

Ona ga ugrize za uho.

— Ljubomoran si?

Sada je bio čvrsto uvjeren da ju je dobro ocijenio. Ta ga je vatrena žena prihvatila samo zato što ju je bio zamenario muž. Ceznula je za nježnošću, i po svoj bi prilici popustila svakom muškarcu koji bi joj posvetio malo vremena. Na sreću, ja sam se pojavio prvi, mislio je.

No, kad je malo kasnije ušao u uličicu Shiloh i kad ga je s mutno osvijetljene verande pozvao ženski glas, više nije bio uvjeren da mu se osmjehuje sreća. Znao je da je Fancy Anne vatrena kao sve crvenokose žene.

VIII

Ušavši u kuhinju, Spain počne otrešati prašinu s hlača. — Prijav sam kao svinja — promrmlja.

Serif Kenyon sjaše i pođe prema kući. Na svjetlu mu se ljeskala srebrnasta zvijezda.

— Zbog čega se pucalo? — upita.

— Zbog mene — odvrati kratko Spain i sjedne za stol.

Natočivši mu vruću kavu, Gail reče:

— Žao mi je zbog vašeg konja.

— Ah, ja sam kriv — progundala on.

Ona ga pogleda zbunjeno.

— Žao vam je što ste se umiješali, Clay?

— Da budem iskren, nisam oduševljen — odgovori Spain. Budući da je ostala stajati pokraj njega, reče joj: — Kako bi bilo da me pustite da jedem u miru?

Gail se žustro okrene u stranu, pa i Kenyona ponudi večerom.

— Već sam jeo — odgovori šerif, zatim upita: — Gdje je Sam?

Gail mu drhtavim glasom ispriča da su joj prematili brata. — Mislim da bi ga Sid Vivian bio umlatio da se nije pojavio Clay.

— Kako to da si se vratio ovamo, Clay? — zapita Kenyon.

— To se tebe ne tiče — odgovori Spain.

Serifu se to nije sviđalo. Reče oštro.

— Slušaj, sinko, ne iskaljuj bijes na meni.

— Onda prestani zanovijetati — promrmlja Spain.

Serif pogleda Gail i slegne ramenima. Napokon reče:

— Mnogi su nakon borbe vraški razdražljivi.

Spain je upravo bio popio kavu kad je iz sobe izašao Sam, držeći na nosu moker ručnik. Oba su mu oka otekla i pretvorila se u uske proreze.

— Nisi smio ustati — pobuni se Gail.

Međutim, Sam sjedne za stol i upita:

— Došli ste me uhapsiti, Ede?

Kenyon kimne.

— Vjerojatno znaš da je Lin Graham umro.

Sam Prudy se vidljivo trzne. Nije se mogao pomiriti s mislju da je ubio ljudsko biće.

Pride mu Gail i položi ruke na ramena.

— Lace Fayette je kazala Clayu da će platiti kauciju. Dok se ne završi suđenje, boravit ćeš u hotelu.

— Da, mislim da će se porota složiti s time — reče Kenyon pomirljivo.

— Ali, što će se događati ovdje dok mene ne bude? — zapita Sam. — Tko će spriječiti Sida Viviana da ne otjera sestru i spali kuću?

— Lew Wade ne bi to dopustio — odvrati Kenyon.

Sam nastavi tvrdoglavo:

— Sid Vivian čini što ga je volja. Kazao mi je da u Apache Basinu ne može ostati nitko tko zapuca na kauboja s »W. u četvorinik, makar opalio u samoobrani.

Serif se namršti.

— To nije smio kazati.

— Nije smio ni mlatiti Sama — istakne Gail. — Pa ipak, tukao ga je.

Spain se nije mogao osloboditi bojazni da će se Vivian i Gillum vratiti. Možda puste Boba da sam odjaše u grad. Iziđe iz kuće i zaustavi se pokraj dovratka.

— Vivian će spaliti ranč ako odem u grad — prigovori opet Sam Purdy.

Spain pogleda unutra. Dobro je znao da Sam nije osobito vješt borac.

— A ti ćeš ga spriječiti ako ostaneš ovdje?

Sam slegne ramenima i pogleda Gail, kao da se stidi što to mora priznati pred njom.

— Vjerojatno neću. No, ne mogu napustiti sestru.

— Mislim da ti ne preostaje ništa drugo — reče Kenyon. — Uhapšen si, Same, i moraš poći sa mnom.

Te riječi izmijene izraz Sameova lica. Čvrsto stisne usnice.

— Što onda ako se oduprem? — izusti muklo.

Serif to nije očekivao.

— Zar si pošasavio?

Sam zgrabi jednu od vinčesterki koje je Spain naslonio na zid.

— Nemoj! — uzvikne Gail. — Ne smiješ, Same!

Međutim, Sam izbjegne njene ruke koje su ga htjele spriječiti. Čvrsto stežući pušku, neuperenu ali spremnu, izgovori u jednom dahu:

— Neću otići oдавде. Jednostavno, neću!

Ed Kenyon je sjedio ukočeno, kao da se zaledio na stolici. Kad je uzviknuo, glas mu je postao gotovo pisakv: — Poludio si! Potpuno poludio!

Spain se vratio u kuću, te je sada stajao iza Kenyona. Iznenađeno je promatrao Sama, gotovo ne vjerujući svojim očima.

— Spusti tu pušku! — zapovjedi Kenyon. — Spusti je, kažem ti!

Sam zatrese glavom.

Serifova je desnica visjela samo centimetara od korica, ali nije pokušao povući revolver. Zurio je u Sama kao da vidi potpuna stranca; opasna, odlučna stranca, koji nimalo ne sliči krotkom čovjeku kojeg je poznavao godinama. Najzad se okrene prema Spainu.

— Što je s tobom, Clay? Na njegovoj si strani?

Ne obazirući se na pitanje, Spain zapita Sama: — Misliš li da ispravno postupam? Uvjeren si?

Sam kimne.

— Dovoljno sam popuštao — progundao, ne skidajući pogled s Kenyona. — Neću napustiti ovu kuću. Barem, ne živ.

— O, tupoglavče jedan! — vikne Ed Kenyon, gubeći strpljenje. — Zar nije već dovoljno loše što si ubio čovjeka? Sada želiš ostati i nekakav odmetnik? Zar ti nije jasno da će to nepovoljno utjecati na porotu?

— Neka. Ne idem oдавде — odvrati uporno Sam.

— Zar mu ne biste mogli dati vremena do jutra kako bi se predomislio, šerife? — zapita uznemireno Gail.

— Ne može on ni o čemu odlučivati! — uzvikne ljutito Kenyon. — Bogamu, ja sam predstavnik zakona, i ja mu naređujem da smjesti pode sa mnom!

Kao podrška toj izjavi, javi se iza Spaina neki glas: — Poći će on s tobom Ede.

Bio je to Vivianov glas.

U trenutku kad je Spain tiho promrsio kletvu, pojavio se na bočnom prozoru Gillumovo lice i revolverska cijev. — Oduzmi mi pušku, Ede — reče Vivian. Pošto je šerif to učinio, Vivian uđe i pogleda Spaina. — Znači, ti si taj — izusti zamišljeno i neobično blago. — Što radiš ovdje, Clay?

Spain slegne ramenima. Letimično pogledavši Gillumov uperen revolver, shvati u kakvoj su klopci zbog Kenyonova vikanja. Dok se on derao, ova su se dvojica lako prišunjala kući.

Kao da sluti njegove misli, Red Gillum dovikne izravno: — Pokušaj, Spaine. Hajde pokušaj.

U trenutku kad je Sid Vivian krenuo prema njemu da ga razoruža, Spain je pomislio da će mu se pružiti prilika da povuče revolver. Dovoljno će biti ako ga Vivianovo krupno tijelo zakloni bar za djelić sekunde. Međutim, Vivian je bio oprezan kao stari vuk. Približio se tek toliko da mu je mogao izvući revolver iz korice.

Ne skrivajući veliko olakšanje, Ed Kenyon reče: — Pojavili ste se, momci, baš u pravi čas. — Izvadi iz džepa lisičine i stavi ih Samu oko zglavaka. — Sada ti je valjda jasno da si uhapšen.

Red Gillum uđe u kuhinju, široko se smiješeći. — Znači, odupro si se šerifu — reče Samu i nasmije mu se u lice.

Spain pogleda Gail. Sluteći kako joj je pri duši, divio se njezinu smirenom ponašanju. Uspješno je prikrivala svoje uzbuđenje. Kad je Kenyon izgurao Sama kroz vrata, ona dovikne:

— Donijet ću ti sutra britvu i čistu odeću.

— Donesite ih u zatvor — odvrati srdito Kenyon. — Jer, ondje će biti.

Sid Vivian ih isprati na verandu, a Red Gillum pride Spainu. Ne reče ni-

šta, no njegove su svjetlucave oči jasno govorile što će se dogoditi kad šerif odjaši s uhapšenikom. Spain začuže izvana Kenyona:

— Čujem da si zapovijedio Purdyju da napusti Apache Basin. Je li to istina?

— Istina je — odvrati Vivian. — Ubio je našeg čovjeka.

— O tome će odlučiti sud — odgovori šerif.

Još su neko vrijeme razgovarali, ali se više nisu mogle razabrati riječi. Malo kasnije, napuštajući sa Samom dvorište, Kenyon dovikne:

— Zabrani svojoj družini da dolazi ovamo, Side. Neću dopustiti da dosađujete gospođici Gail. Čuješ li me?

— Naravno, čujem te — Odvrati nestrpljivo Vivian. — K vragu, kakvim me smatraš?

— Želim samo da ti to bude jasno. Ne diraj ovaj posjed.

Wadeov je predradnik stajao na verandi dok se topot kopita nije posve izgubio. Kad se vratio u kuhinju, Gillum ga upita:

— Unutra ili vani?

Vivian uzme obje vinčesterke i odnese ih na verandu. Isprazni ih i baci metke u dvorište. Zatim se vrati i premjesti potoljku sa stola na policu iza štednjaka. Tada reče: — Unutra.

— Što namjeravate? — upita Gail.

— Naučit ćemo pameti ovog mudraca — odgovori Vivian. Izvadi revolver, pristupi Spainu i reče:

— Otkopčaj opasač.

Ta osorna zapovijed razbjesni Spaina.

— Idi do vraga — progunda i ščepa ga objema rukama za desnicu. Usmjereći revolver uvis. Očajnički je nastojao okrenuti Viviana tako da ga njegovo tijelo zaštiti pred Gillumovim revolverom. Međutim, Vivian je napeo sve mišiće. Istodobno zapovijedi: — Udesi ga, Rede!

Gailin krik upozori Spaina. On trzne glavu u stranu, te ga revolverska cijev udari iznad desnog uha. No, to je bilo dovoljno. Osjeti kako se ruši i ubrzo začuže Vivianovu zapovijed:

— Sveži mu ruke.

Digoše ga na noge. Tresao je glavom kako bi mu se razbistrilo pogled. Vidio je pred sobom Reda Gilluma,

dok je Sid Vivian stajao u uglu, ispred Gail. .

— Pucao si na jednog našeg čovjeka — reče Vivian. — Ranio si Boba Teagua. To znači da u Apache Basinu više nemaš što tražiti.

— Osim toga, udario si mene! — zareži Gillum.

Spain opazi šaku, ali je nije mogao izbjeći. Padao je udarac za udarcem. Nagonski se okrene napola u stranu i podigne rame da bi zaštitio lice. Više nije bio sasvim svjestan što se zbiva. Gillum mu okrene previjenu ruku, tako da je zastajao od boli. Gillum zadovoljno zahihoće.

— Oprosti što sam te udario po ručici — progunda i namjerno opet pogodi ranu.

Kad se Spain okrenuo i koliko-toliko zaštitio ruku, Gillum ga počeo udarati po licu. Ne tako da bi ga onesvijestio, već da produži mučenje.

Spain se nekoliko puta srušio na koljena. Napokon začuje Vivianov nestrpljiv povik:

— Dosta je, Rede. Dokrajči ga.

Spain nije ni opazio šaku koja ga je srušila. Samo je osjećao snažne udarce u prsa. Kao iz velike daljine čuo je Gailin krik: — Ubit ćete ga!

Nakon toga, dok je klizio u mračan ponor, zavlada čudna, prazna tišina...

IX

Kad se Jack Benteen popeo na verandu, Fancy Anne mu ponudi stolicu:

— Sjedni, ljepotane.

Njena je sklopčena kosa imala bakrenastu boju. Dobro se slagala sa širokim licem bujnih ustana i jedrim grudima koje ni jedna haljina nije mogla sasvim prikriti. Za deset godina otkako je upravljala kućom, Fancy Anne je postala sastavni dio poslovnog života Honda. Imuoni građani, čijim se ženama gadila kuća u uličici Shiloh, uvijek su isticali da ona dobro postupa sa svojim djevojkama, nikada ne stvara neprilike i, premda se odijeva vrlo moderno, ne pojavljuje se u uglednim društvima.

— Noćas je u zraku miris jeseni — reče Benteen, vađajući iz džepa cigaru.

— Je li bilo hladno u ulici Residential? — zapita Fancy Anne.

Benteen je šutio i gledao je, polako paleći cigaru.

— Dosadio ti je posao u krčmi? — upita ona nehajno.

— Ma, niti govora — odgovori Benteen. Povuču nekoliko dimova iz cigare, a onda je baci na ulicu i progundao: — Nekako sam je slomio.

— Nekako? — zadirkivala ga je Fancy Anne. — Na Tiptonovoj stražnjoj verandi?

— Kako to misliš?

— Pa, to je već javna tajna. Cule su to dvije moje djevojke.

— Naklapanja. Puka ženska naklapanja.

— Nisu čule od žena, nego od muškaraca. Svima je to smiješno nakon riječi koje je Earl Tipton uputio na račun moje kuće.

— Tko god pričao, to su obična naklapanja — ustraje Benteen. — Zapravo, ovaj je grad veoma sklon ogovaranju.

— U redu, ako je to samo naklapanje, što si radio večeras u ulici Residential?

— Tko kaže da sam bio ondje?

— Ja kažem. Kad si krenuo prema tom dijelu grada, pošla sam za tobom, jer me zanimalo hoćeš li ući kroz prednja ili stražnja vrata.

Benteen se nalazio u škripcu, i bio je svjestan toga. Pokuša se izvući.

— Bio je to sasvim prijateljski posjet — reče povjerljivo. — Ona se rado igra vodenim bojama i ima jednu sliku koja bi se mogla smjestiti u krčmu.

Fancy Anne mu se nasmiješi. Duboko udahne.

— Zar u boje stavlja parfem od jorgovana?

Na to Benteen nije znao odgovoriti.

— Mirišeš kao svodnik — reče žena prezirno. Zatim nastavi: — Posjetila sam Earla Tiptona. Rekla sam tom njuškalu kakva mu je žena. Nazvala sam je milosrdnom droljom! Trebalo je da mu vidiš lice kad sam mu ispričala što se zbiva u njegovu domu. I on se usuđuje nazivati moju kuću Gomorom!

— Zar si mu rekla o kome se radi?

Fancy Anne zatrese glavom.

— Možda to naslutiti, pa te potraži s revolverom u ruci. Pravo ti budi. — Dade mu vremena da razmisli, a onda ga uhvati za ruku i upita: — Zar nisi sam bila dobra prema tebi? Zar ti nisam dala sve što žena može dati muškarcu?

— Jesi — složi se Benteen. — Svaka-ko.

— Zašto se onda motaš oko te nalic-kane glupače? Što je ona učinila za tebe?

Benteen je šutio. Nije mogao naći riječi kojima bi objasnio zašto je muš-karcu milija ugledna žena nego vlasni-ca javne kuće, zašto više žudi za Evi-nim malim, strasnim tijelom, nego za ovom čulnom i vrlo jedrom ženom.

Fancy Anne ga čvrsto uhvati za mi-šicu.

— Lak si plijen za namiguše. To je u tvojoj prirodi, zar ne?

— Možda — promamlja pokajnički Benteen. — Katkad činim gluposti.

To joj se sviđa, pa ga zagrlj. No, htjela je čvrst odgovor.

— Prekinut ćeš s njom, je li?

Budući da nije odmah odgovorio reče mu grubo:

— Ne zaboravi da ja imam hipoteku na krčmu. Onda, hoćeš li prekinuti s Eve Tipton?

— Hoću.

— Dobro. Hajdemo u kuhinju — reče sretno Fancy Anne. — Popit ćeš šalicu kave uz rođendanski kolač koji sam ispekla popodne.

— Rođendanski kolač?

Ona se nasmije, vrlo zadovoljna.

— Uvijek zaboraviš na svoj rođen-dan. Međutim, ja nikad ne zaboravim. Danas ti je četrdeset pet godina. Do-voljno si star da se napokon opametiš.

... A prestar da počnem život s ne-kom drugom ženom, pomisli Benteen.

* * *

Clay Spain začuje nekoga kako izgo-vara njegovo ime. Kad je otvorio oči, zaslijepi ga petrolejka. Zatrepće kapci-ma i napokon razabere Gailino lice.

— Možete li se malo podići na lakto-ve? — upita ona.

Spain kimne. Osjetivši jaku bol u rebrima, sjeti se svega i shvati zašto leži na kuhinjskom podu.

Gail mu skine košulju i platnom čvrsto omota trup.

Znojio se od boli i napora.

— Zar me Red Gillum udario no-gom? — zapita.

— Tri puta — odgovori Gail i donese mu šalicu vruće kave. — Popijte ovo.

U nekoliko je velikih gutljaja popio kavu.

— Hvala vam — reče i vrati joj praz-nu šalicu. — Dakle, taj me crvenokosi lupež udarao dok sam ležao.

— Bilo je strašno — prošapće Gail i svojom mu keceljom obriše znojno čelo. — Treba da legnete i odmorite se.

Pomogne mu da se dignu i odvede ga do kreveta. Skine mu cizme i osta-ne pokraj njega. Tek kad mu je disa-nje postalo duboko i ujednačeno, vrati se u kuhinju i naliže i sebi šalicu kave.

Vatra se u peći ugasila a kava ohla-dila. To kao da je prevršilo mjeru; najednom joj se sve oko nje učini užasno sumornim. Više se nije mogla savladati. Nešto u njoj popusti, i ona tiho zajeca.

X

Bilo je već skoro podne kad se Spain probudio. Odmah je osjetio žed. Podignuo se na lakat i iskrivio lice od svakakvih boli što su mu prostrujile tijelom. Posegne za čašom vode na ormariću pokraj kreveta i isprazni je nadsušak. Tada pogleda prema vratima i spazi Gail kako sjedi pored kuhinjs-kog prozora, položivši vinčesterku pre-ko krila. Glava joj je klonula, grudi se jednolično dizale i spuštale, pa je bilo očito da spava.

Taj ga prizor ozlovolji. Dobro je znao da je bezmisleno to njezino stra-žarenje. Jedna jedina puška ne može zaustaviti ljude s »W u četvorini«, ma tko je držao. Sid Vivian je to dokazao sinoć, i dokazat će ponovno. Samo se budale odupiru takvoj premoći.

Oprezno ustane, razmišljajući o sva-koj kretnji prije nego što bi je učinio, i uzme sa stolice hlače. Boljela su ga prsa, rebra, ramena, pa čak i lice. Eto, to mi je nagrada što sam se miješao u ono što me se ne tiče, pomisli nezado-voljno. Treba kazniti glupana koji do-pusti da ga nasamari žena. Neka ide k

vragu Lace Fayette i njezino čarobno tijelo! Svi u gradu plešu oko nje, a vjerojatno ne dobivaju ništa. Sudeći prema njenim riječima i ponašanju, Dan Tennant nije po svoj prilici dobio ni poljubac. A meni duguje mnogo, više, zaključiti posegnuvši za čizmama. Mnogo više!

Trebalo mu je prilično vremena da navuče čizme. Dogegavši se do kuhinje, opazi da mu je Gail već bila priredila revolver, korice i pušku i ostavila ih na stolu.

Kad je počeo nožem rezati iverje kako bi potpalio vatru, Gail se probudila. Pospano ga pogleda i promrmlja:

— O, probudili ste se. — Tada, kao da je naglo postala svjesna onoga što se zbiva, uzvikne: — Hej, pa trebalo bi da budete u krevetu!

— Gladan sam — promrmlja Spain.

Gail se odmah latil paljenja vatre. Reče:

— Mirno sjedite dok ne priprelim doručak.

Spain je poslušao. Zamišljeno ju je promatrao i divio se njezinoj sabranosti usprkos groznim događajima što su je zadesili.

Ubrzo sjedoše za stol i počеше doručkovati.

— Otići ću po doktora Randalla — reče iznenada Gail. — Neka vam pregleda rebra.

— Nije potrebno — odvrati Spain. Jaja sa slaninom su ga prilično okrijepila. Popije drugu šalicu kave i reče: — Ni liječnik mi ne bi mogao bolje povezati rebra nego što ste to vi učinili. Osim toga, ne znam kuhati kao vi.

Ta pohvala zbuni Gail. Gledala ga je i pitala se zbog čega joj se sviđa. Ne može se reći da je zgodan, osim ako nije zgodan i mršav, čupavi tigar. Međutim, postoji u njemu nešto što ga odvaja od drugih muškaraca. Odlučan je ali ne i grub, osjećajan ali ne i slab.

— Sinoć ste me okrivili zbog toga što ste upali u naše neprilike — reče mu.

— Ne, niste vi krivi — odgovori on. — Kriv sam ja... i Lace Fayette. Ona me nagovorila da dođem ovamo.

— A, tako — promrmlja Gail.

— Što znači: »a tako«?

Gail slegne ramenima i reče zamišljeno:

— Vjerujem da je većina muškaraca u Apache Basinu potajno zaljubljena u Lace Fayette.

— Ja nisam. Ni potajno, ni drukčije.

Ta izjava ne izmijenila Gailin pogled, donekle ocjenjivački. Gledala ga je kako mota cigaretu, potom ga upita:

— Mislite li da će Sama pustiti iz zatvora ako se plati kaucija?

Spain zatrese glavom.

— Odupro se hapšenju i Ed Kenyon mu to neće oprostiti. — Tiho se nasmije i doda: — Ed se zaprepastio; uplašio se Sama, ali i svog straha.

Ustane i tromo priđe vratima. Pogleda ubijenog konja na kojem su se već skupljale muhe. U oboru je stajao čupavi vranac, velikih kopita, stvoren za oranje a ne za jahanje.

— Je li vranac navikao na sedlo?

— Jest. Zašto?

— Ubijeni konj već smrdi. Oduvuci ga iz dvorišta.

— Ne možete to učiniti. Vidite u kakvu ste stanju.

— Vi ćete mi malo pomoći.

Najteže je bilo penjanje na vranca; Spainu se činilo da će mu popucati sva rebra. Ipak, našao se u sedlu. Gail je svezala užu za stražnju nogu ubijenog konja, i tako je vranac izvukao iz dvorišta strvinu.

Vrativši se u sobu i ispruživši na krevetu, Spain je zaspao u tren oka. Međutim, prije toga je položio pokraj sebe vinčesterku.

Vani je još bio dan kad se probudio. Na pragu je stajala Gail. Reče mu:

— Vrijeme je za objed. Zar niste ogladnjeli? *

— Jesam. Zapravo, umirem od gladi.

Gail mu se osmijehne.

— Nije ni čudno. Spavali ste skoro osamnaest sati.

— Osamnaest sati! — ponovi Spain tresući glavom. — Znači... ovo je već drugi dan?

Gail kimne.

— Zaspali ste jučer popodne.

Pripremila mu je gulaš, koji je prijaš isto onako dobro kao što je i mirisao, te pitu od jabuka. Jelo ga, kao i uvijek, osokoli. Međutim, kasnije ga, dok je gledao Gail kako pere posude,

ponovno obuzme malodušnost. Činilo mu se da je sve uzalud.

»W u četvorini« je prevelik ranč da biste mu se mogli oduprijeti — reče. — Čak i da je Sam pravi borac, a to nije.

Gail je nekoliko časaka šutjela.

— Kamo možemo otići, Clay?

— Bilo kamo. Bitno je da odete iz Apache Basina. Sid Vivian se okomio na Sama, i više ga ništa ne može zastaviti.

— Sam je već bježao, ali nam to nije pomoglo. Napustili smo Teksas zbog sukoba s neugodnim susjedima. Predložila sam da se preselimo u Novi Meksiko. Sam je stvorio lijepo imanje u okrugu Lincoln, a onda ga je prodao kako se ne bi upleo u sukob između Murphyja i Chisholma. Sada je čvrsto odlučio ostati. Kaže da ne može cijelog života bježati pred neprilikama. — Poslije kratke šutnje Gail dodade: — Uostalom, i vi ste napustili Meksiko kako biste utekli pred nevoljama. Međutim, naišli ste na nevolje ovdje.

Izenadnan topot kopita prekine njihov razgovor. Gail smjesta obriše ruke o kecelju a Spain posegne za revolverom. Učinili su to sasvim nagoniski. Ona stigne do vrata prije njega i reče:

— Netko u kolima. — Zatim dodade: — Lace Fayette i Earl Tipton.

Čim su se kola zaustavila u dvorištu, Lace upita:

— Je li sve u redu, Clay? — Pošto je kimnuo, zapita ga: — Što vam je s licem?

— Red Gillum mi je vratio milo za drago — odgovori Spain. Gledajući je, zaključivši kako vožnja i vrućina nisu nimalo naudile njenoj ljepoti. To ga gotovo razljuti.

— Uđite i popijte s nama kavu — pozove Gail.

Tipton vješto i kavalirski pomogne Lace da siđe s kola, poput viteza koji pomaže kraljici. Vidjevši to, Spain pomisli: I njega je uhvatila groznica. Tko zna, možda je to i izazvalo ženinu nevjeru.

Tipton se obrati Gail:

— Sam vam poručuje da mu je dobro. Slomljen mu je samo nos, a za tu se ozljedu već pobrinuo doktor Randall.

— To je zlostavljanje pravo divljaštvo! — uzvikne Lace. — Trebalo bi uhapsiti Sida Viviana. Međutim, Ed Kenyon ne poduzima ništa. Čak prijetiti da će vas uhapsiti zbog toga što ste ranili Boba Teaguea.

— Je li Teague teško ranjen? — zapita Spain.

— Metak ga je pogodio u lijevo bedro. Prošao je kroz meso — odgovori Lace. Upozna ga s Tiptonom i reče: — Earl želi opisati sve to u svojim novinama koje će tiskati večeras.

Dok je Gail kuhala kavu, Tipton je ispitivao Spaina o borbi. Zapisao je odgovore, naročito se zanimajući za pojedinosti.

Kad se razgovor završio, progovori Lace:

— Što namjeravate sada, Clay?

— Čim budem mogao jahati, otjerat ću stado goveda u Tombstone ili Benson — odgovori Spain.

— Koliko je ljudi uz stado?

— Dvojica.

Dok je Gail punila šalice, Lace se zamisli. Napokon upita:

— Zar ne bi stoka mogla ostati ovdje dok se ne oporavite?

Spain bezvoljno slegne ramenima, ali se umiješa Tipton:

— Hej, pa to bi riješilo vaš i Samov problem!

— Kako bi to pomoglo Samu?

— On strahuje da će mu dok čeka suđenje, družina s »W u četvorini« spaliti imanje. Mislim da bi se Lew Wade pokolebao kad bi ga ovdje čekala tri čovjeka koji se znaju služiti oružjem.

Prilično razborito, pomisli Spain. Stoci bi dobro došao kratak odmor, a Jubal i Pratt bi se mogli zabaviti u gradu. Okrene se prema Gail i upita je:

— Kako vam to zvuči?

— Dobro — odgovori ona bez oklijevanja. — Izvrsno. Uvjerena sam da bi Sam bio oduševljen.

Tada joj nešto privuče pažnju. Pogleda kroz prozor i reče:

— Pogledajte, Clay, tko ulazi u dvorište.

Iako nije izražavao nikakvo uzbuđenje, njezin je čudno bezbojni glas upozorio Spaina, tako da je već izvlačio revolver kad se okrenuo i ugledao

Sida Viviana, Lewa Wadea, Reda Gilluma i još dvojicu kako prolaze kroz dvorišna vrata.

XI

Držeći u ruci revolver, Spain se približi kućnim vratima.

Wade digne desnu ruku, želeći da pokaže miroljubive namjere. Izgledalo je to pomalo lakrdijaški. Dovikne:

— Nije vam potreban revolver, Clay.

Međutim, Spain se, ugledavši Gillumovo lice, tako razbjesni da je odmah nacijsao na njega.

— Gubi se iz dvorišta, Gillume! — vikne.

— Hej, smiri se! — pobuni se Sid Vivian.

— Gubi se, Gillume, ili ću te izrešetati! — zapriječi Spain.

— Poslušajte ga — reče uznemireno Wade.

Gillumovi su se prsti raširili i približili koricama. U očima mu se vidjela neodoljiva želja da povuče revolver.

— Okani se toga — zapovijedi Sid Vivian.

Gillum pljune duhan i pogleda ga.

— Pectorica smo Side.

Međutim, Vivian zatrese glavom.

— Izjaši iz dvorišta.

Red Gillum promrsi kletvu, a kad se uputio prema izlazu iz dvorišta, Spain dovikne za njim: — Idući se put nećeš izvući tako lako, Rede.

Tada, kao da želi što prije završiti razgovor, Lew Wade reče:

— Svratio sam se ovamo da vas obavijestim kako sam kupio Jubalov i Prattov dio stada, te zahtijevam da ostala goveda otjerata s'mog pašnjaka.

— Kupili ste ih? — zapita Spain.

— Dvjesto pedeset goveda — odgovori Wade. Osmjehnuvši se, doda veselo: — Imamo kupoprodajni ugovor.

Dakle, Gus Jubal mi se osvetio na taj način, pomisli Spain. Čudio se što Jubal nije prodao cijelo stado.

— Hoćete li kupiti i preostali dio stada? — upita.

Prije nego što je Wade mogao odgovoriti, umiješa se Sid Vivian:

— Ne, nećemo. A ti imaš samo dvadeset četiri sata da otjeraš tu žgoljavu stoku s naše zemlje.

Pažljivo promatrajući Vivian i dvojicu kaubojja, Spain upita:

— Tko odlučuje, Lewe... Vi ili Vivian?

— Naravno ja — odgovori Wade. — No, prihvaćam Sidov savjet.

Kao da se protivio tom objašnjava-nju, Vivian reče:

— Dajem ti dvadeset četiri sata da otjeraš svoju stoku iz Apache Basine, Spaine. Budeš li ovdje i nakon toga, čuvaj se.

Na pragu se pojavi Earl Tipton.

— Čuo sam prijetnju — reče uzbuđeno i pogleda Lewa Wadea. — Do sada nije postojao nikakav zakonski dokaz da se vi suglašavate s grubim postupcima svog predradnika. Međutim, ako sada ne opozovete zapovijed koju je upravo dao, imam dokaz. I objaviti ću ga!

Sid Vivian mu se nasmije.

— Vi i vaše popišane novine!

Lewa Wadea kao da je sve to više zabavljalo negoli uznemiravalo.

— Ne uzbuđujte se zbog običnog skitnice koji je pobjegao iz Meksika — reče pomirljivo. No, kad su se pokraj Earla pojavile Lace i Gail, s lica mu nestane nehaijnog izraza. U očima mu se odrazi iznenađenje, a onda i nešto poput nekakve stare sjete. Dodirne prstom obod šešira i reče: — Nisam znao da su prisutne i dame.

— Hoćete li opozvati zapovijed? — upita Tipton.

Dok je Wade oklijevao, Lace Fayette zapita: — Svirate li još na glasoviru »Clair de lune«?

— Povremeno — odgovori Wade. Zamišljeno se osmijehne. — To je nešto izvanredno. Htio bih da čujete.

Čudeći se tom razgovoru, Spain pogleda Lace i opazi kako ona napeto promatra Wadea govoreći:

— Možda i hoću. Jednom zgodom. Nego, zar nećete odgovoriti na Earlovo pitanje?

— Kakvo pitanje?

— O poništenju predradnikove naredbe.

Wade pogleda Viviana.

— Ne misliš li kako bi trebalo da damo Spainu malo više vremena, Side?

Vivian se ne obazre na to. Pogleda Lace Fayette i dobaci srdito:

— Zašto se ne bavite svojim bankarskim poslovima? — Okrene konja i odjaše za Redom Gillumom.

Wade zatrese glavom.

— Sidu nedostaje strpljenja — objasni kao da se ispričava zbog neke dječje psine.

— Nedostaje njemu i štošta drugo — odvrati Spain. Budući da su mu živci bili prenapeti, vikne: — Otjerat ću stoku kad mi to bude odgovaralo. I pucać ću na svakoga tko se umiješa u moje poslove.

Uđe u kuću i natoči sebi šalicu kave.

Malo kasnije, kad su jahači s »W u četvorini« odjahali, Lace upita: — Hoćete li otjerati svoj dio stada ovamo, Clay?

Spain kimne. Zamišljajući kakav će to mučan posao biti za jednog jedinog čovjeka, kiseloo se nasmiješ. Nakon tri godine opet je sam, opet na početku. Još i bez konja.

Pristupi mu Earl Tipton i snažno stegne ruku.

— Postupili ste vrlo hrabro. Divno ste otjerali Reda Gillumu iz dvorišta. Bili ste sami protiv petorice.

— Protiv četvorice — ispravi ga Spain. — Lew Wade ne nosi revolver.

— Vi ste najhrabriji čovjek kojeg sam ikada upoznao — izjavi očarano Tipton. — Međutim, sada treba da krećemo. Većeras ću izdati novine.

— Ne bi li bilo najbolje da se odvezete s nama, Clay, te da vas pregleda doktor Randall? — zapita Lace.

— On mi nije potreban — odgovori Spain. — No, potrebni su mi konj i jedan ili dva jahača. — Pogleda Gail. — Dopuštate li svom zaštitniku da prenoći u gradu?

— Svakako — reče Gail.

— Znači, nimalo vam neću nedostajati? — zapita Spain napola u šali.

— Možete doći i otići kad god hoćete — odvrati Gail sasvim ozbiljno.

Joe Pratt je, stojeći s Gusom Jubalom za šankom u krčmi, uporno opisi-

vao djevojku koju je posjetio u javnoj kući Fancy Anne.

— Visoka je i teška otprilike kao ja, ali je najzgodnija plavuša koju sam ikada vidio.

Jubal je neprestano pogledavao u zrcalo iza šanka, u kojem su se vidjela vrata.

— Tko zna kad će stići u grad Clay Spain. Najpametnije je da odemo, Joe.

Međutim, Pratt je bio pripit i vrlo zadovoljan Hondom.

— Zove se Lilybelle — govorio je. — Ime je nešto posebno a i ona. Kad je cura zgodna danju, to je znak da je doista zgodna.

— Govnarije — progunda Jubal. — Tebi bi bila zgodna i krezuba baba sa zečjom usnom.

Joe Pratt zatrese glavom.

— Imam ja smisla za ljepotu — reče uporno i ponovno naruči piće. — Čuo sam već da je Hondo lijep gradić, ali nisam znao da je tako lijep.

— Vraga je lijep. Ima jedan stari bordel i ni jednu kockarnicu. A ja želim upravo kockarnicu. Ondje možeš zaraditi. U javnoj kući samo trošiš. U kockarnicama u Tombstoneu možeš se obogatiti u jednoj jedinog noći.

— Da, čuo sam takve priče — složi se Joe. — Taj Tombstone je vjerojatno pravi grad.

— Najbolji na Zapadu — hvalio se Jubal. — A ako želiš žene, ondje ih ima više nego što ti je potrebno za mjesec dana.

— Nema takvih kakva je Lilybelle. Ona je nešto izuzetno, Guse. Osjećam se divno čim je pogledam. Odmah mi se čini da sam netko i nešto.

— Nećeš se osjećati tako divno ako ovamo bane Clay Spain. Kažem ti treba da odemo.

Pratt zatrese glavom.

— Obćeo sam Lilybelle da ću je posjetiti večeras.

Jubal opsuje.

— Želiš sresti Claya Spaina? Želiš poginuti?

— Clayu se neće svidjeti ono što smo učinili — prizna Pratt — ali nema razloga da nas ubije. Mi smo prodali samo ono što nam pripada.

— Jubal mu se nasmije u lice.

— Spain će nas žive pojesti. — Krene prema vratima. — Idi k vragu, Joe. Ja

odlazim. — Stigavši do vrata, dovikne mu: — Dođi. Ne budi budala.

— Obećao sam Lilybelle da ću je posjetiti večeras — odgovori uporno Pratt. — Moram održati riječ. — Pošto je Jubal izišao, obrati se pipničaru: — Poznajete li Lilybelle?

— A tko je ne pozna? — promrmlja pipničar. — Ona je kurva, zar ne?

Prattu se to nije svidjelo.

— Mislim da nemate pravo da je tako zovete. Ona je pristojna i ljubazna.

— Sve se one smiješe i umiljavaju kad vide da netko ima novaca.

— Ipak, morate priznati da je zgodna.

— Jeste li vidjeli Lace Fayette?

Joe Pratt zatrese glavom.

— Dakle, u usporedbi s njom, vaša Lilybelle izgleda kao poderana čarapa na hrpi smeća.

— To nije istina! — vikne Joe. — K vragu, nagledao sam se u svom životu dovoljno djevojaka, pa znam što je ljepota!

Uto uđe u krčmu kapetan Ledbetter i dovikne:

— Jedan čovjek želi vidjeti Joea Pratta tamo je u staji.

Pratt iskapljuje piće, pokupi sitniš i iziđe. Vjerojatno me Gus želi nagovoriti da ipak napustim grad, pomisli. No, neću otići. Ne pruža mi se svaki dan prilika da upoznam takvu djevojku kao što je Lilybelle.

Jubalov je konj stajao pokraj stajskih vrata, već osedlan, ali Jubala nije bilo. — Gdje si, Guse? — doviknu Joe.

— Otraga — javi se Jubal. — Upravo obavljam nuždu, ako te baš zanima. Nego, htio bih ti kazati nešto o Clayu Spainu.

Pratt krene nesigurnim koracima kroz prolaz između odjeljaka za konje. Tu je bilo mračno.

— U kojem si odjeljku? — upita.

— Ovdje — reče Gus.

Tada pred Prattovim očima bljesnu zvijezde.

XII

Clay Spain je Tiptona ostavio u svojem njegovim uredom, a Lace pred hotelom. Obećala mu je da će pronaći lju-

de koji će mu pomoći da dotjera stoku. Vjerovao je da joj to, unatoč svim njenim dražima, neće poći za rukom. Svi su u strahu nakon onoga što se dogodilo Samu Purdyju.

Približio se konjušnici na desetak metara kad je kroz vrata, nad kojima je visio fenjer, izjahao Gus Jubal i skrenuo na sjever.

— Kamo ćeš? — dovikne za njim.

Jubal naglo okrene konja.

— Clay?

— Tako je, ja sam — odgovori Spain. Upozoren odblijeskom svjetla na metalu, povuče kolt i opali u trenutku kad je zagrmio i Jubalov revolver. Negdje iza sebe začuje zveket prozorskog stakla.

Gus Jubal se nagne u stranu i vinkne:

— Odustajem! — Desna mu je ruka mlohavo visjela a revolver ispao. — Pogoden sam u rame — prostenje.

— Jesi li Wadeu prodao i moje mazge i logorsku opremu?

— Nisam — odgovori Jubal, držeći se za krvavo rame. — Ovdje su u oboru.

— Upozorio sam te da ne povlačiš revolver na mene. Gdje je Joe?

Jubal ne odgovori na pitanje.

— Potreban mi je liječnik — promrmlja i ode uličicom pješice.

Hici su privukli pažnju. Sa svih su strana trčali ljudi i postavljali pitanja. Spainu pritrči Earl Tipton i upita ga zadihano:

— Što se dogodilo?

— Pucao je u mene bivši ortak — odgovori Spain, a kad je stigao i šerif Kenyon, doda: — Razbio je nečiji prozor.

— Kako se zove?

— Gus Jubal.

— Je li opalio prvi?

Spain kimne. Sada Kenyon zapita:

— Zašto je pucao u tebe?

— Zašto ne pitaš njega?

— Možda i hoću — reče stari šerif, očito razdražljiv. — Možda ću i tebi kasnije postaviti nekoliko pitanja. Upada mi u oči da vrlo često sudjeluješ u gužvama.

— Ovo je nemiran kraj — odgovori Spain i progura se kroz gomilu znatiželjnika.

Zaustavi ga Lace Fayette:

— Niste ranjeni, Clay?

— Nisam — odgovori on, zadovoljan zbog njene zabrinutosti. Uhvativši je ispod ruke, pođe s njom kroz mračnu uličicu. — Brinuli ste se zbog mene?

— Jesam — promrmlja ona. — Pomislila sam da vas je netko napao iz zasjede.

Spain se tiho nasmije.

— Drago mi je što se netko brine za mene. Ugodno je kad znaš da nekome nije svejedno hoće li te ili neće zakačiti metak. — A onda, kao da ne može odoljeti, reče: — Čekajte malo. — Zagrlili je zdravom rukom i privuče sebi tako snažno da su ga zaboljela ozlijeđena rebra. — Odavno to želim učiniti.

Poljubi je.

Trenutak je bila podatna u njegovu čvrstom zagrljaju i odgovorila njegovim požudnim usnama. Tada ga odgurne i pobuni se:

— Dolazi netko, Clay.

Spain tiho opušta. Kad ju je ponovno uhvatio ispod ruke, pojavi se iz mraka čovjek i upita:

— Netko je ubijen?

— Samo ranjen — odgovori Spain, pa izađe s Lace na glavnu ulicu. — Zašto je naišao baš sada? — progunda.

Lace mu se osmijehne.

— Možda zato što dopuštate sebi više nego što biste smjeli nakon tako kratka poznanstva.

Spain se samo nasmije. Večer još nije završila, pomisli. Onaj je poljubac probudio u njemu čežnju.

Sjedoše u hotelskoj blagovaonici i naručiše jelo. Lace je pričala o navodnjavanju.

— Ne mislite li da je to divna zamisao? — upita.

Promatrajući njeno lijepo lice, Spain promrmlja zamišljeno:

— I ja sam htio spomenuti riječ: divota.

— Mislim na plan o navodnjavanju.

— Ja mislim na nešto drugo — odvrati Spain. Tada, sjetivši se njena kratkog razgovora s Lewom Wadeom, upita:

— Zar Wade svira?

— Svira neobično dobro na glasoviru. Čini mi se da ima smisla za glazbu.

— Nisam znao da ima glasovir.

— Nabavio ga je prije godinu dana. Čak iz San Franciska. On je čudan čovjek, Clay. Ne razumijem ga. Nitko ga ne razumije.

Sjećajući se prošlosti, Spain reče:

— Uvijek je predradniku lukavo prepuštao prijave poslove.

— Možda — složi se Lace. — No ja vjerujem da postoji i nešto drugo. Katkad mi se čini da se Lew boji Sida Viviana više negoli i najbjeđniji doseljenik u Apache Basinu.

Ta se misao učini Spainu beamble-nom.

— Zbog čega bi ga se bojao? Pa to je njegov ranč, nije li tako?

— Znam da to zvuči smiješno — prizna Lace — ali Lew Wade se ne vlada kao normalna osoba.

— Ipak, toliko je normalan da vam se udvara, je li?

Lace klimne.

— S druge strane, njegov predradnik i družina nastoje spriječiti doseljenike da se ne pridruže Udruženju za navodnjavanje koje ja podupirem.

Spain malo razmisli, no ne nade odgovor.

— Lew se ponekad ponaša malo budalasto, ali ja mislim da je on pravi lisac. Mislim da nastoji smiriti ljude, u prvom redu Eda Kenyona. Kad god njegova družina učini nešto nezgodno, on se kratko smiješi i ponaša kao svetac kako nitko ne bi okrivio i njega.

— Možda, no ja mislim da to nije pravi odgovor. — Pogledavši na mali sat prikvačen za bluzu, Lace uzvikne: — Već je skoro osam!

— Pa što onda?

— Obećala sam Earlu da ću mu večeras pomoći. Osim toga, treba da pronadem dvojicu koji će vam pomoći pri okupljanju stoke.

— To je gubljenje vremena — prorekne Spain. Plati večeru i upita: — Zar se Tipton ne može snaći i bez vaše pomoći?

Lace se nasmije.

— Ne utječite loše na mene, Clay. Hvala na večeri.

Spain se pomiri s time da su njegovi planovi pali u vodu. Popne se u svoju sobu. Upravo je svukao košulju kad na vratima pokuca Ed Kenyon.

— Zašto si udario Joea Pratta? — upita šerif sjednuvši na klimavu stolicu.

— Udario sam ga? — odvrati Spain. — Zaboga, već ga tri dana nisam vidio. Tko kaže da sam ga udario?

— Bio ti je ortak, jednako kao i Jubal — objasni Kenyon. — A prodao je svoj dio stada Lewu Wadeu.

— Svakako, svakako — složi se Spain. — No, to još ne znači da sam ga udario. Sto mu se dogodilo?

— Kapetan Ledbetter ga je našao u staji. Ležao je u nesvijesti, okrvavljen glave. Kad je došao k sebi, ispričao je da ga je netko tresnuo po glavi. Međutim, neće odati tko je to učinio.

Spain odmah pomisli: Jubal!

— Koliko je novca ostalo Joeu? — upita.

— Devet dolara i šezdeset centi.

— Joea je onesvijestio Gus Jubal, a onda ga opljačkao. U njega ćeš naći hrpu novca.

— To se ne može dokazati. Jubal je otputovao kočijom u Tombstone. — Stari se šerif namršti. — Eto, deset godina nije bilo nikakvih velikih neprilika, a sada su za tri dana udešena tri čovjeka. Bogamu, to je strašno.

— Siguran si da se Jubal odvezao kočijom?

Kenyon kimne.

— A kada ti odlaziš, Clay,

— Čim okupim svoju stoku.

— Nadajmo se da će to biti uskoro — reče Kenyon i pođe prema vratima. — Izazivaš nemir.

Earl Tipton se kasno vratio kući. Pod rukom je donio svjež primjerak »Hondo Herald«. Na verandi ga je dočekala Eve, sjedeći u sjeni, raspuštenje plave kose.

— Mislio sam da si već u krevetu.

— Bila sam, ali nisam mogla zaspati.

Earl raširi novine, tako da su se pri svjetlu što je prodiralo kroz prozor mogli pročitati naslovi na prvoj stranici.

— Ovo je moj dosada najbolji broj. Zaista se ponosim njime.

Eve je čitala naslove: »U uličici Shiloh ranjen čovjek«, »Lin Graham umro«, »Clay Spain se odupire W u četvorini«.

— Tko je Spain? — upita.

— Najhrabriji čovjek kojeg sam ikada vidio — odgovori Earl. — Odupro se ljudima s »W u četvorini« premda ih je bilo pet protiv njega. Osim toga, obračunao se i s nekim Gusom Jubalom, sumnjivim tipom.

Znači, on je nešto posebno, pomisli Eve. Pažnju joj privuče naslov u kutu stranice: »Zlobno ogovaranje«. Naglunuvi se naprijed, pročita naglas člančić:

»U ovaj je ured došla jedna dobro poznata žena i oklevetala jednu gospođu koja živi u ulici Residential. Ispričala je takve gadosti da joj nitko razborit ne bi mogao povjerovati. Očito je da se htjela osvetiti zbog uvodnog članka što je nedavno objavljen u našim novinama«.

Eve pogleda muža. Na licu mu se nisu vidjele ni srdžba, ni zanimanje. Upita ga:

— Zašto si to tiskao, Earle?

— Prvo, da joj pokažem kako me ne može uplašiti. Drugo, da pokažem kako je smiješno to naklapanje. Takve glasine treba iznijeti na vidjelo, jer se tek pod jarkim svjetlom istine razotkrije njihova laž.

Eva se naježi.

— O kome se to naklapa?

— O tebi — odgovori Earl spremajući novine.

— Meni?

Earl kimne.

— Fanc Anne nema nikakvih obzira. Osvećuje mi se zato što sam njezinu kuću nazvao Gomorom.

— A uvjeren si da misli na mene?

Earl se nasmiješi i pogladi je po ruci.

— Jesam, zlato. To i jest najodvratnije. Ali i smiješno.

— Je li spomenula i muškarca s kojim se tobože sastajem?

Earl zatrese glavom.

— Kako bi i mogla? — Tada reče: — Izbivati ću iz grada dan-dva. Možda i tri.

Eva kao da ga nije ni čula.

— Čudno je što Fancy Anne nije, spomenula muškarca.

— Ma, koga bi spomenula? — odvrati nestrpljivo Earl. — Jesi li čula da odlazim na nekoliko dana?

Eve kimne.

— Nećeš pogoditi kamo idem — nastavi on.

— U posjet izdavaču »Tombstone Epitaph«?

Earl zatrese glavom.

— Na sastanak izdavača u Tueson?

— Nisi pogodila — reče on uživajući.

— Dobro, kamo ideš?

— Okupljat ću stoku. Pomoći ću Clayu Spainu da pronađe svoja goveda i dotjera ih na Purdyjev ranč.

— Zašto to činiš?

— Njemu su jadničku ozlijeđena rebra i ruka. Pa ipak, odupro se »W u četvorini« i ja sam sada uz njega. Lace Fayette nam je nabavila konje.

— Tko će još pomoći Spainu?

— Krčmar iz uličice Shiloh.

— Misliš... Jack Benteen? — zapita Eve. Pošto je Earl kimnuo, uzvikne: — Nije moguće! Ti i Jack Benteen!

— Zašto ne bi bilo moguće? — upita zbunjeno Earl.

Eve ne odgovori, nego prasne u histeričan smijeh.

— Što je tako smiješno? — upita Earl.

Eve pokuša progovoriti, ali nije mogla. Smijala se dok joj na oči nisu navrle suze i onda ostala bez daha. Tada obriše mokre obraze rukavom od kimona i reče:

— Oprosti, Earle, ali to je jako smiješno. Zar baš izdavač novina i krčmar?

— Još mi nije jasno što je u tome smiješno?

— Ah, smiješno je, zaista smiješno.

XIII

Tek je svanulo. Stajali su pred vratima Ledbetterove konjušnice. Sva su tri konja bila već osedlana a na objema se mazgama nalazio tovar.

— Upoznajte se s mojom ženom — reče Earl Tipton.

Spain dodirne prstom šušur i prihvati Eveinu pruženu ruku. Zbog jutarnje je hladnoće prebacila preko ramena crni rubac. Otvoreno ga promatrajući svojim plavim očima, prilično razmaknutim na sročliku licu, nasmijaše se i reče:

— Čula sam već o vama.

Čuo sam i ja o tebi, pomisli Spain. Gledao je kako je Tipton upoznaje s Benteenom i opazio je da je za tren pocrvenjela. Nije pružila ruku krčmaru. Benteen reče samo:

— Drago mi je što sam vas upoznao, gospođo — i počne stezati kolan.

Kad se Earl popeo u sedlo, Eve reče Spainu:

— Molim vas, pripazite na njega. Nije godinama bio na konju.

Napuštajući grad, Spain promrmlja zamišljeno:

— Dakle, ovo je najčudnija družina koju sam ikad vidio.

Jack Benteen ga pogleda, pa se osmijehne:

— Davo me odnio ako nije.

Obojica se tiho nasmiju, ali se Earlu sve to nije činilo nimalo čudnim.

— Dok sam bio na Istoku, često sam jahao — izjavi. — A gospodin Benteen je u mladosti radio kao kauboj.

— Zovite me: Jack — reče Benteen. — Čim začujem riječ »gospodin«, učini mi se da mi je već stotinu godina. — Dugo je šutio, a onda, kao da izražava misao koja ga muči, promrmlja: — Na ovo me mogla nagovoriti jedino Lace Fayette.

Do rječiice Cartridge stigoše predvečer. Upravo je zalazilo sunce. Skinuše tovar s mazgi i upališe vatru.

— Možda će ovo okupljanje stoke potrajati i duže od tri dana — izusti zamišljeno Clay dok su večerali. — Bit ćemo sretni ako sutra pronađemo pedeset grla.

— Možda nam Lew Wade pošalje nekoliko svojih ljudi da nam pomognu — nabaci ironično Benteen. Zatim dodade: — Sid Vivian mi nakon ovoga neće biti naročito sklon. Vjerojatno će odlaziti u Mendozinu krčmu.

Earl Tipton ga potapša po ramenu.

— Čovjek treba da čini ono što smatra ispravnim, bez obzira na cijenu. Ponosim se s vama.

Na Benteenovu se licu odraze zbunjeno i nelagodnost.

— Ah, nisam ja nikakav heroj. Jednostavno, Lace Fayette me nagovorila, i to je sve.

Logor su napustili u ranu zoru.

Benteen je bio mrzovoljan, iako je bio popio tri šalice kave koju je sku-
hao Earl.

— Nisam oka sklopio — požali se.

— Ma, jeste — odvrati Tipton. — Spavali ste kao top.

— K vragu, odakle to vi možete znati?

— Zato što ja nisam spavao. Ja nisam ni oka sklopio.

Tog su dana, jašući u velikim krugovima, okupili trideset četiri goveda. — To mi nije jasno — reče Spain uvečer.

Sutradan je Earl ostao uz maleno stado, a Spain i Benteen dotjerali dvadeset jedno grlo.

— Nastavi li se tako, imat ćemo posla do Nove godine — prigovori Benteen. — Ne mogu tako dugo izbjivati iz grada.

— Onda se vratite — odvrati Spain.

No, poslije večere se Benteen osjećao bolje.

— Možda sutra naiđemo na neku veliku skupinu goveda — reče.

Treći je dan bio još gori. Spain nije cijelog prijedpodneva pronašao ni jedno jedino govedo. Udaljio se već oko dvadeset pet kilometara od logora. Tada ugleda nešto što ga zapanji: bila je to odrasla krava s tek utisnutim žigom »W u četvorini«.

Trenutak je zurio u znak, ne shvaćajući. Zašto bi ranč »W u četvorini« označavao odraslu stoku? Tada mu se počne u glavi rađati odgovor. Sjaši i otrgne grančicu. Služeći se s njome kao dugačkom olovkom, nacrtā u prašini svoj znak »VI«. Lako ga pretvori u W«.

Sada mu je bilo jasno zašto pronalazi tako malo stoke. Lew Wade je kupio samo pola stada, ali je njegova družina otjerala mnogo više goveda. Možda i četiri stotine. Lako je moguće da Wade i ne zna za tu smicalicu. Po svoj prilici je to Vivianovo maslo.

Imaš li negdje i tele, pomisli gledajući kravu. Bit ćete mi dokaz. Pokazat ću Kenyonu prerađen žig.

Uzjaše i počne slijediti kravu. Ubrzo su pronašli tele skriveno u grmlju.

Jašući duž grebena, opazi na sjeveru ranč »W u četvorini«. Iznenadi se što je tako blizu. U dvorištu nije bilo nikoga. Međutim, na zapadu se, desetak kilometara od ranča, vidio

popriličan oblak prašine. Vjerojatno označavaju stoku, pomisli i upita se zna li Lew Wade što se zbiva.

Ocjenjivački pogledavši dvorište, zaključiti:

— To mogu saznati. — Potjera konja niz sjeverni obronak.

Na ranču kao da se nije ništa izmijenilo otkako je otišao odavde. Sve su mu pojedinosti bile dobro poznate.

Kovačnica je bila prazna, ali se tko god mogao nalaziti u kolibi za kauboje. Stoga je, dok je oprezno prolazio pokraj otvorenih vrata, spustio ruku na držak revolvera.

Kad se približio kući, dopre mu do ušiju glazba s glasovira. Čudno je bilo ovdje čuti nešto slično. Što li družina misli o Wadeovim umjetničkim sklonostima? Vivian vjerojatno prezirno pljuje na takvo gubljenje vremena.

Pažljivo promatrajući dvorište, Spain sjaše i popne se na verandu. Kako nije vidio ništa sumnjivo, otvori vrata i uđe. Wade je prebirao po dirnama i nije ga odmah opazio. Rašćupan i neobrijan, izgledao je deset godina stariji nego prije tri dana.

— Lijepo svirate — reče Spain.

Wade se smjesta ukoči. Zapanjeno pogleda Spaina, ali se obuzda.

— Sjednite, Clay.

— Došao sam da vas nešto zapitam — prozbori Spain — a onda idem.

— O čemu se radi?

— O odrasloj kravi na kojoj je svjež žig »W« u četvorini.

Očekujući da će na rančерову licu ugledati iznenađenost, zabrinutost ili nevjericu, Spain se začudi. Jer, Wade mu se samo dobro namjerno osmjehne i reče:

— Pa, to se može lako objasniti.

— A to što je znak »VI« prerađen u »W« u četvorini?

Nimalo uznemiren, Wade uzme olovku i počne nešto bilježiti na papiru.

— Skladam pjesmu — objasni. — Htio bih note zapisati prije nego što ih zaboravim. — Tada odloživši olovku doda: — Nazvat ću je »Mjesečina«. Nadahnula me Lace Fayette. Mislim da je ona izvanredna, izuzetna. Takvu ženu još nisam vidio. Međutim, čini mi se da ne osjeća ono što ja osjećam.

— Možda biste joj postali miliji kad biste se prestali odupirati njezinoj zamisli o navodnjavanju.

To uzbudi Wadea.

— Odakle ljudima pravo da šire takva naklapanja? — uzvikne. — Naravno, meni ne odgovara da izgubim vođu koja je potrebna mojoj stoci, ali se ne suprotstavljam Udruženju za navodnjavanje. Kako bih i mogao kad Udruženje tek nastaje?

— Postoji mnogo načina. Čini mi se da ih Sid Vivian dobro zna.

— Sid Vivian! Prema onome što se govori o njemu, ispada da je on nekakav grozan zločinac!

— Možda i jest, a jedino vi to uvidate — reče Spain. — Zna li da vaša družina mijenja žig »VI«?

Wade kimne.

— I vi to dopuštate?

— A zašto ne bih? — upita Wade, kao da je iznenađen tim pitanjem. — Mislim da je to najjednostavnije.

Spain ga je netremice gledao. Nije bio načisto glumi li taj čovjek ili uistinu vjeruje u ono što govori. Činilo mu se nevjerovatnim da bi Lew Wade mogao biti tako lakovjerman i tako lako nasjesti podvalama svog predradnika. Još se kolebajući, zapita:

— Zna li koliko je žigova izmijenjeno?

— Do jučer sto i pedeset — odgovori Wade. — Družina još označava stoku.

Spain mu se nasmije. — Po svoj prilici su izmijenili tri stotine žigova, i još nisu završili posao.

— Ali ja sam kupio dvjesta i pedeset grla!

— To i jest ono bitno.

— Ne razumijem.

Iznenada uvjeren da Wade ne laže, Spain reče:

— Tri dana pretražujem s dvojicom šahača kraj oko rječice Catridge. Do sada smo sakupili pedeset šest goveda. Danas sam pronašao jednu jedinu kravu, a na njoj je znak »VI« pretvoren u »W« u četvorini.

Wade kao da još nije shvaćao.

— Što to znači, osim da se vaša stoka malo raspršila? To je i prirodno pošto je moja družina prepolovila stado.

— Ne, to znači samo jedno: Kupili ste dvjesta pedeset goveda, a označavate četiri stotine.

— Ne, to nije istina — pobuni se Wade. — Ne mogu vjerovati. Zašto bi Sid označio više goveda nego što sam kupio?

— Zato što me mrzi. On i Gillum.

Wade razmisli. Kad je ponovo progovorio, doimao se kao da se malo pokolebao.

— Da, vjerojatno vas Sid ne podnosi zbog toga što ste se umiješali u njegov sukob s Purdyjem — prizna. — Navikao je provoditi svoju volju. Katkad je malo grub, ali velikim rančem može upravljati samo takav čovjek.

— Nije potrebno da bude tako grub, još manje da bude tako nepošten.

— Sid nije nepošten. Nije lopov. Još nitko ga nije optužio zbog toga. Čak ni najgori neprijatelji.

— Ja ga optužujem — reče Spain. Tvrdim da je vaš predradnik prokleti lopov, i namjeravam to dokazati. — Okrenuvši se prema vratima, doda: — Otjerat ću s vašeg pašnjaka dvjesta i pedeset goveda, bez obzira na to kakav žig imaju na sebi.

Ta prijatna zaprepasti Lewa Wadea. Podigne ruku, okrenuvši prema njemu meki blijeđi dlan.

— Nemojte, Clay. Ne počinjte nešto takvo. To bi izazvalo pucnjavu.

— Dabome — složi se Spain. — Hoćete li to spriječiti dok još imate vremena?

— Kako?

— Zapovjedite Sidu Vivianu da u roku od dvadeset četiri sata dotjera dvjesta goveda u moj logor.

Wade zatrese glavom.

— Ne mogu to zahtijevati od njega — izusti tihim, skrušenim glasom. — Ne bi pristao na to.

— K vragu, zahtijevajte to od njega — progunda Spain. — Jednostavno, zapovjedite mu da to učini. Zar je važno da li mu se sviđa to ili ne?

Wade slegne ramenima. Uznemireno pogleda u stranu. U glasu mu se jasno odrazi obeshrabrenost:

— Ja sam vlasnik ranča, ali, njime upravlja Sid. Mi smo se... ovaj... tako dogovorili.

— Zaista? — promrmlja Spain. Sjećao se Laceine napomene da se ovaj

čovjek boji svog predradnika. Te su mu se nevjerovatne riječi sada činile manje nevjerovatnima. — Ja vas žalim — izjavi tiho. — Po svoj prilici ću se vraški namučiti, ali dobit ću svoju stoku.

XIV

Ubrzo nakon podneva Earl Tipton ugleda tri jahača. Još ih nije mogao jasno razabrati, ali je odmah naslutio da su to ljudi s »W u četvorini«. Uznemireno se pitao gdje su Spain i Benteen. Trebalo je već da se vrate. Nisu od jutra dotjerali ni jedno jedino goveđo.

Pitao se što će učiniti ako su ta trojica odlučila da rastjeraju tek okupljeno stado. Nije imao nikakvo oružje.

Prepoznavši Sida Viviana, trenutak je pomišljao da uzjaše i pobjegne. Međutim, sjeti se riječi koje je kazao Jacku Benteenu: »Čovjek treba da učini ono što je ispravno, bez obzira na cijenu«. Doduše, tu su riječi u trenutku kad se suočio s neposrednom opasnošću, zvučale prilično prazno i besmisleno.

Neugodno se iznenadi ugledavši između Viviana i Gilluma. — Jacka Benteena. Što li je to? Ni Vivian, ni Gillum nisu u rukama imali oružje, a Jack je ipak jahao s njima. Sva su ga trojica šutke promatrala.

— Popni se na konja. Tiptone — reče mu odrešito Vivian. — Odlaziš.

— Odlazim?

Vivian kimne, a Red Gillum reče šaljivo:

— Treba da se obriješ, Tiptone. Stoga te šaljem u grad. Tipton pogleda Benteena, ne shvaćajući.

— Zar odustajete od okupljanja stoke?

Benteen bespomoćno digne ruke.

— Ne preostaje nam ništa drugo. Nalazimo se na pašnjaku »W« u četvorini, a Sid kaže da moramo otići.

— To bi značilo da napuštamo Clavu — pobuni se Tipton. — Ne možemo tek tako odjahati i dopustiti da se njegova goveda opet rasprše.

Gillum se podrugljivo nasmije. Namigne Vivianu i reče:

— Baš bi bilo strašno da se ta stoka razbježi, zar ne? Eto, već mi naviru suze na oči.

Vivian se okrene u sedlu i zapovjedi nestrpljivo:

— Uzjaši, Tiptone, i nestani.

— Ne mogu to učiniti — odgovori Earl Tipton.

— Možeš, možeš. I hoćeš — izjavi srdito Vivian. Sjaše, pride mu i zaprijeti šakom: — Želiš da te naučim pameti?

— Zar ne uvidate da nam ne preostaje ništa drugo, Earle? — umiješa se Benteen.

— Ali nemaju pravo da nas tek tako otjeraju — ustraje Tipton.

Sid Vivian opsuje.

— Pokazat ću ti ja tko ima pravo! — vikne.

Tipton opazi njegov zamah. Sagne se i izbjegne veliku šaku, a istodobno nasumce udari. Slučajno pogodi Viviana u nos. To ga ispuni neslućenim zadovoljstvom. Zaboga, udario je Sida Viviana!

Vivian se zapanji kao i on. Obriše nos i pogleda krv na nadlani.

— O, prokleti kicošu! — zareži. Tada počne udarati Tiptona lijevom, pa desnom rukom, poput stroja. Kad se Tipton napokon srušio, prebaci ga preko konja i vrati se Benteenu:

— Odvedite ga u grad, a kad se probudi, kažite mu da može biti sretan što je još živ.

• • •

Spain je uporno tjerao kravu i tele s izmijenjenim žigom, premda je znao da ne može dokazati da ta goveda pripadaju njegovu dijelu stada.

Približivši se logoru, iznenada, na jugoistoku ugleda prilično velik oblak prašine.

— Podle ništarije! — uzvikne, shvativši što znači ta prašina. U prvi je tren htio krenuti u tom smjeru, ali spozna da bi sve bilo uzalud. Stado je već bilo udaljeno skoro cio sat jahanja, te bi stigao prekasno. Ono će se naime, ubrzo raspršiti.

Earl Tipton se vjerojatno vraća u grad. Njega su lako uplašili. Ni Jack Benteen nije raspoložen za borbu. Imao je divne pomoćnike!

Do zalaza sunca pronašao je šest krava, četvero teladi i obje mazge koje su se sputane zaustavile u šikari. Jašući prema logoru, nanjušio je dim. Smjesta se zaustavi i izvuče revolver.

Oprezno se približavao. Gnjevan zbog poraza, nadao se da su tu vatru zapalili Vivian i Gillum te da će se sada moći s njima obračunati.

Strpljivo je čekao, ali je vladala potpuna tišina. Napokon dovikne:

— Hej, vi u logoru!

Dugo nije dobio odgovor. A onda se začuju riječi:

— Jeste li to vi, Clay?

Prepoznavši Tiptonov glas, Spain vikne:

— Jesam. — Opazivši Earla kako izlazi iz žbunja, pomisli: Znači, pobjegao si i sakrio se dok su oni tjerali stoku. Međutim, ubrzo opazi modrice na Earlovu otečenom licu. — Hej, što vam se dogodilo? — zapita.

Tipton mu ispriča događaje i reče kako se sam vratio u logor pošto je Benteen odlučio produžiti u grad.

— Jack je kazao da je sve uzalud. Rekao je kako nitko ne može poraziti »W u četvorini.

— Zašto ste se vi vratili?

Tipton slegne ramenima.

— Činilo mi se kako nije pošteno da vas napustim u ovakvim trenucima, iako su goveda nestala. — Iznenada se zadovoljno osmjehne. — Sid Vivian me onesvijestio, ali sam ga prije toga pošteno udario. Raskrvario sam mu nos. Prvi put u životu sam nekoga udario. Čudno! Nisam namjeravao zamahnuti, ali se to zbilo samo od sebe. Udario sam bez razmišljanja. To mi je pružilo veće zadovoljstvo nego bilo što u životu, Clay. Osjetio sam se kao pravi muškarac.

— Vi to i jeste. Za dva koplja nadmašujete Benteena.

— Kad to čuje Eve! Pomislit će da su mnome ovladali divlji nagoni pečinskog čovjeka.

— Ženama se sviđa da muškarci budu ponekad malo divlji. Čak i uglednim, obrazovanim ženama.

— I meni se ponekad čini tako.

Grijući ruke nad jutarnjom vatricom, Spain je gledao Earla Tiptona kako priprema doručak. Njegova ga je veselost iznenađivala. Većina je ljudi ujutro, prije nego popiju kavu, mrzovoljna. Međutim, Earl kao da se budio nasmiješen. Spain mu se divio, i istodobno se čudio svojim izmijenjenim nazorima; još prije nekoliko dana gledao je tog obrazovanog čovjeka donekle prezirno.

Krenuli su kad se sunce već bilo podiglo malo iznad obzorja.

Osam-devet kilometara ispred Purdyjeva ranča, iznenada se pojavi Joe Pratt i objasni:

— Lace Fayette me poslala da ti pomognem, Clay.

— Tako?

Pratt se vladao vrlo pokajnički.

— Znam, nisam smio prodati svoja goveda. To nije bilo pošteno. Međutim, strašno sam čežnuo za zabavom u gradu. Prokleti Gus!

— Bez novca si? — upita Spain.

— Bez prebijene pare — prizna Joe. — Opljačkao me Gus. — Tada reče: — Gospodica Fayette je obećala da će mi dobro platiti ako pomognem pri okupljanju njezina dijela stoke.

Spain ga upozna s Tiptonom. Zatim reče zamišljeno:

— Da imam još jednog čovjeka, mogao bih prekosutra započeti okupljati stado.

— Zar to ne bismo mogli obaviti nas trojica? — zapita Tipton.

Spain kimne.

— Trebalo bi nam više vremena, a vi treba da mislite i na ženu.

— Posjetit ću je večeras — odvrati Tipton. — Znači, mogao bih se vratiti sutra uvečer.

— Ozbiljno to govorite, Earle? — upita Spain.

— Naravno. Ostat ću ovdje dokle god ne okupimo sva grla.

— Čak i ako bude pucnjave?

Erl kimne.

— Posudit ću u gradu vinčesterku.

Spain mu se osmjehne.

— Izvrsno! Možete odmah krenuti, Earle. I ne zaboravite ispričati ženi kako ste tresnuli Viviana po nosu.

Gledajući za Tiptonom, Pratt reče:

— Dakle, to je taj čudak o kojemu je Benteen pričao u gradu. Kazao je da je udario Viviana i nakon toga izvukao grdne batine, ali ipak nije htio odustati.

— Da, takav je Earl — promrmlja Spain. — Uporan i vraški srčan.

Gail Purdy je upravo gulila krumpire kad su Spain i Pratt dojahali u dvorište. U kuhinji je gorjela petrolejka.

Pošto su se pobrinuli za stoku i napokon sjeli za stol, Spain upita:

— Kako je Sam?

— Naravno, ne sviđa mu se što je u zatvoru — odgovori Gail. — No, to će se uskoro završiti. Suđenje počinje sutra ujutro.

— Znači, oslobodit će ga do podneva — prorokne Spain. Gledajući je kako posluje oko štednjaka, zaključio da još nikada nije bila tako zgodna. Njeno je dugoljasto lice danas bilo nekako drukčije.

Kao da ju je zbunio taj uporni pogled, Gail reče prijekorno:

— Ne zuriš tako u mene, Clay.

— A zašto?

— Mogla bih nešto prolići. — Osmijehnuvši se, ona upita: — Sviđa li vam se moja kosa?

— Zar ste je drukčije počesijali?

Gail uzdahne i opet se posveti kuhanju.

Spain joj je promatrao kosu, kestenjastu i sklupčanu na potiljku. Napokon je zapita:

— Zar niste ranije imali razdjeljak sa strane?

Ona kimne.

— I zašto je sada na sredini?

— Mislila sam da će vam se to više svidjeti.

Spain je pokušavao pronaći razlog zbog kojeg bi trebalo da mu se više sviđi ova promjena. Ah, tko bi razumio žene! Tko bi razumio njihove čudne postupke i čudne razloge! Gledajući je kako stavlja govedinu u zdjelu, bio je svjestan da je vrlo privlačna; privlačnija nego većina djevojaka koje su pronašle muževe u Apache Basinu.

— Očito, u ovom kraju ima mnogo kratkovidnih muškaraca — promrmlja.

— Zašto mislite tako?

— Pa, čudno mi je što se niste udali.

Gail ga ozbiljno pogleda.

— Što je tako čudno u tome?

— Nije mi jasno zašto vas neki muškarac nije već odvuкао k župniku. Zdravi ste duševno i tjelesno, građeni onako kao što žena treba da bude i dobro kuhate.

— Baš vam hvala. Zar vam ne pada na pamet da možda nisam sreća čovjeka za kojeg bih se htjela udati?

U tom trenutku uđe Joe Pratt.

— Cestom se približavaju jahači — reče.

Spain odmah iziđe. Osluhne i začuje tih topot na zapadnoj strani! Konji su brzo kaskali. Dok su prolazili kroz suho korito, topot se izgubio, zatim se opet začuje. Trojica, pomisli Spain, Vivian, Gillum i Wade.

— Sakrij se pokraj staje — dovikne Prattu.

Željno je očekivao taj susret. Ovaj put se Vivianu crno piše. Izvuče revolver i napne kokot, no tada spozna da konji nisu skrenuli prema dvorištu, već da samo prolaze mimno. Topot se postepeno udaljavao.

Vrativši se u kuću, Spain reče Gaili:

— Mislio sam da su se uputili ovamo.

— Vjerojatno jašu u grad kako bi sutra prisustvovali suđenju — odvrati ona. Opazivši da se namrštio, upita ga začuđeno: — Zar vam je žao što nisu ušli u dvorište?

Spain kimne.

— Ovaj put sam bio spreman i željno ih očekivao.

Prattu, međutim, nije bilo žao što se nisu pojavili.

— Nema smisla tražiti neprilike dok neprilike ne potraže tebe — reče veselo.

Ubrzo se na stolu nađe večera.

— Idemo li sutra u grad po zalihe? — upita Pratt.

— Ja ću otići — reče Spain. Pogledavši Gailu, doda: — Ako mi posudite kola dovest ću vam svega iz grada.

— Odvest ću se s vama — odvrati ona.

— Možda se s nama vrati Sam.

— A što će biti sa mnom, Clay? — upita Joe Pratt.

— Ti ćeš ostati ovdje. Dovoljno si se zabavio u gradu — odgovori Spain.

Na ogradi velika obora na rubu grada sjedila su tri dječaka. Jedan od njih dovikne: — Dobar dan, gospodine Tiptone.

Iznenaden takvom prijaznošću Earl ih pogleda, a drugi ga dječak odmah upita:

— Je li istina ono što se priča, gospodine Tiptone?

— A što se priča? — odvrati Earl.

— Da ste udarili Sida Viviana po nosu.

— Pa sad, istina je — prizna Earl Tipton.

Dječaci su ga gledali zadivljeno i sa strahopoštovanjem.

— Kojom ste ga šakom udarili? — zapita jedan.

— Desnom — odgovori Earl. Vidjevši divljenje u njihovim očima, uspravi se u sedlu i izjavi: — Gadno sam mu raskrvario nos.

Produži niz ulicu. Srdačno ga pozdrave dva čovjeka s nogostupa. Obrati mu se još nekoliko prolaznika. Kovač Jules Huffmeyer mu dovikne:

— Dobrodošli kući, boksaču!

Jules nije nikada bio naročito srdačan, pa se Earl upita nije li posrijedi poruga. Te se sumnje rasprše kad mu je pred konjušnicom stisnuo ruku kapetan Ledbetter i uzviknuo:

— Učinili ste ono što mnogi već dugo žele učiniti!

Kad se vratio u glavnu ulicu, na vratima se banke pojavio Lace Fayette i pozove ga k sebi. Dok joj je još pričao o Spainovim namjerama da ponovno pokuša okupiti stoku, pride im šerif Ed Kenyon.

— Vivian vas nije smio onako napasti — reče zamišljeno šerif. — Drago mi je da ste ga pošteno tresnuli.

I kad je ušao u ulicu Residential, ljudi su ga prijazno pozdravljali. Čak mu se i nekoliko žena osmjehnulo sa svojih verandi, a to je bio povoljan znak. Ako su one zadovoljne njegovom tučnjavom, možda je i Eve.

Čim je ušao u kuću, Eve je uzviknula:

— Earle, mili moj! — i pohitala mu u zagrljaj.

Zadovoljan i uzbuđen, sjetio se što mu je kazao Clay Spain. Čvrsto je stisnuvši, strasno ju je poljubio. Pustio ju je tek kad se počela otimati.

Izvukla se iz zagrljaja, ali se smiješila.

— Jako si se promijenio! Gotovo ne mogu povjerovati!

Earl joj se osmjehne.

— Nisam se brijao otkad sam otišao.

— Ne, nije samo to. Kao da si postao neka druga osoba.

— Kao da sam postao muškarac?

— Eve kimne.

— Tako se i osjećam — reče Earl i pođe s njom u spavaću sobu.

XVI

Kad se Spain dovezao s Gail u Hon-do, pred sudnicom se već bila okupila poveća gomila.

— Čini mi se da su došli svi iz bliže i dalje okolice — reče on.

— Jedva čekam da to prođe — odvrati tiho Gail.

— Kad sudac Fickett razjasni slučaj, poroti će biti dovoljno deset minuta — prorokne Spain. — Dovedite Sama u hotel na objed. Ja plaćam.

Gail sije s kola i osmjehne mu se.

— Nadam se da će tada biti već slobodan.

— Bez sumnje. — Opazivši da joj je razdjeljak u kosi opet sa strane, on upita: — Zašto se ponovno češljate ovako?

— Ah, ono je bio samo hir. Glupost.

— Zašto je bila glupost?

Zato što sam htjela sličiti nekome drugom.

— Kome? — zapita iznenađeno Spain.

Međutim, naiđu Earl Tipton i njegova žena i prekinu razgovor. Eve reče:

— Dodite, Gail, inače nećete naći slobodno sjedište.

Njih troje odu, a Spain ostavi kola u susjednoj uličici. Kad se vratio u glavnu ulicu, doktor Randall je upravo odvezivao konja privezana za prečku.

— Znači, nećete prisustvovati sudenju — reče mu Spain.

— Djeca ne čekaju da se završi sudenje — progunda Rendall. Popevši se na kola, uzdahne: — Ako se nastave tako razmnažati, naselje na Shirltail Flatsu postat će uskoro veće od Hon-

da. Za protekla tri tjedna rodilo se petoro djece, a očekuje se još dvoje. — Tada reče povjerljivo: — Čuvajte se Boba Teaguea. Odlučio je da vas ustrijeli.

— To su vjerojatno prazne riječi.

— Ne bih rekao. Dok sam mu vadio metak, zaklinjao se da će vas ubiti kao psa.

— Tako? — izusti zamišljeno Spain i pogleda prema hotelu. — Teague je još u gradu?

Liječnik kimne.

— Može li hodati?

— Malo, sa štakama. — Randall okrene kola. — Ne zaboravite moju opomenu. Otvorite oči.

Spain je gledao za njim. Teague po svojoj prilici prisustvuje suđenju. Također i Wade, Vivian i Gillum. Pomisli: Četvorica protiv jednoga. A onda se ispravi: Ne, samo trojica, Wade ne pomišlja na borbu.

Krenuvši prema sudnici, opazi da je gomila već ušla i da su vrata zatvorena. Pitao se hoće li se Sam doista naći na slobodi onako brzo kao što je prorekao.

Bio je upravo na sredini ulice kad ga je s hotelskog prozora pozvao neki glas. Ni glasno, ni oštro, već gotovo veselo, tako da je opasnost spoznao tek kad je u Teagueovoj ruci ugledao revolver.

— Povuci — reče Bob Teague, nagne se kroz prozor i mahne revolverom.

Spainu je bilo jasno da bi i najmanji pokret njegove desnice izazvao Boba Teaguea da pritisne okidač.

— Možda ne želim povući — odvрати, nastojeći da mu glas bude nehajan i da prikrije napetost.

Bob Teague se tiho nasmije.

— Meni je svejedno — reče, očito uživajući u tim trenucima. — Odzvonilo ti je ovako i onako.

Spain je u mnogim očima vidio mržnju i želju za ubijanjem, ali još nikada nije vidio tako ukočen i bezizražajan pogled kao što je bio Teagueov. Činilo se kao da mu se oči metalno sjaju.

— Poludio si — reče i okrene se kao da se namjerava povući do ruba ulice. U tom trenutku Teague opali, a tane prozuri tako blizu Spainova lica da se on nagonski trznuo, te je bio u pokre-

tu kad je Teagueov revolver zagrmio drugi put. Okrenuvši se u stranu Spain izvuče revolver i opali prema prozoru. Nastavi pucati dokle god Teague nije klonuo na prozorsku dasku. Napadaču ispadne iz mlohave ruke revolver.

Otvore se vrata sudnice. Izjuri jedan čovjek vičući:

— Što se dogodilo?

Dok je Spain vadio iz bubnjića četiri prazne čahure, počela je opća seoba iz sudnice.

Kapetan Ledbetter dovikne:

— Na koga si pucao, Clay?

Spain pokaže palcem prema hotelskom prozoru. Upravo je počeo puniti revolver kad je Red Gillum uzviknuo:

— To je Bob Teague! — i utrčao u hotel.

Iz gomile iziđe Lace Fayette i upita uzbuđeno:

— Što se desilo, Clay?

To pitanje razljuti Spaina. Zar se ne vidi dovoljno jasno krv na Teagueovoj obješenoj glavi? Zašto ljudi postavljaju glupa pitanja u ovakvim trenucima?

Pojave se šerif Kenyon, Earl Tipton, Eve i Gail.

— Zašto si pucao na Teaguea? — upita oštro Kenyon.

— Vraški glupo pitanje — odgovori Spain isto tako osorno.

Kenyonove oči srdito bljesnu.

— Ne vuci me za nos, Clay. Ne dopuštam to!

— Dobro bi bilo da pogledate je li Teague mrtav — predloži pomirljivo Lace Fayette.

Uto Vivian dovikne s druge strane ulice:

— Je li netko vidio doktora Randall-a?

Earl Tipton nestane; njegova je žena stajala u blizini s Gail. Spain nije do sada opazio Lewa Wadea u gomili, ali ga sada ugleda kako hita u hotel. U tom trenutku Gillum vikne kroz prozor.

— Bob je mrtav!

— Je li Teague pucao prvi? — upita Kenyon.

Spain kimne.

— Dobro, kako je to počelo? Kako to da ste pucali jedan na drugoga? Zbog čega?

Kroz gomilu se progura Sid Vivian. Podvikne:

— Uhapsi ga, Ede. Kriv je zbog ubojstva.

— Ali, Clay tvrdi da je Teague pucao prvi — reče Kenyon, očito oklijevajući. — Svatko ima pravo da se brani.

Netko iz gomile dovikne:

— Teague je prijetio da će ubiti Spaina čim ga ugleda. Čuo sam to na vlastite uši.

— Je li ova ulica postala sudnica? — zapita nezadovoljno Vivian. — Kažem ti, treba da ga uhapsiš, Ede.

Spain je napunio revolver, ali ga nije spustio u korice. Opazio je kako je Kenyon letimično pogledao revolver, a u očima mu se pojavio neki čudan izraz; možda sumnja, možda strah, možda staračko žaljenje za izgubljenom hrabrošću.

— Oduzet ću ti revolver — reče Kenyon i posegne za njim.

— Nećeš, Ede — odgovori Spain i povuče se nekoliko koraka, tako da iza njega nije bilo više nikoga.

— Ne možeš ga uhapsiti zbog toga što se branio — umiješa se kapetan Ledbetter. — To nije nikakav zločin.

A neki drugi čovjek dovikne:

— Zašto da bude uhapšen Spain ako je Teague pucao prvi?

Kroz gomilu se gurao Red Gillum, a na pjevavu mu se licu ljeskao znoj.

— Spain laže.

— Što hoćeš kazati? — zapita Kenyon.

— Bob je još bio živ kad sam stigao k njemu — izvijesti Gillum. — Posljednjom mi je snagom rekao da je Spain opalio prvi.

U tom se trenutku Spainu učini da ga svi na ulici nijemo optužuju. Gотовo je osjećao dodir njihovih očiju. Zagleda se u Gilluma koji je sada stajao pokraj Kenyona, te reče:

— Ti si običan lažljivac, Rede.

— Spremi revolver i ponovi to! — izazove ga Gillum.

Uto pred Gilluma korakne Sid Vivian, te ga odgurne. Obrati se Kenyonu:

— Kome ćeš vjerovati: poznatom svadljivcu ili izjavi čovjeka na samrti?

To prekine šerifovo kolebanje. Odlučno izjavi:

— Moram te uhapsiti, Clay.

— Trebalo bi ga linčovati — vikne Gillum.

Ne obazirući se na njegove riječi, Kenyon korakne naprijed.

— Predaj mi revolver.

— I da me onda linčuju?

— Predaj mi revolver — ponovi Kenyon — ili ću ti ga oduzeti!

— Čekajte malo — dovikne Earl Tipton, gurajući se s dvojicom dječaka kroz gomilu. — Ovi su momci vidjeli svojim očima borbu. Sjedili su na drvetu i vidjeli sve.

— Kakve to ima veze? — pobuni se Vivian.

Međutim, Kenyon zapita:

— Jeste li, momci, vidjeli tko je prvi pucao?

Obojica kimnu, a jedan od njih reče:

— Čovjek na prozoru.

— Uvjereni ste? — zapita Kenyon.

— Jesmo. Opalio je dva puta i tek je onda počeo pucati onaj drugi.

— Ed Kenyon odahne.

— Hvala vam, dečki. — Okrene se Lewu Wadeu koji je sada stajao pored Viviana i Gilluma, pa reče: — To je dokaz da je Spain pucao u samoo-brani. Zao mi je što se to dogodilo, no neću nikakve gužve.

Wade kimne. Doimao se ošamućeno i zbunjeno, kao da još nije mogao shvatiti taj novi tijek događaja. Međutim, Sid Vivian uzvikne:

— Bogami, bit će gužve! Ako zakon neće uvesti red, onda ćemo to učiniti mi.

Kenyonu se suze oči. Pogleda Viviana, pa Wadea.

— Za ono što učini vaša družina, Lewe, ja ću vas smatrati odgovornim. Neću nikakvih neprilika. — Tada objavi: — Suđenje će početi za petnaest minuta.

Spainu najednom okruži gomila. Svi su mu htjeli stisnuti ruku. Bili su tu pokorni doseljenici kojima je »W u četvorini« godinama nametao svoju volju i građani kojima je već dojadilo divljačko ponašanje Vivianovih kaubojica. Zbunjen hvalospjevima, Spain je odahnuo kad je Kenyon doviknuo:

— Za deset minuta se zatvaraju vrata sudnice!

Pošto se gomila razila, Spain pruži ruku Tiptonu:

— Hvala vam za one svjedoke.

Približi se i Jack Benteen.

— Kako bi bilo da nešto popijemo? Ja častim.

— Ne bi bilo loše — odvrati Spain, želeći što prije nestati s ulice. — Imamo još dovoljno vremena do suđenja.

No, Tipton se pobuni:

— A što će dame?

— Mi vas puštamo — reče ljupko Lace Fayette.

Kad su žene krenule prema sudnici, Gail uznemireno napomene:

— Čuvajte se Reda Gilluma, Clay.

Spain joj se osmijehne. — Neka se on mene čuva.

Porota je malo prije podneva donijela odluku da Sam Purdy nije kriv.

Sudnicu ispuni pljesak, a Lace Fayette uzvikne sretno: — Više se nitko neće bojati »W u četvorini«!

Kao da to žele dokazati, tri doseljnika sa Shirttail Flatsa, Seth Arbuckle, Pete Seely i Bert Ingram, ponude se Spainu da mu pomognu skupiti stoku. Četvrti, Pinky Troop, obeća da će im se pridružiti čim mu žena rodi dijete.

Sam čvrsto stisne Spainu ruku.

— I ja ću ti pomoći, Clay.

A Earl Tipton prorekne samouvjerenost:

— Okupit ćemo ta goveda u tren oka!

Međutim, Spain je slutio da to neće biti tako lako.

XVII

Tri su dana uređivali i opskrbljivali logor na rječici Cartridge. Prikupili su sedamnaest konja, dovukli poljsku kuhinju i nakupili popriličnu hrpu drva za vatru. Kad je pred večer trećeg dana stigao Piny Troop, kazao je začuđeno:

— Sudeći prema svemu, namjeravate ostati ovdje nekoliko mjeseci.

— Najviše nedjelju dana — reče Earl Tipton.

Čak je i Sam Purdy bio optimist.

— Potpuno smo dorasli onima s »W u četvorini«.

Tri farmera s Shirttail Flatsa počеше zadirkivati Troopa kad su saznali da

mu je žena rodila još jednu kćerku. — Imaš već tri cure — dobaci Bert Ingram. — Što to spremaš, Pinky? Harem?

A Pete Seely, otac dvojice dječaka, odmah se pohvali:

— Doktor Randall kaže da muškarčića može napraviti samo pravi muškarac.

Večera je protekla u veselu raspoloženju. Gledajući ljude i slušajući njihove šale, Spain je slutio da oni i ne shvaćaju što bi im se moglo dogoditi. Vladali su se kao na nekakvoj vrtnoj zabavi koja će završiti plesom. Za njih je ovo bila ugodna promjena u jednoličnoj svagdašnjici. Mogućnost da stradaju još nije bila opipljiva. Osim toga, budući da su se dugo pokoravali Vivianovoj volji, uživali su u tome što mu sada prkose. Seth Arbuckle, galamdžija neodređene dobi, izjavi:

— Dovoljno su mi solili pamet ti pametnjakovići. Stajao sam na svom vlastitom pragu i morao pokorno slušati njihove zapovijedi. No, sada će se pjevati drukčije!

Spain pomisli: Bit će mnogo drukčije nego što misliš. Pitao se hoće li Arbuckle pokazati takvu hrabrost i kad zazviždi tanad. Sumnjao je u to.

Kao da se bavi istim mislima, Joe Pratt promrmlja:

— Sutra u ovo doba neće biti takó obijesni.

Spain slegne ramenima.

— Još si mrzovoljan zbog onog zabavljanja u gradu, Joe?

— Nisam zbog pića — reče Joe.

— Zbog toga što te opljačkao Gus?

Joe zatrese glavom.

— Zbog jedne žene. Najslađe plavuše koju sam ikad vidio. Zove se Lilybelle. Vladala se kao da sam je veoma usrećio, kao da smo ona i ja savršen par.

Predomisli se?

Joe kimne.

— Čim je saznala da sam ostao bez novca.

Spain mu se osmijehne.

— To te ne bi smjelo šuditi. Djevojke za zabavu su uvijek takve.

— Ali, bila je nešto posebno — odvrati snuždeno Pratt. Okrenuvši leđa vatri, tiho doda: — Još je i sada.

U večeru nevolja upletene su, na ovaj ili onaj način, žene, pomisli Spain. Eto, da me Lace Fayette nije nagovorila da pomognem Samu Purdyju, ne bi bilo nikakvih sukoba s »W u četvorini«.

Pride mu Earl Tipton, noseći pun tanjur, i sjedne pokraj njega.

— Noćas će biti hladno — reče. Ubrzo zapita: — Mislite li da ovo neće proći bez pucnjave, Clay?

— Po svoj prilici.

Tipton se zamisli.

— Još nikada nisam pucao u čovjeka. Bit će to novo iskustvo za mene, i ne baš ugodno. Tada, kao da uvjerava sam sebe, reče:

— Ne radi se samo o stoci koju su vam ukrali. Ovo je bitka za oslobođenje Apache Basina.

— Krupne riječi — promrmlja Spain.

— Upravo je to kazao i Ed Kenyon kad sam mu pokušao objasniti situaciju. Dakle, šerif je čudan čovjek. Uvijek govori protiv pucnjave, i kao da ne može podnijeti oružje. Međutim, prekjucher sam napuštajući Hondo, zadržao revolverske hica i u jaruzi zapadno od velikih obora, zatekao Eda kako puca u metu. Imao je dva revolvera, ali se koristio lijevim. Poslije svakog hica ga je spuštao u korice, zatim izvlačio i okidao.

— Oho, pa on postaje pravi revolveraš — reče u šali Spain. — Je li kazao zbog čega upotrebljava lijevi revolver?

— Nije, ali je izgledao malo zbunjeno.

Pridruži im se Sam Purdy, te upita:

— Kako namjeravaš okupiti ta goveda, Clay?

— Trebat će nam dosta vremena, ali mislim da ćemo uspjeti — odgovori Spain i ustane. — Počinjemo sutra ujutro. Želim da četiri čovjeka stražare na južnom rubu Big Arroya, dobro razmješteni i tako visoko da mogu opaziti svakog jahača koji naiđe iz ranča »W u četvorini«. Tom ćeš grupicom rukovoditi ti, Same, a s tobom će biti Earl, Arbuckle i Troon. Seely i Ingram će čuvati logor i stoku koju dotjeramo ovamo.

Kad je ušutio kako bi zapalio cigaretu, Pratt ga upita:

— A što ćemo ti i ja?

— Mi ćemo tražiti goveda i goniti ih ovamo, Joe.

Neko su vrijeme svi razmišljali. Tada zapita Earl:

— Zar vam ne bi dobro došao još jedan čovjek, Clay?

— Vi?

Tipton kimne i reče uzbuđeno:

— Zar ne bismo u troje brže obavili posao?

Spain mu se osmjehne, zadovoljan njegovom poduzetnošću. Međutim, odgovori:

— Brzina nam neće nimalo pomoći ne budemo li mogli zadržati goveda koja okupimo. To je ono bitno: treba da budno pazimo na stado koje dotjeramo ovamo.

Umiješa se Seth Arbuckle:

— Zar ne bi bilo bolje da nas osmorica jednostavno odjašemo na »W u četvorini« i zatražimo tu stoku?

Gledajući ga, Spain pomisli: Da, jak si na riječima. Nije se pouzdavao u njega. Mirno upita: — A što ako Sid Vivian odbije naš zahtjev?

— Pa... — započe Arbuckle, a onda, kao da je iznenada uvidio što bi to značilo, zanijem.

Spain je dugo šutio, dajući im vremena da dobro razmisle. Tada upozori:

— Nemojte misliti da će vam Vivian prepustiti stoku bez borbe. Ne zavaravajte se mislju da nas osmorica možemo prestrašiti »W u četvorini«. Kad započne pucnjava, neće biti nimalo veselo. Treba da to shvatite već sada.

Njegovo ih upozorenje otrijezni. Čulo se samo pucketanje suhog drva u vatri.

Promatrajući njihova zamišljena lica, Spain je vjerovao da su tek sada naslutili što ih očekuje. Svaki se bavio svojim brigama. Seth Arbuckle se vjerojatno sjetio da njegova žena potpuno ovisi o njemu: bila bi bespomoćna kao udovica. Pinky Troop je pomislio na svoje tri kćerke i pitao se tko će ih braniti ako on postane bogalj ili pogine. Pete Seely se po svoj prilici zabrinuo radi svojih sinčića. Isto je bilo i s Bertom Ingramom koji je imao veliku obitelj, a i Samom Purdyjem.

Earla Timptona su mučile druge brige. Osjetljiviji od ostalih, bojao se trenutka kad će zapucati u ljude.

Nastojeći da se oslobodi potištenosti, Spain pomisli: Ako nas posluži sreća, neće biti strašno. Ipak, osjećao je veliku odgovornost, te reče:

— Budimo otvoreni. Nisam vas ja pozivao u ovu svoju borbu s »W u četvorini«. Ne dugujete mi nikakve usluge, niti ih želim. Ako mi pomazete zato što želite nauditi tom ranču, u redu. No, ne bih htio da to bude usluga meni.

— Pitaš se hoćemo li te, kad prigušti, ostaviti na cjedilu kao što te ostavio Jack Benteen? — upita Sam.

— Ne, ne radi se o tome. Mislim, još nije kasno da se povučete. Oženjeni treba da misle na žene, a neki imaju i djecu. — Osmjehnuvši se Prattu, Spain doda: — Joe i ja smo neženje. Mi se brinemo samo o sebi, a to je velika razlika.

— Nemamo razloga da se borimo, niti razloga da se ne borimo — promrmlja zlovoljno Joe Pratt. — Nemamo razloga ni za što.

Spain je dobro razumio njegovo duboko razočaranje, i žalio ga. Jadni se Joe ponadao da je pronašao pravu ljubav, pa sada ne može podnijeti saznanje da Lilybelle nije zanimao on, nego samo njegov novac.

— Ja imam razloga da se borim — izjavi Pete Seely.

— Tako? — odvrati Spain.

Seely se zagleda u vatru, a na košćatom mu licu koje je izražavalo beskraju strpljivost, zatreperi njezin crvenkast sjaj.

— Sinovi su mi već dovoljno odrasli da shvate što se zbiva — reče zamišljeno. — Vidjeli su Sida Viviana kako ulazi u moje dvorište kao da je njegovo i čuli ga kako govori kao da sam ja blato pod njegovim nogama. Prošlog je mjeseca Red Gillum s dvojicom kaubojja potjerao stado goveda preko mog polja. Kad sam počeo na njih vikati, nazvao me kukavicom i huljom. Moja je to žena čula, a i sinovi. — Pripali zapaljenom grančicom lulu. — Djeca mi rastu, pa ne mogu vječno puzati. Preostaje mi ili da se

borim, ili da napustim ovaj kraj. Ja sam donio odluku.

— Pravo kažeš — progunda Bert Ingram. Stariji od Seelyja, doimao se strpljivo kao i on. — Ja sam se naslušao riječi od kojih bi mi se kasnije smučilo u želucu — prizna.

— I ja — reče Arbuckle.

Kao da traži objašnjenje koje će isprati svu tu sramotu, Pinky Troop napomene:

— Možda smo samo čekali povoljnu priliku za borbu, i sada nam se ta prilika pruža.

— Tako je! — uzvikne Earl Tipton i nasmiješi se Spainu. — Kazao sam vam da to nije obično okupljanje stoke. To je bitka protiv nepravde, protiv nasilja.

Spain ih pogleda jednog po jednog.

— Znači li to da je vaša odluka konačna?

Svi kimnu, a Seth Arbuckle progovori povišenim glasom:

— Nismo mi tako plašljivi kao što vi možda mislite. Samo nam treba mnogo vremena da krenemo, to je sve.

— Kava je još vruća — objavi Bert Ingram. Donekle se vrati veselo raspoloženje.

Sam počne zamišljeno puniti lulu. Pogleda Spaina i reče:

— Nadajmo se da će sve dobro završiti. Bio bi to velik uspjeh za sve nas.

— Tada, kolebljivo i plaho, upita: — Postoji li nešto između tebe i Lace Fayette? Neko obećanje?

To pitanje začudi Spaina. Ni u snu ne bi očekivao da će upravo Sam Purdy kopati po njegovu intimnom životu.

— Misliš... jesam li je zaprosio?

Sam kimne.

— Nisam — reče Spain. Vidjevši iznadan smiješak na Samovu licu, pomisli: Bogami, i ti si se gadno zacopao u nju.

— Neugodno mi je bilo izreći to pitanje — prizna Sam — ali sada mi je drago što sam to učinio.

Spain još dugo nije mogao shvatiti kako se Sam, plašljiv i bez mašte, mogao zaljubiti u Lace Fayette. Činilo mu se to jako čudnim. A onda se sjeti kako je i njega brzo očarala lijepa Lace...

XVIII

Kad su Spain i Pratt u četiri sata napustili logor, na nebu su još sjale zvijezde. Bilo je vrlo svježe.

— Ove bi godine mogla rano doći zima — reče Spain, nadajući se da se to neće ostvariti.

Pratt podigne ovratnik bluže.

— Šteta što nisam kupio krznen kaput dok sam još imao novaca — promrmlja. — I vunene čarape.

U zoru se približiše pašnjaku na kojemu je prije nekoliko dana Wadeova družina obilježavala stoku. Tu se nalazilo pojilište.

Jašući korakom, brzo su okupili jedanaest krava i devetoro teladi. Kad je malo stado krenulo na jug, Spain je počeo pretraživati grmlje i dovoditi nova grla. Za jedan je sat istjerao iz šikare šesnaest krava. Kad su stigli do zapadnih obronaka, imali su već četrdeset sedam krava, tridesetoro teladi i dva bika.

Vraški dobar ulov, mislio je Spain; no, budući da je znao da se to neće ponoviti, nije likovao. Bilo je samo pitanje vremena kad će Sid Vivian otkriti što se zbiva. Otad će se za svako grlo voditi bitka.

Pustivši Pratta da tjera stoku, Spain krene uz strminu kako bi bolje razgledao okolicu. Na istoku je nebo bilo vedro, već obasjano toplim suncem, dok su na zapadu tmasti oblaci obavijali planinske vrhunce. Gledajući tu dvostrukost, Spainu se nametne misao kako u prirodi sve ima svoju suprotnost; postoje vrućina i hladnoća, svjetlost i sjena, vlažnost i suhoća, planine i nizine. Takav je čovječji život: prepun uspona i padova, nikada sasvim uravnotežen. Sjećajući se što mu se dogodilo u zadnje doba, zaključio da bi mu se sada konačno mogla osmjehnuti sreća.

Zaustavi se na sredini obronka. Odatle se pružao pogled čak do Wadeova ranča. Nije zapazio nikakvu prašinu. Tu nema jahača, zaključio. Htio je upravo krenuti, kadli mu pažnju privuče vrlo rijedak oblačić uza zemlju.

Netremice se zagleda u njega. Tada na trenutak ugleda dva jahača što su prolazila preko čistine. Bili su udaljeni samo kilometar. Dakle, predstava počinje, pomisli i srdito opsuje.

Izvukavši vinčesterku iz navlake na sedlu, brzo potjera konja nizbrdo, tako da se gotovo sklizao, i dovikne:

— Drži ih na okupu, Joe!

Pratt ga pogleda, odmah se uznemirivši.

— Koliko ih je?

— Dvojica. Blizu su — obavijesti ga Spain. — Ostanj uz stoku.

Odjaše malo na istok i tu odluči dočekati onu dvojicu. Nije bilo naročito zaštićen, ali nije imao vremena da potraži neko pogodnije mjesto. Ovdje se barem nalazio dovoljno visoko, pa je mogao vidjeti što se dešava. Sjaše i omota uzde oko lijeve ruke. Pitao se, ne boji li se taj posuđeni konj pucnjave. Ugledavši jahače kako izlaze iz šikare udaljeni samo stotinu metara, pomisli: Odmah ću to saznati... Kad je opalio, konj se uplaši i povuče ga unatrag.

— Čekaj, tikvane! — podvikne Spain.

Dva su se jahača zaustavila. Jednog od njih, visokog i crnobradog, prepozna; bio je to Linkervale, stari kauboj s »W u četvorini«. Drugi mu je, zdepast i okrugla lica, bio posve nepoznat. Zustavili su se i oprezno gledali oko sebe, još ne znajući odakle je stiglo tane.

Tada odluče nešto poduzeti. Zdepasti skrene u stranu, a Linkervale ostane nepomičan. Spain opali i uskovitla prašinu ispred zdepastog, te ga natjera da smjesta skrene na drugu stranu. Konj se opet uplaši, ali manje; kad je Spain okinuo treći put, samo se trznuo.

Linkervale ga je sada opazio. Ispali uzastopce dva hica i pogodi obližnju stijenju, a istodobno nešto dovikne drugu. Zdepast potjera konja na sjever, i Spain odmah nasluti što namjeravaju: Linkervale će ovdje nastaviti igru, a njegov drug skrenuti prema stoci.

Ne obazirajući se na zdepastog koji je jahao u luku, Spain se usredotoči na Linkervalea. S dva ga metka natjera u šikaru. Tada, žurno puneći pušku, uzjaši i uputi se za njim, tjerajući ga za zdepastim.

Tlo je bilo prekriveno velikim kamenjem i bodljivim grmljem, pa nije mogao jahati ravno. Spain nije mogao vidjeti Linkervalea, ali je negdje slijeva čuo topot. Skrenuvši na istok, prođe kroz široko suho korito i začuje topot na istoku. Naslutivši odmah da je to Linkervaleov drug, podbode konja. Stigne do staze i nastavi još stotinjak metara u galopu. Tada na sjeveroistoku spazi kako jahačeva glava i ramena brzo promiču iznad grmlja. Opali ne usporivši konja. Vidjevši da je zdepasti odmah skrenuo, pomisli: Plašljiv si mi, druškane. Kad je ponovno opalio, jahač okrene konja i ubrzo nestane s vidika.

Ti kauboji s »W« u četvorini nisu naročito opasni u borbi oružjem, zaključiti Spain. Sid Vivian se uvijek borio šakama, a ne mecima. Izuzev Reda Gilluma, vjerojatno ne rukuju oružjem spretnije negoli doseljenici. Taj ga zaključak ispuni stanovitim samopouzdanjem.

Produži stazom dok u prašini pred sobom ne razabira Prattov nejasan lik. Tada skrene u šikaru i omogućiti zadahanom konju da dođe do daha. Izbaci iz vinčesterke praznu čahuru i stavi nov metak. Upravo se pitao što je s Linkervaleom, kadli taj crnobradi jahač naiđe puteljkom. Spain ga propusti, a onda iziđe na stazu i vikne: — Stani, Blacky!

Linkercala se zaustavi, ne osvrnuvši se. Ukočeno je sjedio u sedlu, a na šiji mu se zaiskri znoj.

— Na pucaj.

— Baci pušku — zapovjedi Spain. Pošto je puška pala u prašinu, dojaše do njega, izvuče mu revolver iz korica i baci ga u stranu, a onda upita:

— Tko je onaj drugi?

— Zove se Umber — promrmlja Blacky. — Dobro, što vi momci, namjeravate? — Vratiti neka goveda sa žigom »VI« — odgovori Spain. — Jaši ispred mene, i to kasom. — Pogledavši na sjever, pitao se ne čeka li možda Linkervalea da mu se pridruži. Nadao se da će oklijevati tako dugo dok stoka ne stigne do Rig Arroya.

Kad je Joe Pratt počeo tjerati stoku kroz klanac, Umbera još nije bilo na vidiku. S južne strane dojaše Sam Purdy kako bi pomogao Prattu, dok je

Spain sa zarobljenikom jahao na začelju.

Kad je i zadnje govedo izašlo iz klanca, Spain preda Linkervalea Samu i reče:

— Odvedi gosta u logor, a ja ću potražiti njegovog druga.

— Zadržat ćemo ga kao zarobljenika? — upita Sam, očigledno zadovoljan i uzbuđen.

Spain kimne i naceri se Linkervaleu. — Ti nemaš ništa protiv toga, zar ne, Blacky?

— Ja vam kažem, sasvim ste poludjeli — progunda Linkervale. — Srijate u velike nevolje. Ali, baš me briga!

Spain se ne obazre na to, obrati se Samu:

— Kako bi bilo da zamijenimo konje? Moj je već umoran.

Upravo su premještali sedlo kad popodnevenu tišinu prekine daleka pucnjava. Osluškujući, Spain pomisli: Netko pokušava prijeći suho korito. Sudeći prema neprekidnoj pucnjavi, bit će ih više. Zategnuvši kolan, popne se u sedlo.

— Sjaši, Blacky, i pusti konja.

— Ali, tada ću morati pješačiti — pobuni se Linkervale.

— Poslušaj me! — izdere se Spain, a kad je Blacky sjahao, gurne njegova konja vinčesterkom i otjera ga povici-ma. Tada reče Samu:

— Stražari ovdje do mraka.

— Što ću s Linkervaleom?

— Neka pješači kući — odgovori Spain i podbode konja.

U logor na riječici Cartridge ujahao je šerif Ed Kenyon. Popio je šalicu kave, pa se opet popeo na konja.

— Znaite li gdje bih mogao naći Claya Spaina?

— Odjahao je prema Big Arroyu — odgovori Seely. — Traži svoja goveda.

— Mogao bi se uskoro vratiti — dođa Ingram.

Kenyon se namršti i zamisli. Tada upita:

— Znaite li vi što radite i kako će se ovo završiti?

Budući da mu nisu odgovorili, šerif nastavi:

— Oni koji imaju obitelji ne bi smjeli sudjelovati u borbama. — Pogleda

Ingrama i zapita ga: — Što će biti s Effie i djecom ako ti se nešto dogodi?

Ingram se zagleda u vrške svojih čizama.

— Teško je kazati — prizna. — Teško je i misliti na to.

— Ipak, razmisli malo — odvratí odrešito Kenyon. — I ti, Pete. Bez obzira na to je li Spain u pravu ili nije, nije pametno da se miješate u nešto što se vas ne tiče.

— Možda nas se tiče — reče Seely. — Možda nam je »W u četvorini« nanio dovoljno zla i mi više ne možemo mirovati.

Ed Kenyon se razljuti.

— Lace Fayette vam je napunila glavu glupostima!

— Kako to misliš? — zapita Ingram.

— Pa, sve vas je uznemirila svojim pričanjem. Uvjerila vas je kako će se cio ovaj kraj pretvoriti u farmerski raj u kojemu nema mjesta za veliki ranč. Međutim, to nije istina. Dopustili ste Lace Fayette da vas očara ludim nadama. To što je sud oslobodio Sama Purdyja, nije još nikakav razlog da svi počnete pucati po Wadeovoj družini.

— Trenutak su sva trojica šutjela. Tada Seely upita:

— Smatraš li da je »W u četvorini« ispravno postupio kad je prisvojio Spainova goveda i izmijenio na njima žig?

— Nisam još vidio nikakav dokaz da je to učinjeno — odvratí Kenyon. — Lew Wade je kupio stanovit broj goveda sa žigom. »VI« i može kupoprodajnim ugovorom potvrditi da ih je platio. Ako je uzeo više goveda nego što ih je kupio, onda Spain treba da to dokaže na sudu.

— Kako će to dokazati ako ne uzme goveda? — zapita Ingram.

Kenyon nije mogao odgovoriti, pa to prizna slijeganjem ramena. No, reče tvrdoglavo:

— Ipak, to se vas ne tiče. Clay Spain vam nije nikada učinio nikakvu uslugu. Zašto biste ga žalili?

— Možda žalimo sebe — odgovori Ingram. — Možda smo jedva dočekali priliku da se osvetimo »W u četvorini«.

Kenyon je dugo šutio. Pogleda ostatke zaklanog goveda što su visjeli na

obližnjem drvetu; Ingram i Seely su upravo pripremali jelo za družinu. Prozbóri zamišljeno:

— Dakle, mogao bih vas uhapsiti zbog sumnje, i time bih učinio uslugu vašim obiteljima.

— Ipak, nama se to ne bi svidjelo — upozori ga Ingram. — Baš nimalo.

Seely kimne.

— Dakako, ne bi nam se to svidjelo.

— Dok ja Kenyon još kolebao, on doda: — Mi smo odlučili Ede, i ti ne možeš izmijeniti našu odluku. To vrijedi također za Pinkyja Troopa i Setha Arbucklea.

Kenyon zatrese glavom.

— Pokajate se. Upamtite što kažem: svi ćete proklinjati dan kad ste se pridružili Spainu!

Izjaše iz logora i uputi se prema Big Arroyu.

XIX

Earl Tipton je stražario na mjestu koje su mu odredili. Danas neće biti sukoba, mislio je. Međutim, stalno ga je progonilo pitanje: Hoće li moći pucati u ljude?

Pogleda posuđenu vinčesterku u navlaci na sedlu. Kapetan Ledbetter mu je pokazao kako se puni, kako se izbacuje prazna čahura i kako se cilja, ali mu nije mogao objasniti kako je kad se puca u čovjeka. To mora svatko iskusiti osobno.

Pokuša odagnati ružne misli, pa se sjeti Eve i radosti koju mu je priredila. Pružila mu je nešto čudesno i uzbuđljivo.

Upravo je prešao preko gorskog sedla i počeo se spuštati s druge strane, kad ugleda četiri jahača što su se približavala Big Arroyu sa sjevera. U prvi ga trenutak obuzme znatiželja, Tko su ti jahači?

Gledajući ih kako prolaze kroz žbunje, prepozna Sida Viviana koji je jahao na čelu, a iza njega Reda Gilluma. Ostala su dvojica bila Bill Umber i stanoviti Mirdock. Dok su jedan za drugim prolazili iza povećе stijene i privremeno nestali s vidika, njemu postane jasno što znači njihov dolazak.

zak: Ta četvorica namjeravaju prijeći Big Arroyo!

Žurno sjaše i priveže konja iza grmlja. Dok je izvlačio pušku iz navlake, tresle su mu se ruke, dok se penjao na isturenu guduru, koljena su mu klecala. Opazi četvoricu jahača kako ulaze u plitak klanac baš nasuprot njemu. Moram ih zaustaviti, pomisli.

Bilo mu je tako hladno da se naježio, ali se istodobno znojio. Nacilja nekoliko metara ispred Viviana. Kad je opalio prasak ga je malo prestrašio, ali ga ispuni zadovoljstvo kad opazi da je prašina štrcnula uvis vrlo blizu mjesta koje je imao na nišanu.

Sva se četiri jahača smjesta zaustave. Vivian pokazuje prema Earlu. Tada kao da ostvaruju neku taktiku koju su unaprijed uvježbali, žurno se rasprše i potraže zaklon.

Earlu nije padalo na pamet da će pucati na njega sve dok jedan metak nije okrznuo rub stijene. Kamene mu krhotine raskrvare obraz. Ščućurivši se, slušao je zlokožno zviždanje odbijenih metaka. Pa ipak, nije osjećao nikakvu želju da puca na napadače. Njegov je zadatak bio samo da ih spriječi da prijeđu Big Arroyo.

Tanad je fjukala slijeva i zdesna, pogađala guduru i otkidala krhotine. Tipton je gledao konja i opazio u njegovim očima strah. Kad je jedan metak otkinuo graniču u grmlju, odlučio konja odvesti na neko sigurnije mjesto. Tek je počeo puzati s gudure, kad životinju pogodi tane. Konj se propne, zarže i sruši. U samrtnom se grču koprcao na tlu, a onda se smiri.

Zagrepasten, Earl se vrati na guduru. Neshvatljivo mu je bilo da tane može izazvati tako brzo razaranje. Spozna da je taj metak mogao pogoditi njega. Da je samo nekoliko sekundi ranije krenuo prema konju, stradao bi. Sada se prvi put pobjeđao da ga ne pogodi metak.

Jašući brzo, Clay Spain se na dva kilometra približio gorskom sedlu, kad spazi jahača što se penjao s juga. Pucnjava se donekle stišala; tek bi povremeno odjeknuo hitac.

Posumnjavši da bi to mogao biti netko a »W u četvorini, Spain skrene sa

staze i odluči jahača pričekati iza grmlja.

Bio je to šerif Kenyon. Čim je ugledao Spain, dovikne:

— Kakva je to pucnjava?

— Vjerojatno rješavaju neke razlike u mišljenjima — odvrati Spain, opazivši odmah da Kenyon nosi dva revolvera. — Ne postoji nikakav razlog da se miješaš u to, Ede.

— Ti mi određuješ što ću raditi?

— Ne određujem, ali ovo ne možeš spriječiti.

Kenyonu se to ne sviđa. Namršti se.

— Prisvajaš za se prevelike zalogaje, Clay. Ponašaš se kao da si kupio cio ovaj kraj.

Spain slegne ramenima, a onda zapazi nešto čudno: Kenyon je premjestio uzde u desnu ruku, a ljevicu spustio prema novim koricama. U tom se djeliću sekunde Spain prisjeti što mu je Earl ispričao o gađanju lijevom rukom, te upita otvoreno:

— Što ti je s desnom rukom Ede?

— To se tebe ne tiče — promrmlja Kenyon. Kolebao se bi li povukao revolver ili ne.

— Ne čini to — opomene ga Spain. Uperi u njega pušku i ponovno ga upita: — Što ti je s desnom rukom?

Ed Kenyon se najednom opusti. Poguri se u sedlu. Pretvori se u umorna starca.

— Djelomično je oduzeta.

— A, tako — izusti zamišljeno Spain, sjećajući se šerifova prividnog kukavičluka kad bi se našao u škripcu. Prisjetio se i liječnikovih riječi kad je Lace nabacila da se Ed Kenyon boji Sida Viviana: »Ne, Ed se ne boji. Radi se vjerojatno o nečem drugom«.

Kao da naslućuje suosjećanje, a ne želju ga, Kenyon reče uporno:

— Lijeva mi je ruka zdrava. Treba samo da još malo vježbam. Bez obzira na to, još sam šerif.

— Svakako, Ede, svakako. Međutim, nema smisla da udaraš glavom o kameni zid. — Želeći da mu objasni stanje, Spain reče: — Pružio sam Lewu Wadeu priliku da mi vrati goveda. Kazao sam mu što se dogodilo i zašto se dogodilo. Vivian me mrzi zato što sam pomogao Samu Purdyju.

— Što je rekao Lew?

— Gotovo mi je priznao da glavnu riječ ima Vivian. Mislim da ga se boji. — Dok je još Kenyon razmišljao o tim riječima, Spain doda: — Moram vidjeti što se ondje događa.

— A ja ću porazgovarati s Lewom — promrmlja šerif ta mu se priuži.

Spain zatrese glavom.

— Ne idi ovuda, Ede. Radije skreni na cestu što vodi do »W u četvorini«. Mogao bi te netko zamijeniti za nekoga od nas, pa bi te obasula kiša metaka.

Kenyon zagunda i obuzda konja...

Približavajući se Big Arroyu, Spain opazi Tiptona iza stijene na vrhu uzvisine. Upravo je vadio praznu čahuru iz vinčesterke. Taj prizor udobrovolji Spaina. Dakle, Tipton je sposobniji nego što misli o sebi; sačuvao je živce, premda prvi put sudjeluje u borbi.

Spain ostavi konja u zaštićenom jarku i počne se verati.

— Drago mi je što ste stigli — reče Tipton okrenuvši se prema njemu.

Lice mu je bilo tako blijedo i nape-to, da ga Spain upita:

— Ranjeni ste?

— Nisam. Samo osjećam mučninu.

Spain se došulja do njega.

Vladalo je zatišje. Tipton je doista uspio zaustaviti Viviana i njegove ljude. Pravo je čudo što je neiskusni borac postigao takav uspjeh, pomisli Spain.

— Morao sam pucati u jednog od njih — progovori Tipton. — Uporno se približavao dokle god ga nisam pogodio.

— O kome se radi?

— Mislim da se zove Murdock. — Tipton iskrivi lice. — Bilo je strašno. Pao je s konja i pokušao se dići, ali nije mogao. Tada se počeo povlačiti. Nisam dalje pucao, te mu je nakon nekog vremena pritekao u pomoć Red Gillum. Malo kasnije otvorilše opet vatru, no više nisu izlazili iz zaklona.

XX

Razgovor u logoru nije bio živahan kao sinoć. Urotnici su često šutjeli i osluškivali.

— Misliš li da će nas napasti večeras, Clay? — zapita Pinky Troop.

Spain zatrese glavom.

— Ne vjerujem. Vivian je vjerojatno jednog čovjeka poslao po doktora Randalla da pregleda Murdocka, a drugog po pojačanje. To znači da mu večeras nedostaju tri čovjeka.

— Sutra ćeš ponoviti igru? — upita Sam Purdy.

— Malo ću je izmijeniti. — Spain se obrati Prattu: — Zamijeni za nekoliko minuta Ingrama i Seelyja. Htlo bih da čuju plam.

Pratt polako ustane. Nije bio oduševljen time što mora napustiti vatru.

— Zacijelo sam jako sposoban kad zamjenjujem dvojicu.

Dok je on sedlao konja, Earl Tipton izusti natmureno:

— Nadam se da Murdock neće uprijeti.

— Murdock bi vas bio ustrijelio da mu se ukazala prilika — reče Troop, kao da ga želi utješiti.

— I smijao bi se dok biste se vi koprcali — doda Arbuckle.

Naslonivši bradu na privučena koljena, Earl Tipton se osmjehne Spainu i reče tiho:

— Razmišljam o Eva i pitam se, nedostajem li joj?

— Nedostaje li ona vama? — upita Spain.

Earl kimne.

— Više nego ikad.

Onda budite uvjereni da i vi njoj nedostajete — odvrati Spain. Pričeka da dojašu Ingram i Seely, a onda počne objašnjavati: — Evo plana za sutra: Vivian će svoju družinu poslati da stražari na području oko pojilišta. Očekivat će naš ponovni dolazak. Međutim, Joe i ja ćemo sutra krenuti drugim putem: petnaestak kilometara na istok duž rječice Cartridge, zatim na jug od rječice Calico, pa na zapad.

Kad je ušutio da bi zapalio cigaretu, napomene Arbuckle:

— Čini mi se da je samo donde cio dan jahanja.

Spain kimne.

— Sutra uvečer ćemo se ulogoriti pored Calica. Kad se ne pojavimo u blizini pojilišta, Vivian će početi tražiti svježije tragove zapadno od Big Arroya, ali ih neće naći. To će ga zbuni-

ti, a on ne podnosi iznenađenja. Po-
podne će dojahati ovamo kako bi ispi-
tao o čemu se radi. Stoga vas šestori-
cu molim da sutra otvorite oči i dobro
čuvate okupljenu stoku i ovaj logor.

— Hoćete li se vratiti kraćim putem?
— zapita Sam.

Spain zatrese glavom.

— Ne, vratit ćemo se dužim.

Nekoliko su trenutaka šutjeli, ocje-
njujući plan. Tada Pinky Troop uzvi-
kne:

— Bogami, to je sjajno!

A Seth Arbuckle izjavi pakosno:

— Dok ti lupeži s »W u četvorini«
budu lunjali između pojilišta i Big
Arroya, vi ćete tjerati njihovu stoku!
Izvršno!

Spain pogleda Sama Purdyja.

— Ti ćeš ovdje zapovijedati. Bilo bi
dobro da netko patrolira.

Sam kimne.

— Dovoljno nas je. Šestorica smo.
Slušaj, zar ti ne bi dobro došao još
jedan čovjek, Clay? Ovdje bi mogla
ostati petorica.

Spain razmisli.

— Možda si u pravu, Same. — Pogle-
da Tiptona i upita ga: — Želite li poći
s Joeom i sa mnom?

— I te kako želim — odgovori Earl
Tipton...

Ujutro, kad su krenuli, padala je
hladna kiša i puhao vjetar.

U podne se zaustaviše u šumarku,
te Tipton skuha kavu.

Kad su se uvečer ulogorili i pripre-
mili večeru, zalepršale su prve snjež-
ne pahuljice. Joe Pratt pogleda uvis.

— Boganu, snijeg. Sada smo nastru-
gali.

Spain reče zamišljeno:

— Već za jedan sat pobijeljet će tlo

— A i stoku — progundā Pratt.

Spain zatrese glavom.

— Na govedima će se snijeg rastopi-
ti, jer su topla. Zemlja je međutim
hladna, a i grmlje. Sve će biti bijelo
osim stoke, pa će se ona jasno vidjeti.
— Osmjehne se Tiptonu i doda: — Evo,
to je nov doživljaj za vas, Earle.
Okupljat ćemo stoku noću.

Pratt je natmureno šutio. Otkad je
posjetio Hondo, znatno se izmijenio.
Ranije je bio vedar i dobrodušan, bez
posebnih želja i kajanja. Sada je me-

đutim, ponajviše šutio i snuždeno raz-
mišljao.

— Još patiš zbog Lilybelle? — upita
ga suosjećajno Spain.

Pratt kimne.

— Najbolje je da je zaboraviš, Joe.

Pratt se još više namršti.

— Nikada je neću zaboraviti. Ona je
jedina žena u mom životu koju sam
zaista želio zadržati. — Nakon toga,
kao da razgovara sam sa sobom, doda:
— I ona je neko vrijeme tako mislila o
meni. Ne mozgom, već srcem. Osjetila
je ono što i ja... kao da ništa nije važno
dok smo zajedno...

— Živi u Hнду? — upita Tipton.

Pratt ga iznenađeno pogleda.

— Ne poznajete je?

— Mislim da je ne poznajem. Gdje
živi?

— Kod Fancy Anne. Plavokosa je,
krupnih plavih očiju i najljepšeg tije-
la koje sam vidio.

— Znači... ona je prostitutka? — upi-
ta Tipton.

— Do vraga, zar je to važno? To što
se zna ponašati u krevetu, ne spreča-
va je da bude lijepa, nije li tako?

To kao da je zapanjilo Tiptona.

— Ipak, obična prostitutka... — započne
Earl.

— Nije obična! — prekine ga Pratt. —
Ona je prvorazredna, najbolja koju
sam ikada sreo. A u svom sam životu
vidio čitavu gomilu kurvi.

Stražareći na kiši, Seth Arbuckle
izvadi vrećicu za duhan. Opsuje kad
mu kiša, kapljući s oboda šešira, smo-
či cigaretu. Izvadi nov papirić i počne
sipati u nj duhan; u tom se trenutku
iza njega pojavi Blacky Linkervale i
zapovjedi: — Ne miči se!

— Digni ruke — zapovjedi. Oduzme
Arbuckleu revolver, a onda mu sveže
ruke na leđima. Uzme laso, prebaci
čovjeku omčū preko glave i reče:

— Idemo!

— Kamo?

— Na »W u četvorini«.

— Zašto?

— Sid te želi vidjeti — odgovori Lin-
kervale. Potjeravši svog konja, upozo-
ri ga: — Pratt me, inače ću te vući.

Stazom im se približavao neki ja-
hač. Linkervale izvuče revolver i nap-
ne kokot.

— Ako je netko iz Spainove družbe, gotov si.

Arbuckle se naježi. Premda je bio uvjeren da to nisu ni Spain, ni Tipton, ni Pratt, od straha mu se zgrči želudac. Slutio je da se Linkervale ne šali. Pucat će i pobjeći.

Iz kišne maglice izroni Red Gillum. Arbuckle je prvi put u životu bio sretan što ga vidi.

— Znači, uhvatio si jednog — reče Red. — Jesi li vidio Spaina?

Linkervale zatrese glavom.

— Pružila mi se prilika da ščepam ovog šupljoglavca, pa sam je iskoristio. Nisam imao vremena da se šunjam oko logora.

— Ja ću zaviriti u logor — reče Gillum. Jašući mimo Arbucklea, naceri mu se. — Žena će ti lijepo izgledati u crmini.

Arbuckle krene za Linkervaleom. Nakon nekog vremena ga upita:

— Zašto me želi vidjeti Sid Vivian? Što namjerava sa mnom?

— Ovisi — odgovori Linkervale.

— O čemu?

— O Kidu Murdocku. Ako umre, visjet ćeš.

— Ali nisam ja pucao u njega — pobuni se Arbuckle. — Uopće nisam bio u blizini.

Blacky Linkervale slegne ramenima.

— Sida nije briga tko će platiti, bitno je da netko plati. Dosta je tih bezobraština.

Kad su ujahali u blatno dvorište ranča, na pragu kolibe za kauboje pojavi se Sid Vivian i upita: — Koga si doveo?

— Arbucklea — odgovori Linkervale. — Kamo da ga smjestim?

— U skladište — reče Vivian i vrati se u kolibu.

Zaustavivši se pokraj ograde obora, Linkervale zapovjedi:

— Sjaši.

— Ne mogu, svezane su mi ruke — reče Arbuckle.

— A, možeš, možeš — odvrati Linkervale i povuče uže.

Arbuckle se stropošta sa sedla. Padne na leđa u blato, gologlav i hvatajući zrak. Poslušno ustane.

— Izgubio sam šesir.

— Više ti nije potreban — progunda Linkervale. Odvede ga do skladišta, gurne ga unutra i zaključa vrata.

Najradije bi se bio rasplakao sam nad sobom.

Prolazilo je vrijeme. Čuo je kauboje kako odlaze na večeru i vraćaju se.

Tada se otvore vrata. Uđe Sid Vivian s fenjerom. Pratio ga je Red Gillum.

— Što priprema Spain? — zapita Vivian.

— Traži goveda koja smatra svojim — odgovori Arbuckle.

— Zanima me što radi danas. Ni jedan jahač nije prošao preko Big Arroya.

Arbuckle slegne ramenima.

— Spain je zaključio da po ovoj kosi ne može skupljati stoku.

— Gdje je sada?

— Vjerojatno u logoru.

Vivian zatrese glavom.

— Nije ga tamo bilo cijelog dana, a nema ga ni sada. Red se upravo vratio. Kaže da nedostaju Spain, Tipton i Pratt.

Kad Arbuckle ne odgovori, izdere se: — Govori! Gdje su oni?

— Ne znam — promrmlja Seth Arbuckle.

— Lažeš — izusti hladno Vivian.

Arbuckle nije na vrijeme opazio Gillumovu šaku. Ona ga pogodi sa strane u obraz tako snažno da se srušio na vreće pšenice. — Pričaj! — zapovjedi Red Gillum. — I govori istinu!

Arbuckle ošamućen zatrese glavom.

— Odakle bih ja znao gdje je Spain?

— Bolje je za tebe da se prisjetiš — reče Vivian. — Meni je ta banda ubila dva čovjeka a trećeg teško ranila. Sada ću vraćati dugove, a ti bi mogao biti prvi na popisu.

— Zaboga, ja nisam pucao ni na jednog vašeg čovjeka. Ne osvećujte se na meni.

— Družiš se sa Spainom. To je dovoljno. Tko god je uz njega, moj je protivnik.

— Hoćeš li nam kazati gdje je Spain? — upita Gillum.

Arbuckle im je htio odati tajnu. Htio je dokrajčiti tu moru. Međutim, sprečavali su ga neki ostaci ođanosti. Ispriča li gdje Spain, postaviti će mu

zasjedu. Ubit će i Spaina, i Tiptona, i Pratta, i ugušiti bilo kakav otpor.

Gillum izvadi nož. — Koje uho, Side?

— Desno — odvratila hladno Vivian.

— Ne možete to učiniti! — provali iz Arbucklea. — To nije ljudski!

Međutim, Gillum ga čvrsto uhvati za desno uho i spretno mu odreže gornju polovinu ušne školjke.

— A sada lijevo — reče veselo.

— Nemojte! — krikne Arbuckle. Povukavši se u kut, proštenje: — Kazat ću vam gdje su.

XXI

Vrlo lako su okupili šezdesetak kra-va i gotovo isto toliko teladi. Istina, pošteno su se namučili, tri su sata tražili stoku a konji se sklizali po snijegom pokrivenu tlu, ali je uspjeh bio dovoljna nagrada. Pribroji li se stoka u logoru, već su obavili pola posla.

Upravo su prelazili preko gola obronka sjeverozapadno od »W u četvorini« kad Spain opazi u snijegu tragove konjskih kopita. Odmah sjaše, zapali šibicu i pažljivo ih pregleda. Ustanovio je da je tuda projahalo sedam ili osam jahača, i to tek prije vrlo kratkog vremena. Odjahali su ravno prema Calicu.

Netko je odao naše namjere, prođe Spainu kroz glavu. Pridruživši se Joeu Prattu, reče:

— Vivian je po svoj prilici napao naš logor na rječici Cartridge i prisilio nekoga da progovori. Upravo je odjahao prema Calicu sa cijelom družinom.

— Nije moguće! — uzvikne Pratt. — Zaboga, onda smo u sosu!

Spain kimne.

— Lako će nam ući u trag.

— Što ćemo učiniti?

Spain trenutak razmisli.

— Postoji jedan način da uspijemo, samo jedan način.

— Koji? — zapita Joe Pratt.

No, Spain je već potjerao konja prema zapadnom boku stada, gdje je jahao Earl Tipton.

Lew Wade natoči čaj u svoju šalicu. Družina je odjahala prije nekoliko sati; Sid Vivian je izjavio da kreću u odlučnu bitku s Clayem Spainom. Sjećajući se Sidovih samouvjerenih riječi, Lew napravi kiselo lice. Mogao je zamisliti što će se dogoditi kad počnu pucati jedni na druge i oboje snijeg krvlju.

Protetklih je tjedana bilo previše borbi, previše krvoprolića, Sid je pomahnitao otkad je umro Lin Graham.

Ne obrati nikakvu pažnju topotu u dvorištu. Pomisli da se vratila družina; nadao se da nitko nije ranjen. Ponovno je prinio šalicu ustima, kadli se otvoriše vrata i uđe Clay Spain, s napetim revolverom u ruci.

Wade ga zapanjeno pogleda.

— Što radite ovdje?

— Uzmite šešir i kaput — zapovjedi Spain. — Pođi ćete sa mnom.

— Zašto bih pošao sa vama?

— Zato što vam ja to naređujem — progundala Spain. Pristupi mu i prijeteći mahne revolverom. — Smjesta krenite, ili ću vas onesvijestiti.

Wade ga poslušao. U tom se trenutku pojavi kuhar, Kine.

— Kaži Sidu Vivianu da sam Wadea odveo sa sobom — reče mu Spain. — Kaži mu da će nam Wade biti meta ako započne bilo kakva pucnjava. Razumiješ li?

Prestrašeni kuhar kimne. Čvršće stegne oko sebe haljetak, gledajući Wadea kako navlači rukavice:

— Brzo ćete se vratiti, gospodine Lewe?

— Čim budem mogao, Charlie — odgovori Wade. Kad su izišli, iznenađeno pogleda stoku u dvorištu i zapita: — Što rade ta goveda ovdje?

— Samo prolaze ovuda — odvratila Spain i povede ga prema oboru. — Jahat ćemo na načelju, no ne pokušavajte pobjeći.

— Dobro, što znači sve ovo? — upita Wade sedlajući konja.

— Ispričat ću vam sutra, budemo li obojica još živi — reče Spain. Pošto su krenuli za zadnjim govedima, dodao smiješeći se: — Kladim se da prvi put tjerate stoku noću.

— Pogodili ste — složi se Lew Wade. — Štoviše, nisam to radio ni danju. Znaite, mrzka mi je stoka.

— Ako vam je mrska stoka, zašto držite ranč? — upita zbunjeno Spain. — Zašto se ne bavite nečim drugim?

— Prisiljen sam na to — objasni Wade. — Naslijedio sam ranč od oca. On nikada nije podnosio moju naklonost prema glazbi, pa je napisao u oporuci da će mi ranč pripasti jedino budem li živio na njemu. Inače bi pripao njegovu bratu u Kanzasu.

— Tako? — promrmlja Spain, tjerajući zaostala goveda. — Čudno mi je da netko tko je odrastao na ranču, nema smisla za stočarstvo.

— Možda i jest čudno — prizna Wade. — No, uvijek mi je bilo mrsko bilo kakvo nasilje. Ne podnosim krv. Smučti mi se kad gledam kako škope tele. Stoga sam se i dogovorio sa Sidom Vivianom. On upravlja rančom i dobiva polovinu zarade. To je povoljno za obojicu. On obavlja priljave poslove, a ja se bavim onima što sam oduvijek želio: skladam glazbu.

Pozove Pratta na začelje stada i reče mu:

— Pripazi na Wadea.

— Jašu za nama? — zapita Joe Pratt.

Spain zatrese glavom.

— Ne, nisam ništa čuo. Ipak, zaostat ću, za svaki slučaj.

Spain je toptao nogama kako bi se ugrijao. Sve se više čudio što nema Viviana. Nije bilo vjerojatno da će mirovati. Najednom mu sine: Možda Vivian namjerava napasti čelo stada!

Opsuje i žurno se popne u sedlo. Sada je bilo nesumnjivo da Vivian kani zaustaviti stado s ove strane Big Arrova. Natjeravši konja u kas, pokušavao je odgonetnuti gdje bi ih mogla očekivati zasjeđa. Postojalo je barem desetak pogodnih mjesta. K vragu, čut će me prije nego što ih ja budem mogao vidjeti, pomisli i gurne metak u puščanu cijev.

Ubrzo je ponovno sjahao. Potrošio je tri šibice prije nego što je otkrio tragove koji su već bili puni snijega. Kad je ponovno uzjahao i krenuo, vjetar mu počeo bacati snijeg u lijevi obraz, a to je značilo da je korito skrenulo na sjever, prema stazi. Prisjećajući se okolice, dosjeti se da oko kilometra prije gorskog sedla korito krivuda na suprotnu stranu. Znači, zasjeđa je negdje u blizini.

Već poslije nekoliko trenutaka poja-vi se pred njim čudno rumenilo. Doimalo se sablasno u sivom zastoru od pahuljica, poput krvave mjesečine što se probija kroz oblake. Spain iznenada shvati da je pred njim oganj. Sid Vivian je vatrom zakrčio put!

Pohita prečacem prema stazi. Kad se osvrnuo, više nije vidio krijes. Da, Vivian je lukavo postupio; zapalio je vatru iza okuke, iza grmlja i velikih kamenih gromada, tako da bi čelo stada neizbježno naletjelo na nju.

Spainov konj iznenada podigne glavu i načuli uši. Iz uskovitlanih snježnih pahuljica izroni mutan lik. Spainu nije bilo jasno zašto Tipton jaše ispred stoke. Htio mu je već doviknuti, kadli jahač reče:

— Udaljeni su još tri kilometra.

Bio je to Red Gillum. Zapita: — Jesi li to ti, Umberu?

— Jesam — promrmlja Spain i podig-ne vinčesterku.

Gillum se nagne naprijed.

— Spain! — vikne, i munjevito okrene pušku što ju je držao pod rukom.

Spain opali dvaput i vidje kako se Red Gillum naglavce ruši u snijeg. Nije ga žalio. Zaobiđe tijelo i pokuša uhvatiti uzde njegova konja, ali životinja preplašeno uzmakne. Tada je Spain otjera sa staze, nadajući se da će otrčati na ranč, a ne prema vatri.

Gillum je očito dobio zadatak da utvrdi koliko je stado još udaljeno. Vivianova će družina sada čekati pokraj vatre i neće znati što se događa.

Spain se zaustavi pred prvim govedima, počne vikati na njih i skretati ih na jug. Kad je naišao Tipton, poguren u sedlu i napola drijemajući, reče mu:

— Vivianova je družina pred nama. Krenut ćemo kroz korito i zaobići ih.

— Kažete, Vivianova je družina pred nama?

— Tako je. Da bismo stigli do Big Arooya, moramo ih zaobići. Ostanite ovdje i skrećite stoku dok ne naiđe Pratt. Obavijestite ga o situaciji.

Sid Vivian je s Blackyjem Linkervaleom stajao pokraj ognja, dok su Bill Umber i još trojica skupljali drva. Progunda:

— Zbog čega nema Reda tako dugo?

— Goveda su vjerojatno dalje nego što smo mislili — odvratí Blacky. — Ovo je nezgodna noć za tjeranje stoke.

Vivian je neprestano pogledavao na zapad, u neprozirnu snježnu zavjesu.

— Evo do čega je dovelo Kenyonovo odbijanje da uhapsi Spaina — reče nezadovoljno. — Dok je taj nitkov na slobodi, rančer više nije siguran ni u svojoj vlastitoj kući. Ako učini bilo što Lewu...

U taj mah dotrči Bill Umber i vikne:

— Red leži na stazi! Mrtav!

— Mrtav? — ponovi Vivian.

Umber kimne.

— Pogoden dvaput u prsa.

Vivian opsuje i okrene se prema svom konju.

— Na konje! Brzo! I pazite da ne opalite na Lewa. Rastjerajte stado, ali pazite na Lewa.

XXII

Vjetar je ojačao. Krave na čelu stada neprestano su zastajale i čekale umornu telad; zbunjene snježnom koprénom kretale su se u krugu i zauzimaljale stražnji dio stada. Spain se nalazio usred stada, pujući i vitlajući lasom. Uto začu povike i pucnjeve.

Smjesta pomisli: Napali su nas! Nije se htio pomiriti s porazom, iako je dobro znao da više ne može spriječiti stoku da se rasprši.

Kad je pred sobom ugledao nekog jahača, nije htio opaliti, bojeći se da bi to mogao biti Tipton ili Pratt. Jahač se derao na stoku i tjerao je iz korita. Spain tek tada opali. Kad je jahač nestao, pojavi se na sjevernoj obali drugi i vikne:

— Jesi li to ti, Bille?

— Bogami nisam! — odgovori Spain i opali na njega. Zatim jurne ravno prema njemu.

Jahač opali i naglo skrene u stranu. Spain nije čuo udar taneta, ali osjeti da je konj posrnuo. U idućem trenu, kad je izvukao noge iz stremena, konj se sruši.

Spain padne na lijevo rame. Htio se otkotrljati što dalje u stranu, kadli

ga konj, koprcajući se na tlu, udari kopitom po desnoj sljepoočici. U tren oka je odrvenio. Nije znao što se zbiva, nije ništa vidio, čuo, niti osjećao. Kad je to prošlo, glavom mu prostruji nepodnošljiva bol. Postupno shvati da će se, ako se ubrzo ne dignu, smrznuti.

Napipa na sljepoočici zgrušanu krv. Pokraj njega je, tako blizu da ga je mogao dodirnuti, ležao ubijeni konj, već pokriven snijegom. Spain potraži pogledom vinčesterku koja mu je pri padu ispala iz ruke. Tada vjetar donese neke glasove. Pokuša otkopčati smrznutu kabanicu kako bi mogao dohvatiti revolver, ali ga prsti, ukočeni od hladnoće, nisu slušali. Nepomično je ležao kad su dva nejasna lika ušla u korito, samo tri-četiri metra od njega. Čuo je Sida Viviana kako kaže: — Moramo ga naći.

Vjerojatno traže Lewa Wadea, pomisli. No, jasno mu je bilo što će se dogoditi ako Vivian otkrije njega. Uspije otkopčati kabanicu. Upravo se bavio mišlju da posegne za revolverom, kadli kauboji produže kroz korito.

Imao sam sreću, pomisli Spain. Podigavši se na koljena potraži vinčesterku i ubrzo je nađe. Kad je ustao, činilo mu se da su mu noge drvene. Zatopće. Osjetivši u njima trnce, razgiba nožne prste i izusti sretno:

— Nisu se smrzmle!

U logor na rječici Cartridge ujaši Arbuckle. Bilo je devet sati. Javi se Samu Purdyju koji je stražario:

— To sam ja, Same. Napuštam ovu družinu. — Došavši do vatre, pokaže svoje unakaženo uho. — Prijetili su da će me objesiti — objasni. — Prisilili su me da im kažem gdje je Clay Spain.

— Tko ti je to učinio? — zapita Pinky Troop.

— Red Gillum, a Vivian je gledao — odgovori Arbuckle. Najezli se sjećajući se svega. — Najprije su me htjeli objesiti. Međutim, Viviana je zanimalo gdje je Spain. Red mi je odrezao desno uho i htio je odrezati i drugo.

— Odao si Spaina? — upita Bert Ingram.

Arbuckle kimne.

— Nisam mogao podnijeti da mi odreže i lijevo uho. — Pogleda Petea

Seelyja i upita ga: — Zar ti ne bi učinio isto?

— Ne znam — odgovori zamišljeno Seely. — Boljelo bi me da im to ispričam, ali boljelo bi me i da mi režu uši.

Arbuckle pokrije dlanom ostatak uha.

— Moram svratiti doktoru Randallu.

— Je li Sidova družina krenula prema Calicu? — upita Sam Purdy.

Arbuckle kimne.

— Pustili su me i kazali da će me ići put ustrijeliti bez opomene ako me ugledaju u ovom kraju.

— Ti ćeš lupeži pobiti Spaina, Tiptona i Pratta — reče Troop. — Pobit će ih bez milosti.

— Kad je družina napustila »W u četvorinici? — zapita Sam.

— Rekao bih, prije dva sata.

Kao da naslućuje Samove namjere, Troop promrmlja potišteno:

— Ne bismo stigli na vrijeme. Već je prekasno.

Arbuckle uzjaše.

Kad se udaljio, Pinky Troop zaključiti:

— Nije on kriv što je takav.

Pete Seely skuha kavu. Svi su je šutke pili. Bavili su se svojim problemima. Bert Ingram pogleda Sama i upita ga:

— Što ćemo sada?

Sam je pijlio u žar, kao da ondje traži odgovor. Napokon reče:

— Ne znam, Berte. Jednostavno, ne znam.

I kad su se ostali pokrili gunjevima, Sam je ostao pored vatre. Sjedio je ondje i kad je Earl Tipton ujahao u logor i kazao uznemireno:

— Prostrite Prattov gunj. Ranjen je!

Sam skoči na noge.

— Je li to s njim Spain?

Tipton zatrese glavom.

— Lew Wade. Claya nismo mogli pronaći.

...

Koračajući dubokim snijegom prema Big Arroyu, Clay Spain se pitao kako su prošli Tipton i Pratt. Stado se bez sumnje raspršilo na sve strane. Zaškrguće zubima sjećajući se kako su bili nadomak uspjeha.

Potpuno je izgubio pojam o vremenu. Boljele su ga noge i bio je tako iscrpljen da je jedva stajao.

Naslanjajući se leđima na stijenu i pušeći, opazi kako mu se s istoka približavaju dva jahača. Brzo se odmakne od vatre i podigne vinčesterku. Kad su se jahači približili na dvadesetak metara, dovikne im:

— Tko ste vi?

Jahači se zaustave, a jedan od njih odgovori:

— Jesi li to ti, Clay?

Spain spusti pušku. Pristupi vatri i reče veselo:

— Pridite i ugrijte se, Same. — Pošto su Purdy i Troop sjahali, osmjehne im se i doda: — Baš mi je drago što vas vidim, momci. Ostao sam bez konja.

Sam mu ispriča što se dogodilo Joeu Prattu.

Lew Wade ga je odvezao na svoj ranč kolima u kojima smo držali hranu, a Bert odjahao po doktora Randalla. Gail će brizi njegovati Joea dok ne stigne liječnik.

— Je li teško ranjen? — upita Spain.

— Jest — odgovori Sam — U prsa.

Ta vijest veoma rastuži Spaina. Uzjahavši iza Sama, promrmlja:

— Jadnom Joeu je sreća već odavno okrenula leđa.

XXIII

Spain je spavao kad se Bert Ingram dovezao kolima u logor. Ta ga buka probudi. On sjedne, pospano treptući očima. Snijeg je gotovo prestao padati.

Ingram zaustavi kola blizu vatre. Pogleda Spaina i uzvikne:

— Mislio sam da si mrtav!

— Nisam — promrmlja polusneno Spain. — Samo sam pridrijemao.

Spain se protekao i zijevna. Potpuno se probudivši, upita: — Kako je Joe Pratt?

— Doktor Randall kaže da se ne može izvući. Samo je pitanje vremena.

— Koliko mu preostaje?

— Umrjet će noćas ili sutra. Ponajčešće nije pri sebi. Stalno doživljava onu Lilybelle. Ne govori o rani, već samo o njoj. Tako sam se sažalio nad njim

da sam se vratio u grad i zamolio je da ga posjeti. Međutim, samo se nasmi-
jala.

Spain opsuje. Navuče čizme i pro-
gunda:

— Mogla bi barem to učiniti za Joea.
Mogla bi ga držati za ruku dok umire.

Spain uzme sedlo što se nalazilo po
strani; vjerovao je da je Prattovo.

— Kaži Samu da sam odjahao u grad
po važnom poslu — reče.

Ingram ga pogleda sa strane.

— Zamolit ćeš Lilybelle da posjeti
Joea Prattta?

— Neću — odgovori Spain. — Zapov-
jedit ću joj to.

Bilo je tako hladno da je morao pov-
remeno trljati nos i uši. Obradova se
ugledavši osvijetljene prozore na Sa-
movoju kući.

Na vratima ga dočeka Lew Wade.

— Pa, to je Clay! — usklikne. — Ka-
zali su mi da ste mrtvi! — Doimao se
kao da se iskreno raduje, i to zbuni
Spaina. Kao da se nije nimalo ljutio
što su ga sinoć prisilili da napusti
ranč.

— Što radite ovdje? — zapita Spain.

— Nastojim pomoći — odgovori
Wade. — Gospođica Gail se stalno bri-
ne za Joea Prattta. A tu su i kućanski
poslovi, znate.

Uto se pojavi Gail. Zapanjeno pogle-
da Spaina.

— Clay! Živi ste?

— Jesam — odgovori Spain i skinje
šešir. — Kako je Joe?

— Ne baš dobro. Međutim, sada je
budan, ako ga želite vidjeti. — Ona
pogleda svježu ranu na Spainovoj slje-
poočici i upita: — Što vam se dogodi-
lo?

— Udario me konj koprcajući se u
samrtnom grču — odvratila Spain i ode
u sobu.

Joe Pratt je zurio pred sebe, a oči
su mu bile velike i tamne.

— Zdravo, Joe — reče Spain.

Pratt ga pogleda, ali mu se ne izmi-
jeni izraz lica.

— Kako se osjećaš, Joe!

— Loše. Prilično loše.

— Prokleta mi je žal što si ranjen —
reče Spain.

Pratt kao da to nije čuo. Opet se
zagleda pred sebe.

— Ležeći ovdje, razmišljao sam o
koječemu. O Meksiku i o onom ogrom-
nom stadu koje smo htjeli stvoriti.
Dobro smo se zabavljali ondje — reče.
ali mu se na upalom licu ni u glasu
ne odrazi nikakvo zadovoljstvo. — Sje-
ćaš li se vrcaste plesačice iz El Tan-
quea, one zbog koje su se potukli Dan
Tennant i Gus Jubal?

— Sjećam se, Joe.

Joe zakašlja, a onda digne mlohavu,
sasvim blijedu ruku i obriše krvavu
pljuvačku s usana. — Vraški je dobro
plesala — prisjećao se. — A i dobro je
izgledala. Ipak, ne bi se mogla uspore-
diti s Lilybelle. — Prvi put mu se na
licu odrazi zadovoljstvo. Sjetno se
osmijehne. — Noćas sam sanjao o njoj.
O Lilybelle. Činilo mi se da mi briše
čelo mokrom hladnom krpom. No, kad
sam se probudio, ugledao sam Purdyje-
vu sestru. — Tada reče, kao dječaćić
koji izražava neku čudesnu i neostvar-
ljivu želju: — Zaista bih htio još jed-
nom vidjeti Lilybelle.

Spainu se stegne grlo. Evo još jed-
nog poput Dana Tennanta; i on na
samrti misli na ženu.

— Možda ćeš je vidjeti — reče. —

Možda ćeš je vidjeti još noćas.

Pratt se netremice zagleda u njega.

— Ozbiljno govoriš, Clay?

Spain kimne.

— Bila bi već ovdje da nema te vija-
vice. No, doći će.

Hondo se pod snijegom izmijenio. S
krovova su visjele ledene svijeće i
svjetlucale u raznim bojama. U Lacei-
noj je sobi gorjelo svjetlo. Spain pože-
li da svrati k njoj. U ovakvoj je
hladnoj noći čeznuo za toplom sobom
i ženskim zagrijajem. Zamišljao je nje-
ne vlažne, poluotvorene usne. Među-
tim, nije smio gubiti vrijeme. Treba
da požuri ako želi da Joe Pratt još
jednom vidi svoju voljenu Lilybelle.

Skrene u uličicu Shiloh, pogleda pre-
ma kući Fancy Anne i produži prema
Ledbetterovoj konjušnici. Ako mu ka-
petan bude htio pomoći, brzo će obavi-
ti zadatak.

Ledbetter je rado pristao. Već je
uprezao dva jaka riđana kad je Spain
posjetio Fancy Anne.

Crvenokosa ga vlasnica javne kuće
gostoljubivo dočeka.

— Svi su bili u zabludi, zar ne gospodine Spaine? Vi ste živ i zdrav. Jesu li vam milije plavokose ili smeđokose?

— Plavokose — odgovori Spain.

Fancy Anne ode do stubišta i dovikne:

— Lilybelle! — Tada produži u kuhinju.

— Zdravo, ljepotane, — reče ona. — Je li vani hladno?

Spain kimne. U taj mah začuje da su se vani zaustavila kola.

— Joe Pratt umire. Iltio bi vas vidjeti.

Na Lilybelleinim usnama izbljedi smijeh.

— Zaboga, koliko puta moram kazati da me ne zanima Joe Pratt? On je obična mušterija i sa mnom je potrošio samo nekoliko dolara. Zašto bih se gnjavila i posjetila ga?

— Zato što vas on voli — odgovori Spain. — Ili mu se čini da vas voli.

Lilybelleu je to zabavljalo. Podbočivši se rukama o bokove, nasmije mu se u lice.

— Ljubavi! — reče prijezirno. — Pa, taj žgoljavko je za mene samo novčanica koja ima noge i uši.

— Droljo jedna! — progunda Spain i ščepa je. Kad je zinula da vrisne, ošamari je. — Jezik za zube, ili ću te pošteno izmlatiti! — Podigne je i ponese prema kolima.

— Ne možete to učiniti! — pobuni se Lilybelle kad ju je smjestio na zadnje sjedište. — Zatražit ću da vas uhapsi!

Kapetan Ledbetter pruži gunjeve Spainu, koji plavušu omota.

S kućnog praga dovikne Fancy Anne:

— Lilybelle, prehladić ćeš se i umrijeti!

Međutim, Ledbetter je već bio oštro potjerao konja.

Spain je čvrsto držao Lilybelle koja je histerično jecala. Napokon se smirivši, upita ga: — Jeste li vi Clay Spain?

— Jesam.

Tren je razmislila prije nego što je promrmljala:

— Zašto to niste odmah kazali?

— Zar bi to nešto izmijenilo?

Ona ne odgovori, ali se opusti. Više se nije otimala. Naslonila mu je glavu na rame, a njena mu razbarušena kosa dodirivala obraz.

— Eno Purdyjeve kuće. Vide se svjetla — reče kapetan Ledbetter. — Brzo smo stigli.

— Veoma sam ti zahvalan — odvrati Spain. — Da mi nisi pomogao, kapetane, ne bih bio mogao ispuniti Joeovu želju.

Gail otvori vrata i dovikne:

— Požurite, Joeu je gore!

Lilybelle ne pokloni nikakvu pažnju Gail. Prošapće:

— Bit ću ljubazna prema Joeu ako me nježno poljubite.

Ne čekajući njegov odgovor, pritisne svoje usne uz njegove i zažmiri. Još ga je ljubila kad ju je spustio na prag...

Osjetio je neku toplinu oko srca kad se Joe nasmiješio i sretno uzviknuo:

— Lilybelle! Došla si!

Joe će umrijeti uvjeren da ga voli žena koju on voli. A to je uskraćeno većini muškaraca.

— Ostat ćete uz njega? — upita tiho Spain.

— Zar mi preostaje nešto drugo?

— Ne, ne preostaje vam.

Lilybelle se osmijehne i napući usne, zahtijevajući poljubac.

— Kasnije — reče Spain.

— Obećavate?

On kimne i na prstima iziđe iz sobe. Obrati se Gail: — Vrlo sam vam zahvalan zbog svega što ste učinili.

— Učinila sam to zbog Joea — reče ona, ne nasmiješivši se. — Nije potrebno da mi zahvaljujete.

Spain je pažljivo pogleda.

— Držite se kao da se ljutite zbog nečega.

— Kao da se ljutim na vas? Ma, to je smiješno. Zbog čega bih se ja ljutila na vas?

Spain slegne ramenima i ode u staju. Upravo je stezao kolan kad mu Gail dovikne.

— Odnosite ovo Samu. — Odmah zatim pohita prema njemu noseći bočicu

ljekovite masti. — Kažite mu, ako se prehladi, neka ovom mašču trlja prsa.

Kad je, posegnuvši za bočicom, do-
dirnulo njene prste, desilo mu se nešto
neobjašnjivo. Nije mogao odoljeti želji
da je zagrli i, premda se bunila, po-
žudno poljubi.

Gail se snažno otimala. Napokon se
izvuče iz njegova zagrljaja, uzbuđeno
dašući.

— Vi ste... vi ste običan ždrijebac! —
uzvikne. Ustuknuvši nekoliko koraka,
reče prijezirno: — Lace Fayette, Lily-
belle, pa ja... Sve iste večeri. Mrzim
vas!

Gledajući je kako odlazi dvorištem,
Spain ju je htio zaustaviti i objasniti
joj kako je jedva jedvice doveo ova-
mo Lilybelle. Ali, kako da je uvjeri
da je poljubac koji je vidjela žaljela
Lilybelle, a ne on? A ako joj kaže da
nije večeras posjetio Lace, pomislit će
da laže.

XXIV

Kad se Spain približio rječici Car-
tridge, začuo je kola. U ledenoj su
noći ritmički škripali kotači. Zaprepa-
šteno pomisli: Netko je poginuo! Što
ako je stradao Pinky Troopi i ostavio
svoje tri kćerke? Ili Pete Seely, ili
Bert Ingram. Ako je Sam poginuo,
Gail će ga mrziti do kraja života. Tek
kad je na snijegu razabrao kola, pad-
ne mu na pamet da je mogao stradati
i Earl Tipton.

— Zaboga, samo to ne — promrmlja
prestrašeno. Tiptonova bi mu smrt
nekako bila najteži udarac.

Konjima je upravljao Bert Ingram,
omotavši noge gunjem.

— Što se dogodilo, Berte? — upita
Spain i ugleda u kolima Tiptona; sje-
dio je.

— Popodne su nas napali — odgovori
Ingram.

— Pinky i ja smo ranjeni — doda
Earl.

— Opasno?

— Ne, mislim da rane nisu ozbiljne —
reče Earl Tipton — ali vraški bole. Pin-
kyju je ranjen kuk, a meni desno
rame.

Spain zaviri u kola u kojima je Troop
ležao potrbuške.

— Kako se osjećaš, Pinky?

— Osjećao sam se već i gore, pa sam
ipak ostao živ — odgovori Troop. —
Treba mi samo nekoliko gutljaja viski-
ja.

Spain se obrati Ingramu:

— Kupi mu bocu na moj račun, Ber-
te. — Zatim doda: — Možda bi bilo naj-
bolje da vas otpratim do grada.

— Ma, nije potrebno — reče Troop. —
Snaći ćemo se, a Earl Tipton dobaci: —
Radije pohitajte u logor, Caly, Sam i
Pete su pomalo obeshrabreni.

Kad je ujahao u logor, odmah je
opazio da su Sam Purdy i Pete Seely
nespokojni i prilično uplašeni. Izbjega-
vali su sjaj vatre i nastojali ostati u
sjeni.

— Što se dogodilo? — upita ih.

— Opkolili su nas — odgovori Seely.
— Bilo ih je pet ili šest. Kružili su oko
nas i pucali.

— Kako je Joe Pratt? — zapita Sam

— Umire. Vjerojatno je već mrtav.

Nekoliko su trenutaka šutjeli, zatim
Pete upita:

— Sreo si kola?

— Jesam. Kazao sam im da je okup-
ljanje stoke propalo. I vi možete krenu-
ti kući.

Začudoeno su ga pogledali, ali kao da
su odahnuli nakon te njegove odluke.

Sid Vivian se osjećao vrlo jadno. Sje-
dio je pokraj peći i grijao nad njom
lijevu stranu lica. Noćasnje jahanje
kroz mećavu obnovilo je njegovu sta-
ru boljku: neuralgiju. Paklenski su ga
boljeli zubi na lijevoj strani, a i lijevo
uho,

Vivian je neko vrijeme šutio, ali
kad je ustao Linkervale, reče mu:

— Moraš pronaći Lewa, Blacky. I to
živog. Inače ćeš izgubiti dobro zaposle-
nje.

— Dobro zaposlenje? — ponovi Lin-
kervale. — Zar je dobro to što danju i
noću moram lutati kroz snijeg? Ili
možda to što na svakom koraku fiju-
ču meci? Ovu družinu prati smola.
Pogledaj što se dogodilo Linu, Bobu i
Redu. Svi su oni bili spretni. — Zatrese

glavom i reče: — Meni je dosta, Side. Dosta, kažem ti.

— Ne namjeravaš, valjda, otići? — upita Vivian.

Linkervale kimne.

Sid ga je zapanjeno gledao.

— Ne možeš to učiniti! — vikne. — Dobro, kakav si ti to kukavički lupež?

To razlijuti Linkervalea.

— Nisam ni kukaviča, ni lupež. Mislis li drugačije, posegni za revolverom.

Vivian ostane sagnut nad peći. Kao da se raspituje o nečemu nevažnom, reče:

— A što je s vama ostalima?

Sjedokosi kauboj reče tiho:

— Ja se nisam zaposlio ovdje da se borim. Odlazim.

Drugi, mnogo mlađi, promrmlja:

— Taj Clay Spain neće mirovati. Napadat će nas dokle god nas jednog po jednog ne pobije. Ti više nisi glavni u ovom kraju, Side. Sada je to Spain.

I ostali reknu da odlaze.

Vivian promuklo promrsi kletvu. Reče prijezirno:

— Isplatit ću vas kad mi to bude odgovaralo.

— Isplatit ćeš nas odmah, Side — reče Linkervale i izvuče revolver. — Pošteno smo zaradili svoju plaću, pa ćeš nam je smjesta isplatiti!

Vivian se okrene i pogleda revolver.

— Pobuna — promrmlja kao da razgovara sa sobom. — Prava pravcata pobuna. — Tada se obrati Charliu: — Donesi s Lewova stola platne vrećice.

XXV

Jašući prema »W u četvorini« Spain se pitao je li Sid Vivian na ranču. Vjerovao je da je odjahao s družinom. Zacijelo ne može mirovati. Usprkos svim njegovim lošim osobinama, Spain mu je nešto priznao: padala kiša ili snijeg, ili sjalo jarko sunce, on je sa svojim ljudima.

Držeći pod lijevom rukom vinčesterku, Spain je napeto gledao kroz more

snježnih pahulja. Vidljivost je bila tako loša da je zgrade ugledao tek kad se dvorištu približio na dvadesetak metara.

Spain sjaše i povede za sobom konja. Odvede ga u sušu, priveže i otkopča mu kolan. Uzevši vinčesterku, krene prema skladištu. Htio mu je dati zobi.

Naglo zastane začuvši Vivianov povik:

— Tko je to? Ah, to si ti, prokleti Spaine! — Njegov je revolver sličio uperenu prstu.

Kad mu je metak prozujao mimo obraza, Spain osjeti struju zraka. Uperi vinčesterku. Puščani se hici stope s jakim revolverskog praska. Zateturali natraške, Vivian nasumce ispali jedan hitac. Upravo se okrenuo u stranu i pokušavao dići revolver, kad mu Spain dovikne: — Ovo ti je za Jose — i ponovo opali.

Spain pogleda prema kolibi za kaubojе, očekujući da će se otvoriti vrata. Nije mogao povjerovati da je Vivian ostao sam na ranču.

Na kućnom se pragu pojavi Lew Wade.

— Jeste li to vi, Clay!

— Jesam — odgovori Spain. Približi se umornim koracima. Gledajući Vivianovo tijelo, upita: — Hoćete da pošaljem po njega kapetana Ledbettera?

Wade kimne, ošamućen činjenicom da je njegov predradnik mrtav.

— Opomenuli ste me da će se ovo dogoditi — promrmlja. — Međutim, nisam vjerovao. Sid se doimao tako samopouzdan, tako nepobjedivo; mislio sam da će on vas poraziti.

— Umalo me i porazio — odvratí Spain. Umjesto da on iznenadi Viviana, predradnik je iznenadio njega i ispalio prvi hitac.

— Sada mi je potreban nov predradnik, a i nova družina — reče Wade.

— Nova družina?

Wade kimne.

— Svi su sinoć napustili ranč. Ostao je Sid. — Tada upita: — Što mislite o tome, Clay? Bio bi to zgodan posao. Dobivali biste pola zarade.

Spain se bljedo osmjehne.

— Da bi se zauzelo predradnikovo mjesto, treba ubiti predradnika. Ne, hvala, Lewe. — Zamišljeno pritežući kolan, dodaje: — Sam Purdy ima bijedan ranč, možda bi on prihvatio taj posao.

— Divan prijedlog! — uzvikne Wade. — On je kao stvoren za to! Molim vas, kažite mu da me posjeti. Kažite mu da ću, ako zaželi, sagraditi kuću za njega i njegovu sestru.

Spain kimne i popne se u sedlo.

U sumrak je oslabio vjetar. Snijeg je prestao padati, a nebo se razvedrilo prvi put nakon nekoliko dana.

Gledajući pred sobom Samovu osvijetljenu kuću, Spain je pomišljao na šalicu kave. Uz to, Sama bi nesumnjivo, obradovala vijest da više neće biti nikakvih borbi. A tu je i Gail. Međutim, sjećajući se njene srđžbe, Spain projaše mimo dvorišnih vrata. Može Sama i sutra obavijestiti o ponudi da postane predradnik.

Nestrpljivo je očekivao susret s Lace Fayette, trenutak kad će joj kazati da je borba završena. Osmjehne se zamišljajući taj čas. Zena poput Lace može tako pomoći muškarcu da zaboravi duga jahanja, mučna logorovanja i sumorna svitanja.

Natjera umornog konja da ubrza korak. Napokon stigavši do obora na zapadnom rubu Honda, opazi da su prozori nad bankom još osvijetljeni. Budna je, pomisli, a srce mu uzbuđeno zakuca.

Glavna je ulica bila pusta, a i uličica Shiloh. Kad je Spain sjahao pred vratima konjušnice, pojavi se kapetan Ledbetter i reče:

— Već sam se pitao gdje si! Jesi li sreo Sida Viviana?

Spain kimne.

— Obračunao si se s njim?

Spain kimne i počne promrzlim rukama otkapčati kolan.

— Mrtav je? — zapita Ledbetter.

— Jest — odgovori Spain. — Što je s Joeom Prattom?

— Dovezao sam ga u grad s Lilybelle. Pogreb će biti sutra ujutro. Čudna je ta Lilybelle. Plakala je kao dijete kad je Joe umro,

— Daj ovom konju više zobi nego inače. Danas se vraški izmučio.

Penjući se uskoro vanjskim stubištem banke, sjeti se kako je prošli put zagrlio Lace Fayette i pomisli: Ovaj put će biti drukčije.

Lace mu otvori vrata i uzvikne:

— To ste vi, Clay! Uđite i ogrijte se.

Spain zatvori vrata i baci šešir na stolicu. Letimično pogleda sobu i reče:

— Lijepa je. — Zatim je zagrlji i dodaje: — I vi ste lijepi.

Uzbude ga njene usne, miris njene kose i dodir jedra, obla tijela. Međutim, ona se odupre o njegova prsa i odgurnu ga.

— Ne budite škrti — ulagivao joj se. Ponovo je pokušao poljubiti.

— Molim vas, Clay — pobuni se Lace. Kad ju je pustio, reče mu prijekorno: — Treba da se obrijete i...

— I da se okupam?

Ona kimne.

Spain se ironično osmjehne.

— Zaista bi trebalo da to učinite, Clay. Osim toga vaša me brada grebe.

Spain joj se nasmije.

— Sitničava Lace Fayette — promrmlja i uzme šešir.

— Ne ljutite se, Clay. Uistinu mi je drago što ste došli. Pripremit ću vam nešto za jelo.

— Nisam došao ovamo jesti.

— Onda sjednite, pa ćemo razgovarati.

Spain zatrese glavom.

— Nisam došao ovamo razgovarati! — Vidio je da su joj se obrazi zažarili. — Mislio sam da vam se doista svidam.

— Svidate mi se. Svidate mi se više nego bilo koji muškarac u mom životu. No, ne mogu se osloboditi te svoje kao što vi kažete, sitničavosti. Ona je dio mene, Clay. Eto, zbog nje je ova soba uvijek uredna i čista. — Lace se osmjehne, molećivo ga gledajući. — Zar ne možete razumijeti, Clay?

Lace ga uhvati za ruku.

— Ne ljutite se — zamoli ga. — Ne smatrajte me grubom.

— Vi grubi? — izusti Spain i prijezirono se nasmije. — Ja sam grubijan, zlatno moje. Nisam ni čist, ni uredan.

Lace stane pred njega. Uхвати ga za ramena.

— Užasno mi je žao, Clay. Ispričavam se. Grozno sam pogriješila što sam to kazala.

— Niste. Bili ste iskreni. Meni se sviđa kad su žene iskrene.

— Znači, opraštate mi?

Spain kimne.

— Kad vas idući put posjetim, bit ću čist i uredan.

To je ne zadovolji. Još ga držeći za ramena, upita:

— A hoće li se to ikada dogoditi? — Ne čekajući odgovor prošapće: — Poljubite me, Clay.

Pipajući lijevom rukom neobrijan obraz i bljedo se smiješeći, Spain se sagne i poljubi je.

XXVI

Prattov se pogreb održao u podne. Sjalo je toplo sunce. Stojeći gologlav pokraj lijesa, Spain se sjećao da Joe nikada nije podnosio hladnoću. Činilo mu se nekako nepravdnim što je toplo, a Joe nije tu da se ogrije. Ukopu je prisustvovalo malo ljudi, jer u Hondu nije imao poznanika. Bili su tu Sam i Gail Purdy, Lace Fayette, Earl Tipton i njegova žena, kapetan Ledbetter, te Lilybelle i Jack Benteen.

Kad se pogreb završio, Spain prihvati Benteenov poziv da popije s njim čašicu.

Izišavši malo kasnije na ulicu, shvati da više nema što tražiti u tom gradu. Osedla konja i izađe iz Honda.

Pokuša se razveseliti mišlju da ima 250 goveda.

— Nisam bez prebijene pare — promrmlja.

Kad je ujahao u dvorište Purdyjevih, na vratima se pojavi Gail. Ne nasmiješni mu se. Šutke je stajala i promatrala ga.

— Imam poruku za Sama — reče Spain.

— Odjahao je na »W u četvorini« — odgovori Gail. — Lew Wade je poslao po njega kuhara i poručio da je vrlo važno.

— O tome sam ga i htio obavijestiti.

— Znači, vi znate o čemu se radi?

Spain kimne.

— Lew mu nudi predradničko mjesto.

Gail ga zapanjeno pogleda.

— Šalite se?

— Ne šalim se. Lewu je potreban predradnik. Ponudit će Samu pola godišnje zarade. Toliko je dobivao Sid Vivian.

Gail trenutak razmišlja. Zatim reče: — Zar nećete popiti šalicu kave?

Spain zatrese glavom.

— Želim provjeriti mogu li goveda prodati Lewu.

— A što ćete nakon toga?

— Pa, odjahat ću.

— Kamo?

Spain slegne ramenima.

— Nemam nikakav određen cilj.

— Bitno je da jašete — reče oštro Gail. — Bitno je da nemate nikakvih obaveza i možete činiti što vas je volja.

— Kakvo je zlo u tome? Zbog čega ne bi valjao čovjek koji ide onamo kamo mu se sviđi i kad mu se sviđi?

— Čovjek? — Gail po crveni, a oči joj uzbuđeno zasvjetlucaju. Posve se izmijenila; takvu je još nikada nije vidio. U tom trenutku postala je prava žena. Čak joj je i glas, inače vrlo blag, bio drhtav od ljutosti.

— Vi niste čovjek, Clay Spain!... Vi ste obični skitnica!

Spain joj se osmijehne.

— Sinoć ste me nazvali ždrijepcem — podsjeti je.

Međutim, ona mu okrene leđa i pođe u kuhinju. Na njegovo čuđenje, jecala je.

— Sto mu gromova — promrmlja Spain. Sješe i uđe u kuhinju. — Što je, Gail? Zašto plaćete?

Bila mu je okrenuta leđima.

— Ne plaćem — odgovori Gail, odlučno se usprotivivši.

Spain je uхвати za ramena i okrene prema sebi. Zagleda se u njene suzne oči i opazi u njima više topline nego što ju je ikada vidio u ženskim očima. Skrušeno upita:

— Nije ti svejedno kamo ću poći, Gail?

Ona zatrese glavom, na skrenuvši pogled. — Od one noći kad sam ti previla rebra, Clay. Što misliš, zašto sam premjestila razdjeljak u kosi? Pomislila sam da će ti se, ako ti se sviđa Laceyina frizura, svidjeti i moja. Međutim, ti je nisu ni opazio.

Spain se zamišljeno osmijehne. Sjetivši se jedne omiljene ujakove žrtke, reče: —

— Nitko nije tako lijep kao oni koji ne žele vidjeti. No ja sada vidim.

— Što?

— Najljepšu ženu na svijetu — odgovori Spain, duboko uzbuđen tim čudnovatim otkrićem. — Ženu s kojom se želim vjenčati. Hoćeš li se udati za mene, Gail?

— Hoću, Clay. Zbogom, hoću!

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

34. D. J. Stevens: NOĆ OBRACUNA
35. L. L'Amour: UKROČENA ZEMLJA
36. W. R. Cox: DJEVOJKA S ISTOKA
37. H. S. Sharon: CRNI ORAO
38. Tom West: SAMO MOJ PISTOLJ
39. Scott F. Scott: ALABAMA
40. H. S. Sharon: PODVALA BILLA JACKSONA
41. Louis L'Amour: BEZDUŠNI VODIC
42. W. O'Connor: OPASNI DOŠLJAK
43. W. O'Connor: OSAMLJENI ŠERIF
44. U. H. Wilken: PROKLETI ŽIVOT
45. S. H. Sharon: NAPAD NA KOCIJU
46. John F. Beck: U IME ZAKONA...
47. Louis L'Amour: VISOKI STRANAC
48. L. L'Amour: OBRACUN U PRERIJI
49. S. C. Lawrence: VRELI DAN U BUFFALU
50. P. Hangster: POVRATAK
51. J. F. Beck: OLOVO PRAVDE
52. H. Warner: TRAGOVI U PUSTINJI
53. G. A. Lutz: PUCNJI U PRAZNO
54. E. Jones: NEUSTRASIVI SLADE
55. L. L'Amour: ZLATNA PLANINA
56. H. Hatten: SMRTONOSNI POHOD
57. T. West: TEKSASANIN
58. E. Jones: SMRT SVIM IZDAJICAMA
59. W. O'Connor: KANJON SMRTI
60. L. L'Amour: KLAN SACKETTOVIH
61. D. Dean: OSUŠANA OSVETNICA
62. D. Dean: VATRENA OSVETA
63. J. Gilmoor: LOV NA SVJEDOKE
64. C. Hunter: ALI TADA SE POJAVI SAM
65. F. Glaser: VRIJEME OBRACUNA
66. F. Short: NI PAKAO ME NEĆE
67. R. Ullman: JACKSONOV KLAN
68. G. Lord: TAJNI TOVAR
69. W. O. Connor: STOTINU DANA PAKLA
70. F. Short: SKINITE HULJU IZ SEDLA
71. A. C. Morgan: REVOLVERASI SU ČEKALI
72. L. L'Amour: BRAĆA SACKETT
73. H. Warner: ZLOČIN OTACA
74. L. Wallis: U OLOVNOJ OLUJI
75. Ch. Martin: IZASLANICI PAKLA
76. R. Macleod: TEŽAK PUT DO MEKSIKA
77. R. Hogan: OVAJ GRAD PRIPADA JESSUPOVIMA
78. S. C. Lawrence: TEKSASANIN
79. P. E. Lehman: PAKAO U NOVOM MEKSIKU
80. H. S. Sharon: DRUŽINA SMRTI
81. Leslie Ernenwein: SNJEŽNI JAHACI

U PRIPREMI:

82. Louis L' Amour: UTAH BLAINE

KOD VAŠEG PRODAVAČA NOVINA



**BIBLIOTEKA KRIMINALISTIČKO
— LJUBAVNIH ROMANA**